

Svebilius. Catechismus. 1746.

UNIV. BIBLIOTH.
* 1805 *
HELSINGFORS

P. 709

24

Prirkertainen

Klostoimitus,

LUTHERUEN

Wahän

Catechismuren

Yliße,

Kysymysten ja Was-
tausten

Cautta

Edes pandu

OLAUS SWEBILIUXelda

A. Ups.

Sen suuren hyödytyren tähden
nyt Suomeksi kääntty,

Ja

Cuningalisen Maijestetin

Privilegiumilla.

STOCKHOLMSSA,

Prändäty Cuning. Kiri. Prän-
táj. Henr. Christ. Merckelin

Leskeidä, Wionna 1746

1753
Således omgäfvad
denne Känslan

Prisca Johans
dotter är mit
namn mig
til heder och
ingen skam
den som denna
bekänt är
var eller vara
~~och~~ han
skäl til helve
to Lra mar ma
bata

S FRIEDRICH med
GUDS Nåde, Sweriges,
Göthes och Wändes Ko-
nung 2c. 2c. 2c. Landt-Grefwe til Hes-
sen 2c. 2c. Giøre witterligit at hos
Dß hafwer Wår Tro-Man, Biskop
i Borgo Stift, Dß älskelig Wyrdige
och Wällärde Doctor Daniel Juslenius
i underdånighet anhållit, at honom
må förunnas Wårt nådiga Privile-
gium at låta trycka framledne Erkie-
Biskopens Swebilii af honom på Fin-
ska Språket öfversatte Cateches. Och
aldenstund detta arbete förmodes haf-
wa god nytta med sig, och således
förtienar genom Trycket göras all-
mänt; Ty wele wi härmed och i kraft
af detta Wårt Öpne Bref nådeligen
hafwa förundt Biskopen Doctor Da-
niel Juslenius Wårt nådiga Privile-
gium på bemålte Finska Cateches, så
at ingen utom hans, eller efter des
dödeliga fränfalle, utom hans anbd-
riges tilstånd må på Tolf åhrs tid

den samma här i Riket eftertrycka,
eller utomlands tryckt införa; wid
Femhundra Daler Silfvermynts
Böter och Exemplarens Confiscation.
Det alle som wederbör hafwe sig
hørsammeligen at esterrätta. Til yt-
tärmera wiho hafwe Wi detta med
Egen Hand underskrifwit och med
Wårt Kongl. Sigill bekräfta låtit.
Stockholm i Råd. Cammaren den 19
Maji 1742.

FRIEDRICH.

(L. S.)

Gust. Boneaufchiöld.

Caicein Christittuin Suomalaiſten !

S Tuun Raſkaimman
Maamiesteni tarperi
ja ylösrakennuxeri,
heidän callimmasa uſcoſansa ja
pyhäſä waellureſansa, tämä
Ruozin Kieleſtä käättö, wä-
hänen, mutta caicci autuus-
ten tarpelliſet cappalet ſiſälläns
pitäwä Kirja uſoſannetan: ſy-
dämmeliſellä rucourella Jumaa-
lan tngö, että hän JESUren
Chriſturen meidän HERRam-
me tähden, annaiſi ſen, hänen
Corkeimman Nimens cunniari
tehdyn olla, ja hänen kōghän
Seuraeundans caſwannori ja
wahwiſtuxeri Armoſa! ſillä eh-
kä minä aſun taambana teiſtä
eroitettu, on Jumata cuitengia
minun todittajani, että minä
ſydämen pohjaſta caicciä teitä
JESUres Chriſtures halajan;
ja ſitä rucollen, että teidän

rackauden enämmin ja enäm-
min yldäkylläiseri tulis caickis
naises tundemises ja ymmär-
rores: että te coettelisitte mi-
kä paras olis, ja olisitte wil-
pittömät, ei kellengän pahen-
nuxeri Christusen päivän asti:
täntetyt wanhurscauden hedel-
millä, jotka JESUren Chri-
sturen cautta teisä tapahtuwat
Jumalan kijtorexi ja cumiari!
Phil. 1: 8, 11. Psal. 137: 5, 6.

Kirjoitin Scarasa, Ländisellä Gö-
tein Maalla, päivänä Marrascuusa;
Buonna 1745.

DANIEL JUSLENIUS.

D. MART.

D. MART. LUTHERU^{REN}
Catechismus.

I.

**Jumalan Kympmenen
Käsky sanat.**

Cuinga nuoren Causan pitä nä
mät yllkertaistest oppiman.

Ensimmäinen Käsky.

Sinä HERRA olen sinun
Jumalas. Ei sinun pidä
pitämän wieraita Jumalita mi-
nun edesäni.

Mitä se on? **Wastaus.**

Meidän pitää pelkämän ja racasta-
man Jumalata, plisen caiccia, ja
Hänen ainoan päällens uscoman ja
turwaman.

Toinen Käsky.

Ei sinun pidä turhan lausui-
man sinun HERRAS Jumalas
Nimee; Sillä ei HERRA pidä
sitä rangaisemata, joca Hänen
Nimens turhan lausui.

Mitä se on? **Wastaus.**

Meidän pitää pelkämän ja racasta-
man Jumalata, niin etten me Hänen

Nimens kautta kiroille, wanno, nois-
du, walhettele eli ketän petä. Mutta
että me caikis meidän hädisäm ja tuf-
Eisam sitä auvem huudam, rucoilem,
Eijtäm ja ylistäm.

Colmas Käsky.

Muista ettäs pyhität Lepo-
päiwän.

Mitä se on? Wastaus.

Meidän pitä pelkämän ja raeasta-
man Jumalata, niin etten me saar-
na ja Hänen sanans ylöncaho: Mut-
ta pidämme sen pyhänä, mielelläm
sitä euulemmie ja opimme.

Neljäs Käsky.

Cunniolta sinun Isäs ja sinun
Äitäs, ettäs menestwisit ja olisit
pittäijällinen maan päällä.

Mitä se on? Wastaus.

Meidän pitä pelkämän ja raeasta-
man Jumalata, niin etten me meidän
Wanhembitam, Esiwaldam ja Is-
sändiäm ylöncaho, engä wihoita;
mutta pidämme heitä cunnias, pal-
welem heitä, olemma heille euuliaiset,
raeastam heitä, ja pidämme heitä mei-
dän silmäim edes.

Wijdes Käsky.

Ei sinun pidä tappaman.

Mitä se on? Wastaus.

Meidän pitä pelkämän ja raeasta-
man Jumalata, niin etten me meidän
rucoistäm, ruumin ja hengen
puos

puolesta wahingoise, engä mitän
wäärysttä händä wastan tee: Mutta
että me händä autamme, holhomme
ja hengen waaras warjelem.

Tuudes Kästy.

Ei sinun pidä huorin tekemään.

Mitä se on? Wastaus.

Meidän pitää pelkämän ja racastaa
man Jumalata, niin että me olem
puhtat ja cunnialliset ajatuksis, pu
heis ja toisä, ja että isecukin awio
puolisotans racasta ja cunniasa pitää.

Seizemäs Kästy.

Ei sinun pidä warastaman.

Mitä se on? Wastaus.

Meidän pitää pelkämän ja racastaa
man Jumalata, niin etten me meidän
lähimmäisem raha ja calua pois o
ta, eli jolla culla wäärystellä ja pe
toyella meillem saata: Mutta että me
autamme, niin että hänen coluns ja
elatusens tulis enätysi ja warjelluxi.

Tahdexas Kästy.

**Ei sinun pidä wäärä todistuse
sta sanoman sinun lähimmäi
stäs wastan.**

Mitä se on? Wastaus.

Meidän pitää pelkämän ja racastaa
man Jumalata, niin etten me meidän
lähimmäisem päälle walhettele, engä
petä ja panettele händä, eli saata paha
sanomata hänen päällens: Mutta
että me wastam hänen edestans, hywin

Hänestä ajattelem ja puhum, ja caicci
asiat parhain päin käännämme.

Yhdexäs Käsky.

Ei sinun pidä pyytämän si-
nun lähimmäises huonetta.

Mikä se on? **Wastaus.**

Meidän pitää pelkämän ja racasta-
man Jumalata, niin etten me meidän
lähimmäisem perindo eli omaisutta,
taicca huonetta pyydä, engä jongun
oikeuden muodolla, ja Lain warjon
alla ikellem omista: Mutta meidän
pidä auttaman händä, että hän sais
omans pitää ja nautita.

Kymmenes Käsky.

Ei sinun pidä himoizeman si-
nun lähimmäises emändätä,
eikä hänen palveliatans, pijs-
cans, carjans, eli juhtans, taic-
ca muuta cuin hänen omans on.

Mikä se on? **Wastaus.**

Meidän pitää pelkämän ja racasta-
man Jumalata, niin etten me wedä,
engä haucuttele meidän lähimmäisel-
däm, hänen emändätans eli pal-
collistans: Mutta paremmin autam,
että he mahtawat olla alallans ja teh-
dä mitä he owat welcapää.

Mitä Jumala caicista näistä Käskyistä
sano? **Wastaus:**

Täin sano hän:

Minä olen **HERA** sinun Ju-
malas, wäkewä ja kiiwas co-
staja,

staja, Joca ezin isäin pahat te-
got lasten päälle, colmanden
ja neljännen polween, jotca Mi-
nua wihawat: ja teen laupius-
den monelle tuhannelle, jotca
Minua racastawat, ja Minun
käskyni pitävät.

Mitä se on? **Wastaus.**

Jumala uhca rangaista caickia nijs-
tä, jotca nämät käskyt rickowat ja
ylise käywät. Sentähden pitä mei-
dän Hänen wihaans pelkämän, niin
etten me Hänen käskyjäns rico: Mut-
ta armonis ja caickia hywä lupa Hän
niille caikille, jotca Hänen käskyns pi-
tävät. Sentähden pitä meidän Hän-
dä racastaman, Häneen turwaman,
ja mielelläm Hänen käskyns jälken
tekemän.

II.

Uscon Tunnustus.

Cuinga nuoren cansan pitä tä-
män yrifertaisest oppiman.

Ensimmäinen Uscon Cappale.

Isästä Jumalasta, ja Luomisesta.

Minä uscon Jumalan päälle,
Isän Caickiwaldian, taiwan
ja maan Luojan.

Mitä se on? **Wastaus.**

Minä uscon, että Jumala on mi-
nun ynnä caickein muiden luotuis

kanka luonut: andanut minulle ruu-
 min ja sielun, silmät, korvat ja
 kaikki muut jäsenet, tiedon, toi-
 men ja ymmärryksen, ja nämät kaikki
 vielä nyt voimas pitää. Anda myös
 minulle runsasti, jokapäivä ravin-
 non ja verhon, codon ja huonet,
 vaimon ja lapset, pellon, carjan,
 ja kaikki mitä minä ruumin ravin-
 noi tarvißen. Vielä sitte, suojele
 ja warjele minua, kaikki myös wahin-
 got, ja pahudet minun päähdäni estä
 ja torju. Ja kaikki nämät teke Hän
 paiki minun ansiotani, omasta sulasta
 Armostans ja Isällisestä hymydestäns:
 Joiden kaikkiin edestä minun tule
 Händä kiittä, ylistä ja cunnioitta,
 Händä cuulla ja palwella: Se on to-
 tinen tosi.

Toinen Uscon Cappale.

Sumalan Pojasta, ja Luuasturesta.

Ja minä uscon Jesuren Chris-
 turen päälle, Hänen ainoan
 Poicans meidän HERRAM.
 Joca sikis Pyhästä Hengestä;
 Syndyi Neithestä Mariasta;
 pijnattin Pontius Pilaturen
 alla; ristiti päälle naulittin,
 cuoletettin ja haudattin; Mas-
 astui helwettiin; Colmandena
 väiwänä nousi ylös cuolluista;
 ylös Taimaseen, istui Isän
Jus

Jumalan Caickiwaldian oikialla
 Kadella. Sielä on tulewa duo-
 mizeman eläwitä ja cuolleita.

Mitä se on? Waslaus.

Minä uscon, että JEsus Christus
 totinen Jumala, Isästä ennen iian-
 caickisutta syndynyt, ja myös totinen
 Ihminen, Neikestä Mariasta syndy-
 nyt, on minun Herran; Joca minun
 cadotetun ja duomitun ihmisen luma-
 sti, caikista synneistä, euolemasta
 ja perkeleen wallan alda wapahiti ja
 päästi, ei cullalla eikä hopyalla,
 mutta Hänen pyhällä ja callilla we-
 relläns, ja wiattomalla piinallans ja
 euolemallans, että minä Hänen omans
 olisin, Hänen waldacunnasans Hä-
 nen allans eläisin, ja Händä ijancaic-
 kises wanhurscaudes, wiattomudes
 ja autundesä palwelisin, nijncuin Hän
 on cuolluista ylösnofnut, elä ja halliße
 ijancaickisesti: Se on totinen tosi.

Colmas Uscon Cappale.

Pyhästä Hengestä, ja Poh. itämisestä.

Minä uscon Pyhän Hengen
 päälle. Yhden pyhän Christilli-
 sen Seuracunnan, pyhän ih-
 misten yhteyden. Syndein an-
 dert saamisen. Ruumin ylös-
 nousemisen. Ja ijancaickisen e-
 lämän, Uinen.

Mitä se on? Waslaus.

Minä uscon ja tunnustan, etten mi.

nä omasta ymmärryestäni ja toima-
 stani, taida Jesuxen Christuxen mi-
 nun Herrani päälle usco, eli Hänen
 tygöns tulla, mutta Pyhä Hengi on
 minun sihen Ewangeliumin eautta eu-
 kunut, lahjoillans walistanut, oikias
 uscos pitännyt, pyhittänyt ja wahwi-
 stanut, nijneuin Hän coco Christicun-
 nan mailmas, euku, coco, walaise,
 pyhittä ja Jesuxen Christuxen tygö
 wetä, ja oikias Uscos ylöspitä, josa
 Seuracunnas Hän minun ja caickein
 muiden uscowaisien synnit jocapäi-
 wä armollisesti andexi anda, ja sitte
 wijmeisnä päiwänä minun ja caicki
 muut ihmiset cuolluista ylös herättä,
 ja nijn minulle ja caickille Christin
 uscowaisille ijancaickisen elämän an-
 da: Se on totinen tosi.

III.

Isä meidän Rucous.

Cuinga nuoren cansan pitä tä-
 män yrkkertaisest oppiman.

Isä meidän joca olet taiwaisa.

Mitä se on? Waslaus.

Tällä esipuhella tahto Jumala mei-
 tä wetä wahwast uscoman, että Hän
 on meidän oikia Isäm, ja me Hänen
 rackat lapsens, että me sitä rohkiame-
 mast, wahwas turwas Händä rucoilli-
 sim nijneuin hywät lapset wanhim-
 ans tarpeitans anowat.

Ensimmäinen Rucous.

Pyhitetty olecon Sinun nimes.

Mitä se on? **Wastaus.**

Jumalan nimi on kyllä ihestäns pyhä, mutta me rucoilem täsä rucouyes, että se meildäkin pyhitettäisiin.

Euinga ja cosca se tapahtu? **Wastaus.**

Cosca Jumalan sana selkiästi ja puhtasti opetetän, ja me sen jälkeen, niincuin Jumalan lasten tule, jumalifesti elämme. Sijhen meitä auta O Tairvallinen Jsa! Mutta joca toisitt opetta ja elä, cuin Jumalan sana neuvo, se häwäise meidän seasam Jumalan Nimen. Sijtä warjele meitä, O Tairvallinen Jsa!

Toinen Rucous.

Lähestulcon Sinun waldacundas.

Mitä se on? **Wastaus.**

Jumalan waldacunda lähesty kyllä ihestäns, ilman meidän rucoustam, mutta me rucoilemme täsä rucouyes, että se meidängin tygöm tulis.

Euinga ja cosca se tapahtu? **Wastaus.**

Cosca meidän tairvallinen Jsäm anda meille Pyhän Hengens, että me Hänen armonis cautta useome Hänen sanans, niin että me täsä mailmas jumalifesti, ja sitte tairwas ijancaic kifesti eläisimme.

Colmas Rucous.

Olecon Sinun tahtos, niin maansa cuin tairwaisa.

Mitä se on? **Wastaus.**

Jumalan hyvä ja armollinen tahto kyllä tapahtu, ilman meidän rucousta, mutta me rucouilem tässä rucoues, että se myös meidän seasans tapahtuis.

Euinga ja cosca se tapahtu? **Wastaus.**

Cosca Jumala estä meidän lihallsen Tahtom, ja caicki pahat neuvot, ja perkelen aivotuyet särke ja tyhjäksi teke, jotca ei salli meidän Jumalan Nime pyhittä, ja Hän en waldacundans meidän tygöm tulla; Ja cosca Hän meitä sanasans ja oikiasa uscosa loppuun asti wahwana pitä. Näin Hän en hyvä ja armollinen tahtons tapahtu.

Nelläs Rucous.

Uña meille tänäpänä meidän jocapäiwäinen leipäm.

Mitä se on? **Wastaus.**

Jumala tosin caickille ihmisille, ja pahoillengin anda jocapäiwäisen leipäm, ilman meidän rucousta: Mutta me rucouilem tässä rucoues, että Hän annais meidän ymmärtä, että se leipä, jolla me rawitan, on Häneldä annettu: Ja kistoyella meidän jocapäiwäisen leipäm nautita.

Mitä jocapäiwäinen leipä on? **Wastaus.**

Caicki mitä ruumin rawinnoxi ja tarperi tule, cuin on ruoca, juoma, waattet, coto ja cartano, peldo, raha, ja tavara, hyvä puo

puolisa, cuuliaiset lapset, uscollinen perhe, hurscas ja hywá esivalda, hywá hallituxen meno, tarpellinen ilma, rauha, terweys, hywát tarwat, cunnialliset menot, uscolliset ystáwát, hywát kylán miehet, ja muita sencaldaisita.

Wifdes Rucous.

Anna meille meidän syndim anderi, nijucuin mekin anderi annamme meidän welwollistem.

Mitá se on? Wastaus.

Me rucoilemma tása rucouyesa, ettei meidän taiwallinen Isám cakois meidän syndeiam, ja niiden tahden hyljáis meidän rucoustam. Sillä en me ole mahdolliset sitä saaman, cuin me rucoillem, engá myös ole sitä ansainnet: Mutta että Hám caieki meille armostans annais, sillä me teemme syndiá monella muoto jocapäiwá, emmeká muuta ansaike cuin rangaituxen, niin me myös tahdom syndámestám anderi anda, ja tehdá niille hywá, jotca meitä wastan ricfowat.

Cuudes Rucous.

Ja álá johdata meitä kiusaureen.

Mitá se on? Wastaus.

Ei Jumala ketán kiusa, mutta me rucoilemme tása rucouyesa, että Jumala tahdois warjella meitä, ettei perkele, mailma ja meidän oma li

Hän ; wiettelis ja saattais meitä es-
pääseoon , epäilyihin ja muihin suuris-
hin syndeihin ; ja jos me niistä kiusas-
tan , että me wijmeiin woittaisim.

Sietemäs Rucous.

Mutta päästä meitä pahasta.

Mitä se on ? **Wastaus.**

Me rucoulem tässä rucouyes , niin-
cuin yhteisesti , että meidän racas tai-
wallinen Isäm wapahtais meitä kaik-
sta pahasta , ruumin , sielun , ta-
waran ja cunnian puolesta ; Ja että
Hän wijmeiin cosea cuoleman hetki lä-
hesty , annais meille hyvän lopun , ja
ottais meidän armollisesti tästä mur-
hen laxosta tygöns tairwaseen.

Sillä Sinun on waldacun-
da woima ja cunnia ijancäicki-
sest , Amen.

Mitä se on ? **Wastaus.**

Etä minä totisest uscon taincaidai-
set rucouyet meidän tairwalliselle Is-
sälem otollisyyti ja Häneldä cuulduyti.
Sillä Hän on Isä käästännyt meidän näin
rucouilla , ja luvannut meitä cuulla :
Amen , Amen , se on totisest , totisest ,
nämät pitä näin tapahtuman.

IV.

Wyhä Lasten Sacramenti.

Quinga nuoren cansjan pitä tä-
in oppiman , ja yrkertaisesti ym-
märtämän.

I.

Mitä Caste on? **Wastaus.**

Caste ei ole ainoastans paljas wesi, mutta on wesi Jumalan käskeyn suljettu, ja Hänen sanans cansa phdistetty.

Eutcasta ne Jumalan sanat ovat?

Wastaus.

Meidän HERRA JESUS CHRISTUS sano P. Mattheuxen tykönä wijmeises lugus:

Mengät ulos caickeen maailmaan, ja opettacat caickia cansoja, ja castacat heitä Nimeen Isän, ja Pojan, ja Pyhän Hengen.

2.

Mitä hyöbytystä Casteesta on? **Wastaus.**

Caste saatta syndein andeyi saamisen, wapahta cuolemasta ja perhelest, ja anda ijancaicikisen elämän caikille niille, jotea Jumalan sanat ja lupauyet uscowat.

Eutcasta ne Jumalan sanat ja lupauyet ovat? **Wastaus.**

Meidän HERRA JESUS CHRISTUS sano Marc. tykönä, wijmeises lugus:

Joca usco ja castetan, se tule autuari: mutta joca ei usco, se cadotetan.

3.

Cuinga wesi taita niin corkkat assiat matcaan saatta? **Wastaus.**

Ei tosin wesi sitä ikestäns tee,

mutta Jumalan sana, joka wedett
 canſa ja tykönä on, ja Usco, joka
 Sanan wedesä uscoo, ja sen päälle
 itsens luotta. Sillä wesi ilman Ju
 malan sanata, ei ole muu kuin wesi
 ja ei Easte. Mutta sana yhdistetty
 weden canſa, on Easte, se armon
 elämän wesi, ja uuden syndymisen
 peso Pyhästä Hengestä, niincuin P.
 Pawali sano Tituren tygö 3. luguſ:

Hänen Laupiudens caulta Hän
 meidän autuaxi teki, uuden syn
 dymisen peson ja Pyhän Hen
 gen uudisturen caulta, jonka Hän
 meidän päällem runsasti wue
 dattanut on, meidän Lunasta
 jam Jesuxen Christuren cault
 ta: Että me Hänen armon
 caulta, wanhurſcaxi tulisim, ja
 perillisixi ijancuictiseen elämään
 toiwon jälken. Tämä on toti
 nen sana.

4.

Mitä Easte merkiſe? Waslaus.

Että se wanha Aldami, joka meisä
 wielä on, jocupäiwäisen catumuxen
 ja parannuren caulta, syndein ja
 calckein pahain himoin canſa, pitä
 upotettaman ja cuoletettaman. Ja
 jälkens jocupäiwä ylösnoufeman uusi
 ihminen, joka pyhydes, wanhur
 ſcaudes ja puhtaudes ijancuictisest,
 edes elämän pitä.

Eusa se on kirjoitettu? **Wastaus.**

P. Pawali sano Romarein tygö, 6. lusus :

Me olem Christuren canssa haudatut Easten cautta cuolemaan. Että nijneuin Christus on ylös herätetty cuolluista, Isän cunnian cautta. Nijn pitä meidängin uudesta elämästä waeldaman.

V.

Rippi ja Synnin Väistö.

Cuinga rikertaiset pitä opetetaman Synnin tunnuksaman.

Mikä Rippi on? **Wastaus.**

Ripissä on cari cappaletta.

Ensimmäinen, että me tunnustam meidän syndim. Toinen että me otam Rippi Isästä synnin päästön, nijneuin ihe Jumalalda, ja en me mitän siitä epäile, mutta wahwast uscom, että synnit ovat sen cautta Jumalan edes taiwais meille andesi annetut.

Eutca synnit meidän pitä Rippi, Isän edes tunnuksaman? **Wastaus.**

Jumalan edes pitä meidän tunnuksaman ikem caickiin syndein wicas pääxi, nijn hywin nihsingin, joita emme tunne eli tiedä, nijneuin me teem Isä meidän rucouyes. Mutta Rippi, Isän edes, pitä meidän nimitä sama

lämän ainoastans ne synnit, euit
me tiedämme ja tunnemme meidän sy-
dämesäm, ja omatundo waiwarwat.

Eutea ne ovat? **Wastaus.**

Eako sinun **Säätyäs**, Jumalan
Kymmenen Käskyn jälkeen, jos sinä
olet **Isä**, **Äiti**, **Poika**, **Tytär**, **Isä-
sändä**, **Emändä**, taikka **Palcollinen**, **2c.**
Jos sinä olet ollut **cowacorwainen**,
uscomatoim, **laisca**, **wihainen**, ja rie-
tas **töisä** ja **puheisa**, **2c.** Jos sinä
olet muiden mielen **rickonut** **puheilla**
taikka töillä, **warastanut**, **walhes-**
tellut eli **lugunpitämättömydest** tehnyt
jotakin wahingota, ja **toisen oman**
turmellut.

Pare sijs minun eteeni **lyhykäinen**
Ripin muoto?

Näin pitää sinun **Rippi** **Isäs** edes
sanoman ja tunnustaman:

Tunniallinen **racas Herra**, minä
rucoilin teitä **cuuleman** minun **Rip-**
piäni, ja **väästämän** minua Jumalan
puolest minun **synneistäni.** Jos sinä
olet **Palcollinen** niin sano:

Minä **waiwainen** **syndinen**, tun-
nustan **izeni** **wicapääxi** **caicxiin**
syndeihin, **erinomaisest** **tunnustan**
minä **teidän** **edesän** **minuni** **Palcollise-**
xi: 2c. **Mutta** (sen **pahembi**) **en** **minä**
palwele **Isändäni** **uscollifest**, **sillä** **en**
minä **ole** **wonesä** **asiasa** **tehnyt** **niis-**
cuin **perhen** **wanhemmilda** **minulle**
etty **oli;** **Minä** **olew** **wihoittanut**
hei-

Heidän ja saattanut toruman ja Piroileman; minä olen ollut laiska ja antanut tulla monda wahingota. Minä olen ollut rietas puheisa ja töisä, ollut karsimätöin ja napisewa, riidelnyt ja torunut wertaisteni canssa, &c. Näitä caickia minä cadun, ja rucoilen armo; minä tahdon mielellän minuniani parata.

Perhen wanhin sanocan näin:

Grimomaisesti tunnustan minä teidän edesän, etten minä ole uscollifest, minun lapsiani ja perhettäni caswattanut, engä ole totuttanut heitä Jumalata cunnioittaman. Minä olen Piroillut, ja Jumalan Nimen turhan lausunut, ollut myös pahayi esimersäxi sekä puheilla että töillä, minä olen minun läsnä asuwilleni paljo wahingota tehnyt, monda panetellut, wäärällä mitalla callisti ja petollisesti myhnyt. Ja mitä hän enä Jumalan Käskyjä ja säätyäns wastan on tehnyt.

Jos ei joku taas löyda ikens tain caldaisita taicka surembita syndejä tehnexi, niix älkän niixtä enämbi lucua pitäkö, eli pidemmälä eziö ja ajatelo ylös hänellens syndejä, tehdärens Kipistä ikellens omantunnon waiwa, waan sanocan yhden eli caxi jcuin hän tietä, näin.

Grimomattain tunnustan minä teidän edesän, että minä kerran Piroilin, kerran puhuin rietaita puheita, kerran
sita

fitä N. fitä N. tein. Ja andacan sitte
 sillans olla. Jos ei hän taas yhtän
 nimittä tiedä, kuin mahdotoin olla taita
 ta, niin älkän myös erinomattain jo-
 tacuta sanoa, vaan ottacan syndein
 anderi saamisen tässä yhteises Ripin ta-
 was, kuin hän Jumalalle teke Rippi-
 Isäns edes. Sano edespäin.

Minä wainainen syndinen ihmi-
 nen, joca synnis, &c.

Nijn myös:

Laupias Jumala racas Taimalli-
 nen, &c.

Tähän Rippi, Isä sanocan:

Jumala olcon sinulle armollinen ja
 wahwistacon sinun Uskos, Amen.

Ja sanocan wielä:

Uskoteos että minun anderi anda-
 misen on Jumalan anderi andaminen?

Wastaus: Ucon.

Rippi, Isä sanocan wielä:

Nijneuin sinä uscot, niin sinulle
 tapahtucon.

Ja minä meidän Herran Jesuxen
 Christuxen käskyn jälkeen annan caicki
 sinun syndis anderi, Nimeen Isän,
 ja Pojan, ja Pyhän Hengen.

Mene Rauhaan.

Mutta jotca ovat omantunnon rasku-
 taieka murhes ja ahdistu-
 kes, niistä taita Ripi
 pi Isä itse kolla pidemmällä
 voban Raama-
 tun todistuksilla lobbutta, ja Ucon
 berättä: Tämä on ainoastans
 Rippi niille nuorille ja
 vertaisille.

Tämä

Tämä on Christuksen läsky kuin hän sanoo.

Minä annan sinulle taivahan wals
 dacunnan awaimet, mitä ikä
 nänäs sinä maan päällä sidot, sen pitä
 oleman sidotun taiwais. Ja mitä
 ikänänäs sinä päästät maan päällä,
 sen pitä oleman päästetyn taiwais:
 Ottacat Pyhä Hengi, joille te syns
 nit andexi annatte, niille ne andexi
 annetan, ja joille te ne pidätte, niille
 ne owat pidetyt.

Matth. 16: v. 19. Joh. 20: v. 23.

VI.

Altarin Sacramenti.

Cuinga nuoren cansan pitä sen
 oppiman, ja yrikertaisest ym
 märtämän.

Mikä Altarin Sacramenti on? **Wastaus.**

Se on meidän HERRAN JESuksen
 Christuksen totinen ruumis ja veri,
 leiwän ja wijnan alla, meille Chri
 stityille syöda ja juoda, ike Christus
 xelda säättö ja asetettu.

Eusa se on kirjoitettu? **Wastaus.**

Niijn kirjoittawat pyhät Ewangeli
 sterit: Mattheus, Marcus, Lucas,
 ja P. Pawali.

Meidän HERRA JESus Chri
 stus, sinä yönä jona hän petet
 tin, otti leiwän, kiitti, mursi
 ja annoi opetuslastens, ja sa
 noi: Ottacat ja syökat, tämä

on minun ruumin, joca teidän edestän ulosannetan, se tehtät te minun muistoreni.

Samallamuoto ehtollisen jälken, otti hän myös calkin, kiisti, annoi heille ja sanoi: Otta-
cat ja juocat tästä caicki, tämä on sen uuden testamendin cal-
ki, minun weresäni, joca tei-
dän ja monen edestä uloswuo-
datetan, syndein andexi anda-
miseri, se tehtät, niin usein kuin
te juotta, minun muistoreni.

Mitä hywä tämä syöminen ja juominen
mataan saatta? Waslaus.

Sen andawat nämät sanat tietä:
Teidän edestän ulos annettu ja u-
loswuodatettu, syndein andexi an-
damiseri. Nimittäin, että meille tässä
Sacramentis syndein andexi anda-
mus, elämä ja autuus sen caldaisten
sanain kautta annetan: Sillä cusa
syndein andexi andamus on, siinä myös
on elämä ja autuus.

Cuinga ruumillinen syöminen ja juominen
tatta niin corkkat asiat mataan
saatta? Waslaus.

Syöminen ja juominen ei sitä tee
Mutta ne sanat jotca tässä seisowat
Teidän edestän ulos annettu ja u-
loswuodatettu, syndein andexi an-
damiseri. Jotca sanat, ynnä sen
ruumillisen syömisen ja juomisen can-
sa

sa, ovat pääcappalet tässä Sacramentis. Ja joca usco ne sanat, hän saa mitä ne lupawat, nimittäin syndein andexi andamuyen.

Cuca tämän Sacramentin kelwollisest
nauttike? Waslaus.

Vastota ja ruumillisest ikens wal-
mista, on kyllä hywä ja ulkonainen
tapa, mutta se on oikein mahdollinen
ja kelwollinen, joca usco nämät sa-
nat: Teidän edestän ulos annettu
ja uloswuodatettu, syndein andexi
andamisexi. Mutta joca ei usco niistä
sanoja, waan epäile, se on mahdo-
toin ja kelwotoin, sillä se sana (tei-
dän edestän) waati aiwan uscollista
sydäntä.

**Quinga nuoren cansan pi-
tä oppiman heitäs huomene-
dain ja ehtona sinaman.**

Huomenehdain.

Cosca8 nouset, niin sinua sinuas näin:

Nimen Isän, ja Pojan, ja Pyö
hän Sengen, Amen.

Sitte pone polwilles taicka lue seisoalda, Isä
meidän: Ucon Cappalet ja myös
tämä rucours.

Minä tiitän sinua minun Taima-
linen Isän, Jesuxen Christu-
sen sinun ractan Poicas cautta, ettäs
tänä yönä minua caikesta warasta ja
wahingosta armollisest wariellut olet.
Ja rucoilen sinua, että myös tänä-

pån warjelisit minua caikesta synnistä ja pahudesta: että minun elämäni ja caicki minun työni, mahdais sinulle kelwata, sillä minä annan siheni, sielun ja ruumin, ja caicki tyyni cuin minulla on; sinun halduus ja huomaas: Sinun pyhät engelis olcon minun cansani, ja älkän cubungan minusta luopuco, ettei se paha wihamies perkele, minusta mitäkän woittais, Amen.

Lasten rucous.

S Herrä Jumala taiwallinen Isä, me rucoilem sinua, sinun rackan Poikas Jesuxen Christuxen tähden, laina meille pyhä armos, että me oikiasa uscosa, hywisä tawoisa ja opisa, päiwä päiwäldä caswaisim ja lisännyisim. Ja että sinä meitä, meidän wanhembam ja esiwaldam tänäpån caikesta synnistä, wohingosta ja caikesta pahasta, armollisest warjella ja suojella tahdoisit, Amen.

Item: Siunaus.

S Herrä siunatcon meitä ja warielecon meitä, Herrä walistacon caswons meidän päällem, ja olcon meille armollinen. Herrä käändäkön caswons meidän puolem, ja andacon meille tjancaickisen rauhan, nimen Isän, ja Pojan, ja Pyhän Hengen, Amen.

Wene sitte P. Colminaisuden nimeen työ, hös, ja weisa joen Jumallinen aamu, psalmit, ei Jumalan lästysanat, taicka joen muu
hen

hengellinen wirti, jostas saat iloksen mielen,
ja tulet sinaturxi.

Ehtona.

Mijn myös lewätä mennesäs siuna
sinuas näin:

Nimen Isän, ja Pojan, ja Py-
hän Sengen, Amen.

Sitte lue Isä meidän: Uscon Cappale, ja käs-
sanat, niin myös tämä lyhy rucous.

Sinä kistän sinua minun taiwal-
linen Isän, Jesuxen Christu-
sen sinun ractan Poicas kautta, ettäs
minun tänäpäiwänä kaikesta waara-
sta, ja wahingosta armollisesti war-
jeilut olet. Ja rucoilin sinua, ettäs
minulle andeyi annaisit kaikki minun
syndini, joilla minä tänäpäin sinun
mieles rickonut olen, ja ettäs tänä
pöinä minua armollisesti warjella, ja
minust murhen pitä tahdoisit. Sillä
minä annan iheni ruumin ja sie-
lun ja kaikki kuin minulla on, sinun
huomas ja käs. Sinun pyhät en-
gelis oleon minun canhani, ja älkän
cuhungan minusta luopues, ettei se
paha wihamies minusta mitäkän voit-
taisi, Amen.

Bilwo HCKra raeas taiwallinen
Isä meidän ylikem ja warjele
meitä sildä cawalalda tiusajalda, jo-
ca aina ymbäri käy, ekein ketä hän
sais ylösniellä, suna meille armojas,
että me wahwalla uscolla, miehullisesti
händä wastan seisoisim, ja tänä pöinä

sinun pyhän warielluyses alla mur-
hetoinna lepäisimme. Sinun rakkain
Poikas Jesuxen Christuxen meidän
Herram kautta, Amen.

Sitte weisa joen ehto, psalmi, mene sitten
P. Colminaisuden nimeen lewätä.

Quinga nuoren consan
pitä heittäns siunaman rualle
mennes, ja kättämän rualda
päästyäns.

Siunaus rualle mennes.

Quickein silmät warioikewat sinun
päälles Herrra, ja sinä annat
heille ruan oikialla ajalla. Sinä
awat kates, ja rawiket jocaiken hen-
gen mielen nouteri sinun siunauyelläs.
Cunnia olon Isän, ja Pojan, ja
Pyhän Hengen. Niincuin alusta on
ollut, ja nyt ja aina ijanciekkisest
ijanciekkisehen, Amen.

Sitte lue Isä meidän, ja tämä
rueous.

Herra Jumala taitwallinen Isä,
siuna meitä, ja näitä sinun lahjo-
jas, joteas meille ruumin rawinno-
yi armollisest suonut olet. Ja anna
sinun pyhä armos, että me cohtullis-
festi, ja sinun mieles riekomata niistä
nautikisim ja tygöm otkaisim, sinun
Poikas Jesuxen Christuxen meidän
Herram kautta, Amen.

Riitos ruan jälkeen.

Riittäkääm HERRA, sillä hän on andias ja hänen laupiudens ulottu ijancalcifisest, joca ruan anda jocaihen hengen, joca eläinden rawindons anda, ja corpin poillen, jotea händä auvens huutawat. Eunnia olcon Isän, ja Pojan, ja Pyhän Hengen, &c.

Sitte lue Isä meidän, ja tämä rucous.

Mä kiitän sinua vacas taitvallinen Isä, Jesuxen Christuxen meidän HERRAM cautta, calciein sinun hywäintecois, ja lijatengin sinun lahjais edestä, jotea me sinun laupiudesta nautinnet olem, ja rucoillem sinun pyhä armos, että nijneuin ruumis on rawindons saanut, mahdais myös sieku sinun pyhällä sanallas aina wirwotetuyi tulla, saman sinun ractan Poicas, Jesuxen Christuxen meidän HERRAM cautta, Amen.

Huonen-Taulu.

Eli muutammat pyhän raamatun sanat, calcille säödyille, joista ihcussallin mahda olla neuwo ja manous, ottaxens siistä waarin, euin hänen wircons waati.

Opettaille.

Sin ottacat siis ihestänne waari ja calcesta laumasta, johon Pyhä Hengi on tiedän piispayi pannut.

caikeman Jumalan seuracunda, josta
 hän omalla werelläs ansainnut
 on. Act. 20. v. 28.

Pispan pitää oleman nuhdettoman,
 yhden emännän miehen, walpan, rai-
 tin, siwiän, wierasten holhojan,
 opettawaisen, ei juomarin, ei tappel-
 jan, ei ilkiän woiton pyytäjän, waan
 armelian, ei rihtaisen, ei ahnen: Joka
 oman huonens hywin hallike, jolla
 euuliaisit lapset owat, caikella euuliais-
 sudella, ei äsken Christityn. 1. Tim.
 3. v. 2, 3.

Joka kinni pitää puhtasta ja opetta-
 waisesta sanasta, että hän olis wä-
 lewä terweellisen opin cautta neuwo-
 man, ja wastanseisoita woittaman.
 Tit. 1. v. 9.

Sananeuulioille.

MUistacat teidän Opettajan, jota
 teille Jumalan sana puhu-
 net owat, ja seuracat heidän useoans.
 Hebr. 13. v. 7.

Nijn on Herrä säättänyt, että nij-
 den jotea Evangeliumita ilmoittawat,
 pitää Evangeliumista elatuyen saaman.
 1. Cor. 9. v. 14.

Joka sanalla neuwotan, se jaca-
 can caikia hywä sille, joka händä
 neuwo. Gal. 6. v. 6.

Ne papit, jotea hywin hallikewat,
 pitää cayikertaisest eunnias pideitä-
 män, erinomattain ne, jotea sanas
 ja

ja opis työtä tekemät. Sillä raamattu sano, ei sinun pidä rihtätä pawan härjän suuta kiinni sitoman: Ja työmies on palckans ansainnut. I. Tim. 5. v. 17, 18.

Oleat teidän opettaillen euuliaiset, ja seuratcat heitä: Sillä he waltoivat teidän sielujan, niincuin ne jotca lugun niistä tekemän pitä: Että he sen ilolla tekisit, ja ei huocauxella. Hebr. 13. v. 27.

Mailmalliselle Esivallalle.

Es ole esivalda muutoin kuin Jumalalda, ne wallat jotca ovat, Jumalalda ne säätyt ovat. Sentähden jocainen kuin ihens esivalda vastaan asetta, se on Jumalan säätyä vastaan. Mutta ne jotca vastaan ovat, saawat duomion päällens: sillä ne jotca wallan päällä ovat, ei ole hywintekijille, waan pahointekijille pelwoxi. Elles tahdo esivalda peljätä, niin tee hywä, sittes saat hänelä kiitoyen: Sillä hän on Jumalan palvelija sinun hywäres. Waan jos sinä paha teet, niin pelkä: Sillä ei hän miecka hukkan canna. Sillä hän on Jumalan palvelija ja costaja: Sille rangastuxeyi joca paha teke. Rom. 13. v. 2, 3, 4.

Alimmaisille.

Jocainen oleon esivallalle, jolla walda on, alimmainen: Sillä ei

ei ole muutoin Esiwalda kuin Jumalal-
 lada. Rom. 13. v. 1.

Olcat alammaiset kaikelle inhimil-
 liselle säädylle HERRAN tähden, olisco
 se Cuningalle niincuin ylimmäiselle,
 kaikka Väämiehille, niincuin niille jot-
 ta hänelä lähetetyt ovat, pahoin-
 tekiville rangaistuxyxi, ja hurscaille
 Piitoxeyxi. 1. Pet. 2. v. 13, 14.

Andacat Keisarille, kuin Keisarin
 ovat, ja Jumalalle, kuin Jumalan
 ovat. Matth. 22. v. 21.

Niin minä siis neuvon, että ennen
 kaikfia pidetäisin rucouyet, anomiset,
 toivotuxet ja Piitoxet, kaikkein ih-
 misten edestä, Cuningasten ja kaiken
 Esiwallan edestä: Että me rauhas
 ja leuos eläisimme, kaikis Jumal-
 lisudes ja cunniallisudes. 1. Tim.
 2. v. 1, 2.

Neuvo heitä, että he Väämiehillens
 ja Esiwallallens alammaiset ja cuuliat
 set olisit. Tit. 3. v. 1.

Aviomiehille.

Miehet, racastacat teidän wai-
 mojan, niincuin myös Christus
 seuracunda racasti, ja ulosannoi
 ikens hänen edestäns, että hän sen
 pyhitäis. Miesten pitä myös wai-
 mojans racastaman, niincuin omia
 ruumitans, joca waimoans racas-
 ta, hän racasta ikens: Sillä ei ypi-
 tään oma lihans koscan wihannut,
 vaan

waan 'elättä ja holho sitä : Niin-
 cuin myös H E K K A seuracunda.
 Ephes. 5. v. 25.

Te miehet asuicat waimon canşa
 taidolla, ja andacat waimoille niin-
 cuin heicomalle astialle hänen cun-
 nians, niineuin myös elämän armon
 canşaperillisille, ettei teidän rucouyem
 estetxyi tulis. 1. Pet. 3. v. 6.

Miehet racastacat waimojan, ja
 älkät oleo tylyt heitä wastan. Col.
 3. v. 19.

Uwiowaimoille.

Wäimot oleon miehillsä alams
 maiset, niineuin Saara oli A-
 brahamille cuuliainen, ja cuşui hänen
 Herrayi, jonga tyttäryi te tullet olet-
 ta jos te hywin teette, ja pelkämät
 oletta. 1. Pet. 3. v. 6.

Waimot oleon omille miehillsä
 alammaiset, niineuin Herralle. Sil-
 lä mies on waimon pää, niin-
 cuin Christus on seuracunnan pää.
 Mutta niineuin seuracunda on Chri-
 stuyelle alammaisen, niin myös wai-
 mot pitä miehillsä cailis alammaiset
 oleman. Eph. 5. v. 22, 23.

Sinun tahtos pitä miehen ala an-
 nettu oleman, ja hänen pitä wallike-
 man sinua. Gen. 3. v. 16.

Wanhemmille.

Te Isät, älkät yllättäkö teidän
 lapsian wihaan, waan caswat-

tacat heitä curituyes ja Herran nuhtasa. Eph. 6. v. 4.

Mutta joca pahenda yhden näistä pienimist, jotea uscomat minun pääaleni, parempi hänen olis, että mysllynkiwi ripustettaisiin hänen caulaans, ja upotettaisiin meren sywyteen. Matth. 18. v. 6.

Zumala sääsi todistuyen Jacobis, ja andoi lain Israelis, jonga hän käästi meidän Isäim opetta heidän lapsillens. Että wastatulewaiset oppisit, ja lapset jotea wieiä syndyivät. Euin he caswawat, että hekin ilmoittawat lapsillens. Psal. 78. v. 6.

Lapsille.

Lapsset oleat cuuliaisit teidän wanhemmillen Herrasa: Sillä se on oikein. Eunnioita sinun Isääs ja Nitiäs, joca on ensimmäinen käästy, jolla lupaus on, ettäs menestyisit, ja cauman eläisit maan päällä. Eph. 6. v. 1, 2, 3.

Lapsset oleat cuuliaisit wanhemmillen, caikisa: Sillä se on Herralle hywin otollinen. Col. 3. v. 20.

Nuorudelle yhteisesti.

Se nuoret oleat wanhoille alammaisit, oleat caicki toinen toisellen alammaiset, ja pitääkät teitän kiindiaäst nöyryteen; Sillä Zumala on ylpeitä wastan, mutta nöyrylle anda hän armon. Nöyryttäkät siis teitän Zumalan wäke-

wäkewän käden ala, että hän teitä ajallans corgotais. 1. Pet. 5. v. 5, 6.

Isännille ja Emännille.

Isännät, se cuin oikeus ja cohtuus on, niin osottacat palvelioille, tietten että teilläkin on HERRA taiwas. Col. 4. v. 11.

Ja te Isännät tehkät myös niin heittä (palvelioita) wastan, ja pangat pois uhcauyet, tietten, että teidän HERRAN on myös taiwas, jonga edes ei ole ihmisen muodon cakomusta. Eph. 6. v. 9.

Ei sinun pidä tekemän lähimmäises wääräyttä, eli ryöwämän händä. Sinun päiwämiehes palcan ei pidä oleman sinun tykönäsi huomisen asti. Lev. 19. v. 13.

Älä pidätä palckaa sildä köyhäldä ja tarwihewalda, 2c. Waan maya hänelle palckans sinä päiwänä, ennen auringon laskemata. Deut. 24. v. 14, 15.

Palcolisille.

Palvelijat, olcat cuuliaiset teidän ruumillisille Isännillen, pelwolla ja wapistuyella, teidän sydämen yrikertaisudes, niincuin Christuyelle. Ei silmäin edes palwellen, niincuin ihmisten mielä noutain: waan niincuin Christuyen palvelijat, tehden sydämest mitä Jumala tahto, hywällä mielellä palwellen HERRA ja

ei ihmisiä. Tieten mitä hyvä kukin teke, sen hän on jälleis Heralda saapa, olcon orja eli wapa. Eph. 6. v. 6, 7, 8.

Te palweljat, oleat alammaiset teidän Isännillen, kaikella pelwolla, ei ainwastans hywille ja siwiville, waan myös tuimille. I. Pet. 2. v. 18.

Lestille.

S on oikia leski, joca on yrinäns, ja asetta toiwons Jumalan päälle, pysyin aina rucouris ja auxhuutamisis yötä ja päivä. Mutta joca hecumas elä, se on eläwäldä cuollut. I. Tim. 5. v. 5, 6.

Minä sanon naimattomille ja leskille, se on heille hyvä, jos he owat nijneuin minäkin. Waan ellei he woiheitäns pidättä, niin naican: Sillä parempi on naida, kuin pala. I. Cor. 7. v. 8, 9.

Wanhain waimoin pitä ihens kättämän nijneuin pyhäin sopi, ja ei olemän panettehät, eikä juomarit, mutta hywin opettawaiset. Toilda nuoret waimot hywia tapoja oppisit, että he miehiäns racastaisit, lapsens rackana pidäisit, olisit siwiat ja puhstat. Tit. 2. v. 3, 4.

Yhteiselle cansalle.

Sieki mitä te tahdotte että ihmiset pitä teille tekemän, niin te myös
heil

heille tehtät. Sillä tämä on laki, ja Prophetat. Matth. 7. v. 12.

Sinun pitää rakkaman lähimmäis
stäs niincuin isias, sillä rakkaus on
lain täyttämys. Rom. 13. v. 9, 10.

Ole on rakkaus wilpitöin, wihat
cat paha, ja siunirippucat hywäsä,
weljellinen rakkaus ole on sydäm
mellinen teidän keskenän. Ennättä
kän toinen toisens cunniata tekemäs.
Rom. 12. v. 9, 10.

Minä neuwon teitä, että ennen
caickia pidetäisin rucouyet, anomis
set, toivotuyet ja kiitoyet, caickein
ihmisten edestä. 1. Tim. 2. v. 1, 2.

B. Athanasuksen Tunnuistus.

Töca isänän tahto autuaxi tulla, niin
ennen caickia tarwitan, että hänellä on
se oikka yhteinen Christillinen Usco.

Töca ei sitä täydellisnä ja puhtana pidä,
se ilman epäilemätä cadotetuyi tule ijancal
kisesst.

Niija on nyt tämä se oikka yhteinen Chri
stillinen Usco, että me yhtä Jumalata Col
minaisudesa, ja Colminaisutta yhdes Juma
ludesa cunnioitam.

Ei cultengan Personaita secoittain, eikä
Jumalallista olemista eroittain.

Sillä toinen on Isän Persona, toinen
Pojan, ja toinen Pyhän Hengen.

Mutta Isä ja Poika ja Pyhä Hengi on nyt
Jumala, yhderealdainen cunnias? Yhdens
caldaiuen ijancalikes Majjeketisä.

Mingä caldainen on Isä, sencaldainen on Poica, sencaldainen on myös Pyhä Hengi.

Luomatoin on Isä, luomatoin on Poica, luomatoin on Pyhä Hengi.

Mittamatoin on Isä, mittamatoin on Poica, mittamatoin on Pyhä Hengi.

Ijancaickinen on Isä, ijancaickinen on Poica, ijancaickinen on Pyhä Hengi.

Ja ei cuitengan ole colme ijancaickista, waan yri ijancickinen.

Nijneuin myös ei colme luomatoinda, waan yri luomatoin ja yri mittamatoin.

Nijn myös caickiwaldias on Isä, caickiwaldias on Poica, caickiwaldias on Pyhä Hengi.

Ja ei cuitengan ole colme caickiwaldiaffa, waan yri caickiwaldias.

Nijn on myös Isä Jumala, Poica on Jumala, Pyhä Hengi on Jumala.

Ja ei cuitengan ole colme Jumalata, waan yri Jumala.

Nijn myös Isä on HErra, Poica on HErra, Pyhä Hengi on HErra.

Ja ei cuitengan ole colme HErra, waan yri HErra.

Sillä nijneuin se Christillinen totuus, waatt meitä erinomaisesti cungin Personan Jumalari ja HErrari tunnustaman:

Nijn myös se yhteinen Christillinen Usco, Fieldä meidän colme Jumala eli HErra nimitämäss.

Isä ei ole yhdestäkän tehty, eikä luotu eli syndynyt.

Poica on ainoasta Isästä, ei tehty eikä luotu, waan syndynyt.

Pyhä Hengi on Isästä ja Pojasta, ei tehty eikä luotu eikä syndynyt, waan ulosköypä.

Nijn on nyt yri Isä, ei colme Isä: Yri Poica, ei colme Poica: Yri Pyhä Hengi, ei colme Pyhä Henge.

Ja tässä Colminaisuudessa, et ole yksän Persona toistans edellisempi, eli jälkimäi sembi, eikä yksän suurempi eli vähempi toistans.

Waan kaikki colme Persona ovat yhtä tjancaikkeit, ja juuri yhden caldaiset.

Nijn että ylläen kaikkiä cuin ennen sanottu on, pitää colme Persona yhdes Jumaludessa, ja yri Jumala colmessa Personassa palweldaman.

Uoca siis tabto autuaxi tulla, hänen pitää tällä muoto Colminaisuudesta ajatteleman.

Mutta se on myös tarpeellinen ijancaikkeitseen autuuteen, että me wahwast uscom meidän HERram JEsuxen Christuxen Ihmiksi tullen.

Nijn on nyt tämä se oikia Usco, että me uscomme ja tunnustamme, että meidän HERra JEsus Kristus Jumalan Poica, on Jumala ja Ihminen.

Jumala on hän JEsus olemisesta, ennen kaikkiä aicoja ilancaikkeitest syndynyt: Mutta Ihminen on hän Mitins olemisesta, ajallisesti syndynyt.

Tänsi Jumala, tänsi Ihminen ymmärtäwäisen sielun ja Ihmisen Lihan canha, JEsans wertainen Jumaluden puolesta, ja vähempi Ihmishden puolesta.

Ja waikka hän on Jumala ja Ihminen, et euitengan ole caxi, waan yri on Kristus.

Yri on hän, ei nijn että Jumalus on muntettu lihaxi, waan Jumalus on työns ottanut Ihmishden. Yri caiketti on hän, et cahden luonnon secoituxella, waan Personan yhteyxellä.

Sillä että riiveuin ymmärtäwäinen sielu ja liha on yri Ihminen: Nijn Jumala ja Ihminen on yri Kristus.

Uoca meidän Autuudem tähden pijnattin, alasastui helwettin, colmanden päiwän ylös, nousi cuolluisia.

Ylösastui taivaseen, ihu Isän Jumalan
Eikeywäldian oikialla kädellä.

Siellä on tulewa duomiskeman sekä elä-
wittä ja cuolluita.

Tonga tulemiseen, ealcki Ihmiset pitä-
ruumillans ylös nouseman, ja lugun teke-
män omista töistäns.

Jotca hywä tehwet owat ijancaickiseen eläe-
män kähmän: Mutta jotca paha owat teh-
net, ijancaickiseen tuleen.

Tämä on oikla yhteinen Christillinen usco,
joca ei sitä tottsest ja wahwast usco, ei hän-
taida autuaxi tulla.

I. N. J!

Catechismuksen

Ypikertainen

Ulostoimitus,

Kysymysten ja Vastausten
cautta.

Esipuhe.

1. Oletko Christiani?

Vastaus: Olen.

2. Minkätähden sinä Christianiksi kutsutun?

B. Sentähden että minä olen kastettu Nimeen Isän, Pojan, ja Pyhän Hengen, ja olen kastesa päälleni pukenut Christuksen, jonka minä uscon ja tunnustan vapahantajani ja autuuden tehtiäni.

Gal. 3: 27. Niin monda kuin te kastetut olette, niin te olette Christuksen päällenne pukenet.

Ulost. tek. 4: 12. Ei yhdesälän toises ole autuutta: sillä ei myös ole muuta nimeä taivon alla ihmisille annettu, josta meidän pitää autuaksi tuleman.

3. Missäs tämän opit ja tiedät?

B. Catechismuksesta.

4. Mikä Catechismus on?

B. Se on yri lyhytäinen tarpeellisen cappalden opetus, kuin meidän Christianisystem tule; edespandu lyhy-

synnyssä ja vastauksessa, eli: Catechismus on lyhykäinen Christillisen opin summa, uloswedetty P. Raamatusta, ja käsitetty lyhykäisin Päaccappalein, kysymysten ja vastauksen kautta.

5. Euinga monda Päaccappaletta on Catechismuses?

Uusi.

6. Entea ne omat?

W. 1. Jumalan kymmenen käskyt. 2. Uscon tunnustus. 3. Isä meidän Rucous. 4. Easten Sacramenti. 5. Kippi ja synnin päästö. 6. HERRAN ehtollinen, eli Altarin Sacramenti.

7. Vieläkö mitän muuta Catechismuses löytän?

W. Vielä rucouyia: aamu ja ehto rucouyset, ruoca lugut, ja huoneen taulu.

8. Miki Catechismus muutamilda kutsuttan lasten opiksi?

W. Sivi, että caicein tule jo lapsudesta sitä oppia, ja siinä, niincuin Jumalan lasten, ikens caiken ikäns harjoitella.

5. Mos. 6: 7. Sinun pitää teroittaman Minun sanani, jotea Minä käsken sinulle, sinun lapsilles, ja niiklä puhuman huones isluissas, ja tiellä käydesäs, maata pannesäs ja nostesäs.

2. Tim. 3: 15. Sinä olet jo lapsudesta Pyhän Raamatun tainnut, joca sinun taita auttunten neuvoa, sen uscon kautta, joca on Christuses. Jesuses.

1. Pet. 2: 2. Halaitcaat sitä terweillistä sanan riefcaa, niincuin äfken fyndyner lapsucaifet; että te fen cautta cafwaihitte.

9. Mistä Catechismus otettu on?

W. Pyhästä Raamatusta.

10. Mitä Pyhä Raamattu on?

W. Se on Jumalan sana, joca Pyhän Hengen waicutuxest (sisälle andamisest) on Profetailda, Ewangelistailda, ja Apostoleilda, kirjoitettu ja julistettu, meille opetuxeyi, lohduituxeyi, ja ijancaicfiseyi autudexi.

2. Pet. 1: 21. Ei yrifän profetia ole wielä ihmisen tehdofta edestuoitu; waan pyhät Jumalan ihmiset owat puhuner, waicutetut Pyhäldä Hengeldä.

Rom. 15: 4. Sillä mitä ennen kirjoitettu on, se on meille opixi kirjoitettu, että meillä kārftaisen ja raamattuun lohduituxen cautta toivo olis.

Joh. 20: 31. Nämät owat kirjoitte ut, että te uscoisitte että JEsus on Christus: ja että te saifsite elämän uscon cautta hänen nimeens.

11. Cosca he näitä kirjoittaner owat?

W. Profetat owat kirjoittaner wanhasa, mutta Ewangelistat ja Apostolit uudefa testamendis.

12. Mitä Pyhä raamattu sisällänsä pitä?

W. Caxi asiata: Lain, ja Ewangeliumin.

**Ensimmäinen Pääcappale,
Jumalan kymmenen Käskystä, eli Laista.**

1. Mitä laki opetta?

W. Laki o, tta, mitä meidän pitä teke-

telemän ja jättämän; ja cuinga meidän tule meitäm käyttä caikesa meidän elämäsamme, Jumalata ja lähimmästämme vastaan, sekä ajatuyilla, sanoilla, ja töillä.

2. Cuica on andanut Lain?

W. Jumala, joka on ihe wan hurskaus ja caikein HERRA, on ensimmäises luomises kirjoittanut Lain ihmisen sydämehen; jälkeen syndiin langemuyen, osittain pyhille esisille ilmoittanut: ja viimein kirjisijn tauluin Sinain tuorella kirjoitetun uulosandanut.

2. Mos. 20: 1. Ja Jumala puhu caikei nämät sanat.

3. Kenengä cautta Jumala Lain uulosannoi?

W. Mosexen.

Joh. 1: 17. Laki on Moseren cautta annettu: armo ja totuus on Jesuxen Christuxen cautta tullut.

4. Mikä mies Moses oli?

W. Hän oli yri uscollinen HERRAN palwelija, joka Israelin causan Egyptistä uulos johdatti.

5. Cuinga monda Käskyä on Laissa?

W. Kymmenen.

5. Mos. 4: 13. HERRA ilmoitti teille listons, jonga hän teidän tehdä käski; ne Kymmenen sanaa; ja kirjoitti ne cahreen kiwiseen tauluun.

6. Cuinga ne jaetan?

W. Cahreen tauluun.

5. Mos. 5: 22. Nämät ovat ne sanat, jotka HERRA puhui caikelle teidän seuracunnallenne,

ne, tuorella, tulella, pilveellä, ja sumusta, suurella äänellä; ja ei siihen enä lisännyt: ja kirjoitti ne cöhteen liwiseen tauluun, ja antoi ne minulle.

Edellinen Taulu.

7. Euinga monda käftyä on edellises taulusa?

W. Colme ensimmäistä.

8. Mitä ne sisäkän pitävät?

W. Ne waativat rakautta Jumalan tygö.

9. Mitä Jumala kiellä ensimmäises käftys?

W. Caikkein epäjumalden palweluxen: ettei meidän pidä pitämän wieraita jumalita hänen edesäns, eli hänen siwusäns, sy tähän kielloon, on se, että hän sano: Minä olen HERRA sinun Jumalas: se on, Minä joca tätä puhun ja käften, olen ihestäni, HERRA caikkein corkein, jolda caikki cappalet olemisensä saaneet ovat; sinun Jumalas, joca sinun luonut ja suojellut olen, ja Minun Eätkini, sinulle andanut; sentähden sinä myös Minulle ainoalle olet caikkein cuuliaisuden weleapää näyttämän.

Matth. 4: 10. Sinun HERRAas Jumalatas pitä sinun cumartaman, ja händä ainoata palweleman.

Matth. 22: 37. Sinun pitä rakastaman sinun HERRAas Jumalotas, caikesta sinun sydämmestäs, ja caikesta sinun sielustas, ja caikesta sinun mielestäs.

10. Mitä se on, pitää wieraita jumalita?

W. Se on: cosca jocu cumarta, rucoile, uscalda, ja turwa, johongummu

muuhun maailmahan, kuin Sen yhden ainoan totisen Jumalan päälle yrittänsä.

11. Kuinka ja millä tavalla senealdainen epäjumalan palvelus tapahtu?

B. Monella tavalla: koska aurinkota, kuuta, ja taivahan sotajoukkoa palvellessaan, niissä myös engeleitä, edesmenneitä pyhiä, pyhäin curvia ja jätteitä; eli apua ehitän perkeleitä ja hänen wälitappaleidans, niincuin noidilda, tietäilda, mekän haldialda, weden haldialda, tondulda, ja muilda senealdaisilda.

5. Mos. 4: 19. Ettet sinä nostais silmiäs taivahan päin, ja katsais aurinkota ja kuuta, ja tähtejä, ja kaikkiä taivahan sotajoukkoa, ja luopuis Minusta, cumartaisit ja palvelisit heitä.

Jlm. 1: 19: 10. Minä Johannes langelsin engelin jalcain eteen händä rucoileman: Mutta hän sanoi minulle: kato, ettes sitä tee; minä olen sinun ja sinun weljeis kanssa palvelia, ja niiden joilla Jesuxen todistus on: cumarra ja rucoile Jumalata.

2. Mos. 20: 4. Ei sinun pidä tekemän sinulle curvaa eikä jongun muotoa, niiden cuiu ylhäällä taivas owat, eli niiden jotea alhalla, owat maan päällä, eikä niiden jotea wessis maan alla owat.

5. Mos. 18: 10, 11. Ei yrillän pidä sinun seassas löyttämän, joca on ennustaja, päiwäin waltija, eli tietäjä, eli welho, eli lumioja, eli noita, eli lätten casoja, eli joca jotakin cuolleilda lysi.

12. Tapahtuco se vielä r. siämällä tavalla?

B. Tosin tapahtu: Kosca jocu luoto

luotta itse päällens, wijsauteens, riis-
 tauteens ja tawaroihins; usalda mui-
 den ihmisten woimaan ja korkeuteen;
 niinmyös cosca joca pitä wakan-
 sa jumalanansa.

Sanal. 3: 5. Luota ites HERRaan kaik-
 sta sydämmestäs, ja älä luota sinun ymmä-
 rypes.

Col. 3: 5. Wneus on epäjumalan palvelus.

Psal. 146: 3. Allät usaldaco päämiehin;
 ihmiset he owat, ei he woi cutan autta.

Psal. 3: 19. Heidän wakan-
 s on heidän ju-
 malans.

13. Mitä Jumala käste ensimmäises
 käskysä?

W. Että meidän pitä händä oikein
 pelkämän, racastaman, ja hänen
 päällens usaldaman, niin myös hän-
 dä kaikesa hädäsämme ayemme huu-
 taman ja händä klyttämän.

14. Kuinga meidän pitä Jumalata pelkä-
 män ja racastaman?

W. Ylihe kaikkein cappalden, kai-
 kesta sydämmestäm, kaikesta sielustam,
 ja kaikesta mielestämme.

5. Mos. 6: 5. Sinun pitä racastaman
 HERRaa sinun Jumalatas, kaikesta sydäm-
 mestäs, ja kaikesta sielustas, ja kaikesta wof-
 mastas. Matth. 22: 37.

15. Mikä se on, ylihen kaikcia peljätä
 ja racasta Jumalata?

W. Se on, tunnusta ja cunnioita
 Jumalan suurutta ja wanhurscau-
 ta: pitää händä sydämmesän-
 s parhana tawaranans; händä cumarta,
 ja ylihe kaikcia racasta.

Psal. 18: 2, 3. Minä racastan sydämmes-
sän Sinua HERRA minun voiman: HERR-
sa minun callon, minun linnan, minun
vapahajan; minun Jumalan; minun wa-
han, johon minä turwan: minun kilpeni,
ja minun autudent sarwi, ja minun war-
jeluxeni.

Jos. 24: 14. Peljättäkät HERRaa, ja pal-
welcat Händä täydellisest ja uscollisest: ja hyl-
jätkät ne jumalat, joita teidän isänne palvelit.

**16. Mikä se on: Hänen ainooan päällens
uscoa ja turwata?**

W. Se on: täydellisesti ja lujasti
turwata Jumalan caickiwaldiaisu-
teen, hywoyteen, ja totuteen, ja Hä-
nen ainooan päällens uscaldaa.

Psal. 62: 9. Te cansat toiwocat Häneen
joca aica: muodattaecat teidän sydämmenne
Hänen eteens: Jumala on meidän turwami-
me. Sela.

Psal. 71: 5, 6. Sinä olet minua turwan,
HERRA HERRA, minun toiwon hamast mi-
nun nuorudestani. Sinuan minä olen luot-
tanut hamast äitini cohdusta: Sinä minun
wedit ulos äitini cohdusta: Sinusta on aina
minun kerscauxeni.

17. Mitä kieldään toisesa käästysä?

W. Ettei sitä suurta ja peljättäpä
HERRan Jumalan nimeä turhan lau-
sutais eikä häwästäis.

18. Mikä on HERRan Jumalan nimi?

W. Se on itse Jumala, Hänen
Jumalallisen olemisens ja omaisuttens
puolesta; niin myös Hänen sanans;
tecons. ja ylistyxens; eli caicki mitä
Hänestä ilmoitettu on.

Psal. 48: 11. Jumala, niireutu Sinua

nimes on, niin myös on Sinun kirkkoses ha-
man mailman ääreen.

Sanal. 18: 10. HERAN nimit on wah-
wa linna; wanhurskas juoke sinne, ja tule
warjelluxi.

19. Kuinga Jumalan nimi turhan lau-
sutan?

W. Cosca jocu pilkkaa ja häwäise
Jumalata, niin myös wihasta, pahast
tawasta, leikillä, eli turhasta ihmet-
telemisest mainike Jumalan nimen,
niincuin ei siitä mitän enämbätä o-
lis. Jumalan nimen turhan lausumus ta-
pahtu myös silloin, cosca jocu ruco-
yisans Jumalan tygö, ei pidä ajatu-
yians cosa, eikä ajattele perän, leta
hän rucoile: eli cosca jocu cuule Ju-
malan sanaa ilman nöyryttä ja mur-
hen pitämistä, eli wäändä sen wä-
rään mieleen.

3. Mos. 24: 16. Joca HERAN nimee
pilkkaa, sen pitää totisest enoleman; cailen
cansan pitää händä kiwitämän.

Matth. 12: 36. Minä sanon teille; jocait-
jest turhast sanast, cain ihmiset puhuwat, pi-
tä heidän lugun telemän duomie päivänä.

20. Mikä kirous on?

W. Se on: wihas ja tuitus tois-
wotta ikellens eli lähimäisellens caic-
kea pahaa.

Psal. 10: 7. Jumalattoman sun on täyn-
näns kirousta.

Psal. 109: 17. Hän tahdoi kirousta: sen
pitä myös hänelle tuleman.

Röm. 12: 14. Siunatcat wainolissianne:
siunatcat ja älkät sadateles.

3. Mos. 24: 11, 23. Israelitan waimon

poika pilkkais nimee, ja kiros, ja he weit
 seu leivist ulos, joca kirosillut oli, ja kiwi
 tit hänen.

21. Mikä se on, cuiu Jumalan nimen
 cautta wannotan?

W. Cosca Jumala otetan todista-
 jaxi ja costajaxi; sillä puhettansa wah-
 wistayens.

22. Ongosta caicki wala perätti kieltty?

W. Ei: cosca Jumalan cunnia,
 ja meidän uscollisudem welvollisuus
 Esiwaldaa cohtan, eli meidän lähim-
 mäisemme, ja oma tarpemme sitä
 waati: niin myös, cosca se duoma-
 rilda käsketään, mahdamme walan teh-
 dä, ja sillä totuden wahwista.

5. Mos. 6: 13. Sinun pitää pelkämän H^ER-
 ra sinun Jumalatas, ja palweleman Händä,
 ja Hänen nimens cautta wannoman.

Jer. 4: 2. Silloin sinä olet wannowa, niin
 toita cuiu H^ERra elä, totudes, oikeudes ja
 wanhursaudes.

Ebr. 6: 16. Jhmiset tosin wannowat Sen
 cautta Joca suurembi on cuiu he: ja se on
 saiken heidän rihtans loppu, jos se walalla
 wahwistetän.

2. Cor. 1: 23. Minä rucoilen Jumalata
 todistajaxi sieluni päälle.

23. Cuiwa ovat luwattomat walat?

W. Ne, jotea tehdän Jumalan
 nimen cautta luwattomasti, ilman
 tarwetta, turhas astasa, petollisesti,
 juopumyses, wihasa ja tuitusa.

3. Mos. 19: 12. Ei teidän pidä wäärin
 wannoman Minun Nimeeni, ja häwäise-
 män sinun Jumalass Nimeä, sillä Minä olen
 H^ERra.

Jac. 5: 12. Ennen caicta, rackat welje-
ni, älkät wannoco, eikä taiwan cautta eikä
maan, ei myös yhtän muuta walaa: mutta
oleon teidän puhenne, niin, kuin niin on;
ja se oleon ei, kuin ei ole; jettette ulocullat-
suten langeis.

Matth. 5: 34, 37. Minä sanon teille: ä-
lkät ensingän wannoco; waan teidän puhen-
pitä oleman, on on, ei ei: mutta mitä sij-
hen llsätän, se on pahasta.

24. Mikä noiturminen on?

B. Se on: ei ainoastans cosca
jocu perkeleen avulla wahingoike lä-
himmäistans; mutta myös cosca
taikaupisa: Jumalan nimi ja sana
pahoin käytetän, taudeja liewittämän
ja pois poistaman ihmisistä ja eläimi-
stä, lumoiman ikens, salatuista asiois-
ta tiedustaman, ja muita sencaldaisia.

5. Mos. 18: 10. Rako 11. kysymys.

25. Mitä tässä toisessa kysymässä kasketän?

B. Että me HERRAN nimen cun-
niasa pidämme, kuin silloin tapahtu,
cosca me sitä caikes hädäs auvem hu-
damme, rucoilemme apua ja siuna-
usta, kiitämme ja ylistämme Juma-
lata caickein Hänen hywän teoins
edestä.

Psal. 50: 15. Aures huuba Minua hädä-
säs, niin Minä tahdon autta sinua, ja sinun
pitä cunnioittaman Minua.

Jac. 5: 13. Jos jocu karsi waiwaa teidän
seasan, se rucoilean, jos jocu on hywällä
mielellä, se weisatcon wirsiä.

Psal. 146: 2. Kiitä HERRAA minun sielu-
ni minä kiitän HERRAA niincawwan kuin
minä

minä elän, ja minun Jumalasseni Piitoxen
wessan, niincauwan kuin minä täällä olen.

Ep. 5: 20. Kirjitin aina Jumalata ja
Isää joutken edestä, meidän HERRan JE-
suxen Christuxen nimeen.

26. Mitä Jumala laske Colmannesa laskys?

W. Että meidän pitää muistaman
Sabbatia ja lepopäiwää, niin että
me sen pyhitämme.

27. Miksi Jumala sano muista?

W. Hän tahto, että meidän tule
muistomme johdatta cosca Sabbati
eli lepopäiwä lähesty, ja meitämme
sijhen soweliasti walmistaman.

28. Tuca on lepopäiwä?

W. Ensii wanhas testamendis
oli seikemäs päiwä kuin on Lauwan-
dai säättö ja pyhitetty lepopäiwäxi:
mutta sitten uudes testamendis on
Sunnundai sixi asetettu; että meis-
dän HERRamme Christus on sinä
päiwänä ylösnosnut cuolluista: jon-
ga tähden se myös HERRan päiwäxi
cuhtutan.

1. Mos. 2: 3. Jumala sunais seikemän-
nen päiwän ja pyhitti sen; että Hän lepäis
hänes caikista teoistans jotea Jumala loi
ja teki.

2. Mos. 20: 10. Seikemändenä päiwänä
on HERRan sinun Jumalas Sabbati: silloin
ei sinun pidä työtä tekemän.

Sec. 20: 7.

Ilm. 1: 10. Minä olin hengessä yhtenä
sunnuntaina.

29. Mikä lepopäiwän pyhittäminen on?

W. Että ihminen jättä caicki mail-
mallis

malliset ascaaret, ja ruumillisen työn, cuin Jumalan palveluxen estä; ja cuutta sen päivän Jumalan sanan cuulemisella, rucourilla ja kijos wirsillä; palvelellen Jumalata sekä ajatuyilla, puheilla, ja töillä.

2. Mos. 31: 14. Pitäkät sabbatt, sillä se on teille pyhä, joca sen ricko, hänen pitä totisesti cuoleman: sillä cuca ikänän silloin työtä teke, sen sielu pitä häwitettämän cain sans seasta.

Psal. 92. 1, 2. Hyvä on Herran kiittä, ja weisata kijos Sinun nimelles Sinä caito kein ylimmäinen, aamulla julista Sinun armon, ja ehtona Sinun totuuttas.

Luc. 10: 16. Joca teitä cuule, se Minun cuule; ja joca teidän ylöncaho, se ylöncaho Minun: mutta joca Minun ylöncaho, hän ylöncaho sen joca Minun lähetti.

30. Eiköst sijs mitän työtä saa tehdä Sunnundaina?

W. Mitä suuri tarwe ja Christilinen rakkous waati, se ei ole kieltä: sentähden sopi kyllä parata sabbatina, ja ylösautta härkää cainwosta.

Matth. 12: 11, 12. Cuca on teistä ihminen, jolla olis nyi lammas, ja jos se sabbatina putois cainwoon, eikö hän tartuis sijhen ja wedäis ylös. Cuinga paljo jalombi on ihminen cuin lammas? Sentähden sopi kyllä sabbatina hyvää tehdä.

Luc. 14: 5. Kenengä teistä nauta eli kass puto cainwoon, eikö hän cohta sabbatin päiwänä händä ylösota.

31. Mitä se on: pitä Jumalan sanan pyhäinä?

W. Se on, pitä sitä sielun parhaana tawarana; ei nijncuin ihmisen sa-

naa, waan niineuin Jumalan sanaa; sita mielelläns ja nöyrydesä cuulla, ja lukea, pyhästä sydämmestä kätkeä, ja elämäkertans sen jälkeen oijeta.

1. Eheb. 2: 13. Cosca te saitte sen sanan Jumalasta, jonga te meildä cuulitta, niin te sen waistan otitte, ei niineuin ihmisen sanan, waan niineuin se totifest on, cuin Jumalan sanan, joca myös teisä uscowaisisa waientta.

Sec. 13: 26. Jotca teisä owat Jumalasta pelkämäiset, teille on tämä autuden sana lähetetty.

Ebr. 13: 17. Olcat teidän opettaillen cuoiaiset, ja seuratcat heitä; sillä he walwowat, teidän sielujanne, niineuin ne jotca Jugun niistä tekemän pitä, että he sen ilolla keliwit, ja ei huocauxella: sillä ei se ole teille hyödyllinen.

32. Mitä Jumala kieldä täsä Colman nesa käskyä?

W. Ettemme ylöncakhois saarnaa ja Jumalan sanaa, engä ylönnannais ja laimin löisi yhteistä Jumalan palvelusta, engä turmelis sopimattomalla ja pahendawaisella elämällä tätä päiwää, cuin Jumalan nimen cunnioxi asetettu on.

Ebr. 10: 25. Ei ylönuandain yhteistä seuracundaa, niineuin muutenain tapa on: waan neuwoat teitän keskenän, ja sitä enämmin cuin te näette sen päiwän lähestywan.

Toinen Taulu.

33. Cüteä ja euinga monda käskyä on totses taulus?

W. Ne seikemän seurawaisista.

34. Mitä ne waatitwat?

W. Raakautta lähimmäiseine tygö.

35. Cu

35. **Euinga meidän tule rakaista lähim-
mäistämme?**

W. Niinuin ike meitämmme.

Matth. 22: 39. Sinun pitää rakaistaman
sinun lähimmäistäs niinuin ike sinuas.

36. **Euca on meidän lähimmäisemme?**

W. Caicki ihmiset, sekä ystävät
että vihamiehet; tutut ja tundematto-
mat; köyhät ja rikkaat, cuin ikänäs
meidän neuvom ja apum tarwike.

Matth. 5: 44. Rakaistacat vihollisianne,
sinatcat niitä, jotea teitä sabattawat; teh-
kät niille hywin, jotea teitä wihawat; ja ru-
coilecat niiden edest, jotea teitä wainowat ja
wahingoittawat. Luc. 10: 36.*

37. **Wingätähden caicki ihmiset meidän lä-
himmäisemme eugutan?**

W. Sentähden että meillä caikkil-
la on yksi Jumala; caicki me asumme
yhdesä täsä maan päällä, caicki me
olemmme Adamist ja Ewasta ulos tul-
let, caikilla on yhtäläinen ulos käy-
mys, sillä caickein pitää täälä läh-
temän.

Gen. 17: 26. Jumala on tehnyt caiken ih-
misten succuunnan yhdestä werestä caiken maan
pijrtä päälle asuman.

Job. 5: 7. Ihminen shndy onnettomu-
teen, niinuin cuumain hjiiden kpinät singot-
lewat hlösydin.

Job. 7: 1. Eikö ihmisen pidä aina olemas
sodas maan päällä; ja hänen päiväns
niinuin orjan päivät?

Saarn. 9: 3. Yhdelle käy niinuin toi-
sellengin.

38. **Witä Jumala kässe Meljannesä kästys?**

W. Cunnioita isää ja äitiä.

39. Mitä isän ja äitin nimellä ymmärrätään?

W. Luonnolliset vanhemmat; appi ja anoppi; isä ja äitipuoli; elatus isät; esivalda; opettajat; isännät; ja kaikki jotca meistä isällisen murhen pitävät.

Luc. 2: 41, 51. JESUXEN vanhemmat (Joseph ja Maria) waelit, Jerusalemijn, ja Hän oli heille alammainen.

Mich. 7: 6. Voica cargo ylös isäns, tytär carca äitiäns wastaan, ja minidä anoppions wastaan.

1. Mos. 4: 43. Pharas annoi huuta Joseph'n edellä: tämä on maau isä.

2. Eun. 13: 14. Kosca Elisa sairasti cuolin tautians tuli Joas Israelin Cuningas hänen tygöns, ja itki hänen edesäns ja sanoi: minun isän, minun isän.

Gal. 4: 2. Perillinen on esimiesten ja halliain hallus, isäldä määrättyyn aikaan asti.

40. Mitä se on, pitää heitä cunnias ja meidän silmäimme edes?

W. Se on: sydämmestä racasta heitä, rucoilla heidän edestäns; nöyrydesä olla heidän cansans; ettemme heitä wihoitais eli murhellisxi saatmais; mutta palwelisimme heitä, ja cunnioitaisimme: töillä, puheilla ja karsimisella, ja mielellämme heitä tottelisimme.

3 Mos 19: 3. Jocainen peljäköön äitiänsä ja isänsä.

Mal. 1: 6. Pojan pitää cunnioittaman isänsä, ja palwelia isändätäns.

Eph. 6: 2, 3. Cunnioita isääs ja äitiäns, joca on ensimmäinen käsky, jolla lypas on, ettäs

että menestyisit ja cauman eläisit maan päällä.

Col. 3: 20. Lapset oleat cuulioiset wanhemillenne caikisa, sillä se on HERRalle hywin otollinen.

41. Ovatko lapset welvolliset totteleman wanhimmiansa caikisa?

B. Ovat, caikisa cuin ei ole Jumalan sanaa ja omaa hywää tundoa vastaan, sillä muutoin pitä enä toteldaman Jumalata cuin ihmisiä.

Col. 3: 20. Eako N. 40.

Samanl. 23: 22. Cuule isääs joca sinun siittänyt on, ja älä cako ättiäs ylön coseca hän wanhari tule.

Luc. 5: 29. Petari ja muut Apostolit sanoit: enä tule cuulla Jumalata cuin ihmisiä.

42. Mitä Jumala lupa niille, cuin näin tekewät?

B. Että heidän pitä menestymään ja tuleman pitkäijällisexi maan päällä.

5. Mos. 5: 16. Sinun pitä cunnioittaman isäs ja äittääs, niincuin HERRa siain Jumaläs on sinulle läskenyt; että cauman eläisit ja menestyisit siinä maasa, jonga HERRa sinun Jumaläs sinulle anda.

Eph. 6: 3. Eako N. 40.

43. Ovatko siis ne aina Jumalalle kelwotomat jotea warhain cuolewat?

B. Ei suingan: sillä se tapahtuur usein, että Jumala temma ne warhain pois onnettomudest, joita hän racasta, ja anda heille paremman elämän.

Jes. 57: 1, 2. Wanhurscaas hucku, ja et ajattele kengän sitä sydämmesäns; pyhät miehet temmaton pois, ja ei siinä kengän pidä waaria: sillä wanhurscaat otetan pois onnettu-

mudest, ja jotca toimellisesti waelbanet ovat,
tulewat rauhaan, ja lepawät cammitoisans.

44. Euinga siis tämä Jumalan lupaus
pitä ymmärrettämän?

W. Se pitää ymmärrettämän sillä
ehdolla, jos se on meille hyödyllinen
ja Jumalalle otollinen.

45. Mitä tässä Reljännessä käskysä kieltää?

W. Tottelemattomus, ylöncahe,
wihoittaminen wanhembia vastaan,
eli caiccia niistä, kuin isän ja äitin ni-
mellä ymmärretään.

5. Mos. 27: 16. Kirottu olecon joca isäns
ja äitins ylöncaho, ja caicci eansa sanocan,
Amen.

Rom. 13: 1. Jocalnen olecon Estiwallalle,
jolla walda on, alamainen: sillä ei Estiwalda
ole mutoin kuin Jumalalda: ne wallat jotca
ovat, Jumalalda ne säätyt ovat.

46. Mitä Jumala kieltää Wiidennesä
käskys?

W. Tappamisen eli mies tapon.

47. Euinga tappaminen eli mies tappo
tapattu?

W. Cosca jocu ihe eli muiden caut-
ta, salaa eli julkisesti lyö cuolliayi, eli
myrkyllä cuoletta, eli wahingoitta
lähimmäisens hengeä eli jäsenitä; hän-
dä sydämmesäns wiha; pahoilla sa-
noilla ja käytöyillä cohtaa, ja hän-
dä waino.

1. Mos. 9: 6. Se cula ihmisen weren wu-
datta, hänen werens pitää ihmisen caulta
wuhatettaman; sillä Jumala on ihmisen teh-
nyt cuwaxens.

Matth. 5: 22. Jocalnen joca tyhmästä wi-
hastu weljellens, hänen pitää duomiabon
wica.

wicapää oleman; mutta jocainen cusa sano
weljellens Racha, hänen pitä neuwon ala
wicapää oleman, mutta jocainen joca sano,
sinä tyhmä, hänen pitä helwetin tuleen wi-
capää oleman.

1. Mos. 4: 5. Cainin ja hänen uhrins pu-
olen ei Jumala cagonut leppisesti, silloin
Cain wihastui sangen cowin, ja hänen hab-
mons muuttui.

48. Ongost siis caicci tappaminen, ja
wiha Jumalalda kieltty?

W. Mailmalisen Esiwallan, jon-
ga kateen Jumala miecan andanut on
pahain rangaistuxeri, tule rangaista
tylyjä pahantekiwita hengeldä pois, ja
cöhetä wäkiwaldaa, wihastuman
myös pitä niiden päälle jotca pahaa te-
lewät, ja wihaman syndiä.

Rom. 13: 4. Jos sinä pahaa teet, niin
pellä; sillä ei Esiwalda miecka huellan canna;
sillä hän on Jumalan palwelia ja costaja sille
rangaistuxeri joca pahaa teke.

1. Mos 9: 6. Cako N. 47.

49. Mitä täsä Wiidennesä käskys käsketään?

W. Että meidän pitä auttaman,
pelastaman, ja holhoman meidän lä-
himmäistämme caikesa hänen hä-
däsäns.

50. Cuinga se tapahtu?

W. Cosca me armahdamme lä-
himmäistämme ja ahkeroisemme caiki-
sta cuin hänen parhayens, elämähäns,
ja terweyhteens tule; ja estämme mitä
händä wahingoitta taita.

51. Mitä Jumala kieldä Cuudennesa
käskys?

W. Caiccon haureuden ja houru-
den

den synnin, kuin tapahtu ajatuksilla, sanoilla, tekoilla ja töillä, niin aivoskästys, kuin ulkona siinä.

Matth. 5: 28. Jotainen joka ottaa vaimon päälle himoitarensä händä, niin hän teki jo huorin hänen kansans sydämmesäns.

Ebr. 13: 4. Aivoskästys pitää cunnitallisesti caickein seas pidettämän, ja aivo muode saastatoina: mutta huorin tekiät ja salawuotiset Jumala duomise.

52. Mitä tässä Euudennes kästys kästetään?

B. Ensinn yhteisesti, että caickein ihmisten tule pitää siwiätä ja puhdasta elämätä, ja carta caickeä haureutta, sen tilaa, ja mikä siwi näky: sitten erinomattain, että kukin jo aivoskästys olewa, caikesa uscollisuuden racasta ja cunnias pitää awiopuolisonsa.

1. Ihes. 4: 3, 4, 5. Se on Jumalan tahto, teidän pyhydenne, että te huorutta wälidätte; että jotainen tiedäis pitää astians pyhydes ja cunnias; ei himoin halauxis, niin kuin pakanat, jotka ei Jumalasta mitään tiedä.

Gal. 5: 24. Jotca Christuksen omat ovat, ne ovat riskinnauhinnet lihans, himoin ja haluin kansa.

Tit. 2: 4, 5. Että nuoret waimot hywiä tapoja oppisit, miehiäns racastaisit, lapsens racana pidäisit, olisit siwiät, puhtat, eotians pysyväiset, hywät, heidän miehillsen allemmaisit, ettet Jumalan sana pilcatu ri tulis.

53. Mitä Seisemännesä kästys kieldän?

B. Caickinainen wareaus.

54. Euluga monella tawalla wareaus tapahtu?

B. Monella tawalla: mutta eri-
no

nomattain cosca jocu: 1. Lutwata ja salaisesti, pois otta toisen rahan eli omaisuuden, wastoin hänen tahtoans; eli wäkiwällalla jotakin häneldä temma. 2. Biettele ja haucuttele häneldä jotakin. 3. Pettä jongun caupasa, wäärällä mitalla ja waalla. 4. Cosca Esiwällalle ja opettaille ei anneta: heidän laillinen osans cuin heille tule. 5. Cosca jocu wireansa työt laiscasti teke. 6. Pidättä työntekijäldä hänen ansaitun palckansa: ja muuta sen caltaista.

Eph. 4: 28. Joca warastanut on, älkän sullen warastaco, wgan paremmin tehkön työtä, ja toimittacon käsillän jotakin hywää, että hänellä olis tarwikewalle jacamist.

3. Mos. 19: 13. Ei sinun pidä tekemän lähimmäiseselles wäärnyttä eli ryöwämän händä, sinun pöiwämiehes palcan ei pidä oleman sinun tyköns huomisen asti.

1. Theß. 4: 6. Ettet yxikän sorrais eikä petäis weljeens josacusa asiassa; sillä HERRA on caickein näiden costaja.

5. Mos. 25: 13, 14. Mä pidä cahtalaisista waaca sinun säkissä, suurembata ja wähebembätä, eikä myös pidä sinun huonesas oleman cahtalainen mitta suurembi ja wähebemi.

Matth. 22: 21. Andacat Keisarille cuin Keisarin owat; ja Zumalalle cuin Zumalan owat.

Mal. 3: 10. Tuocat täybelliset kymmenekset Minun aittani, että Minun huonesani ruoca olis, ja niin coetelcat Minua sano HERRA Zebaut, ellen Minä myös awaja teille taitwan adunita, ja wuodata sieldä runsasti siunausta.

55. Mitä tässä seikemännesä käskys käsketään?

W. Uskollisuus ja wacuus jocaista vastaan, ettei kellenkään wääräyttä tehdäis, eikä hänelä mitään otetais, cuin oikeudella hänellä on: mutta autaisimme että meidän lähimmäisemme calu ja elatus tulis enättyi ja warielluyi: ja estäisimme caickeiniset wahingot; ja waarat, joidenga cautta hänen omaisuuden taidais paheta ja wähetä.

Heb. 3: 15. Jos Jumalatoimii pandin anda jälleis, ja maya mitä hän on warastanut, ja elämän sanan jälkeen elä, ettei hän pahaa tee; niin hän saa totisesti elä, ja ei pidä cuoleman.

56. Mitä Jumala kiellä Eabderannesä Käskys?

W. Wäran todistuyen ja walhen, cuin on perkeleen siä.

Joh. 8: 44. Perkele ei pshynyt totudes; sillä ei totuus ole hänesä; cosca hän puhu walhetta, niin hän puhu omastans, sillä hän on walhetelia ja sen isä.

57. Euinga se tapattu?

W. Cosca jocu 1. Lähimmäisens päälle walehtelee, ja wäärin händä vastaan todista. 2. Pettä händä uscotuin salaisutten ilmoittamisella. 3. Hänen sanans ja työns pahimmari kändä, ja händä panettelee. 4. Wäärällä soimulla hänen hywän nimens ja armons turmele.

2. Moos. 23: 1. Ei sinun pidä uscoman walheita, että autaisit jumalatoiminda, ja tulisset wääräxi todistajaxi.

Sananl. 20: 19. Älä secoita sinuas sen kanssa

sanha joka salaisuden ilmoittaa, ja joka panettele, ja jolla petollinen suu on.

58. Mitä käsketään Yhderannesä käskys?

W. Hyväää puhua ja ajatella lähimmäisestämme; peitä hänen wirhens ja heikkoudens: ja koska hän kielilac kareilda syyttömästi panetellan, hänen ounnialista nimeäns wastata, ja caicci parhayi kääntä: ja puhua totuutta.

1. Cor. 13: 5, 6. Rakkaus ei pahaa ajattele: ei hän wäärystä iloihe, mutta hän iloihe totudesta.

Psal. 15: 1, 3. Herra cuca asu Sinun majasas? Joca ei kielelläns panettele, eikä lähimmäisens mitän pahaa tee, ja ei häwäise lähimmäistäns.

59. Mitä kieldän Yhderannesä käskys?

W. Himowaisen himon ja pahan halun, se on, caicci pahat ajatukset, joisa ihminen waelda, ja niistä pitä: mutta erinomattain kieldän himoike-masta lähimmäisen huonetta, perindöä, calua, ja laillista omaisutta; joita ei meidän pidä alleme saattaman petollisilla, juonilla, eli lain warjolla, nijncuin se tapahduis oikeudella.

Jac. 1: 14, 15. Jocainen kiusatan, koska hän omast himost wietellän ja haucutellan, sitte koska himo on sittänyt, synnyttä hän synnin; mutta koska syndi täytetty on, niin se synnyttä cuoleman.

60. Mitä tässä yhderannesä käsketään?

W. Että me mielellämme soisim meidän lähimmäisellem hänen hywysdens, olisimme hänelle awulliset, ei ainoastans että hän sen pitää ja nautita

ta sais, waan myös caicea wahingota wiriästi pois poistattaan.

Phil. 2: 4. Millän jocainen omaa parastans eakoo, waan toisen parasta.

61. Mitä tiedän hymmeneknes käsitysä?

W. Se canhamme syndynyt paha himo ja perisyndi; joca on juri ja alcu pahuteen, cuin meitä ylyttä teke män Jumalan käsytjä wastan: mutta erinomattain himo lähimmäisemme puolison tygö, miehen eli waimon, palkollisten, carjan, eli muiden sen caldaisten tygö.

Rom. 7: 18. Minä tiedän ettei minusa, se on minun libasani, mitän hymä asu; sillä tahto minuulla on, waan täyttää hymää, en minä sitä löydä. 5. Mos. 5: 21.

Zac. 1: 14. Eako N. 56.

62. Mitä täsä käsketään?

W. Että me peräti pois häkäyttäisimme sen pahan halun, ja että meillä pldäis oleman yxi täydellinen sydämmen puhtaus, niix myös neuwolla ja toimituyella auttaisimme, että lähimmäisemme puoliso ja palkolliset, olisit alallans cukumisesans, palwelusesans ja tilasans, ja uscollifesti tekisit mitä he owat welcapääät.

63. Mingätähden joca käskyn selityres sanotan meidän pitä pelkämän ja racastaman Jumalata?

W. Sillä me tiettäwäxi teemme, että Jumalan pelco ja raccaus on alcu ja lähde josta caiceki laisa käsketyt työt wuotaman pitä; sillä ilman Jumalan pel

peltoa ja rakkautta ei ne Jumalan edes
muuta ole kuin ulcocoollaisuus.

1. Joh. 5: 2. Sijtä me tunnemme, että
me raeastamme Jumalan lapsia, koska me
Jumalata raeastamme, ja hänen käskynsä pi-
dämme.

64. Mikä on Lain summa?

B. Se kuin JEsus sanoi Lain op-
penelle Phariseuxelle:

Matth. 22: 37, 38, 39. Sinun pitää raeas-
taman sinun HERRAAS Jumalatas kaikesta si-
nun sydämmestä, ja kaikesta sinun sielustas,
ja kaikesta sinun mielestäs; tämä on ensimmäi-
nen ja suurin käsky, toinen on tämän caldat-
nen: sinun pitää raeastaman sinun lähimäistäs
niincuin itse sinuas. 5. Mos. 6: 5.

65. Euinga Laki eli kymmenen käsky sa-
nat päätetän?

B. 1. Kangastuyen uheauxella
niiden ylikin, jotca Lain rickowat.
2. Mutta armon ja caiken hywän lu-
pauyilla, niille kuin sen pitawät ja
täyttawät.

66. Taitaco jocu ihminen täyttä eli täy-
dellisest pitää Lakia?

B. Ei. Wiattomuden tilasa, ens-
nen kuin ihminen syndiin langeis, taissi
hän Lain täydellisesti pitää: waan nyt
jälken syndiin langemuyen, on se hä-
nelle mahdotoin; sillä Laki on hengels-
linen, jota waati täydellistä cuuliai-
sutta; mutta me olemme lihalliset, sil-
lä pahalda halulda turmellut.

Rom. 7: 14. Me tiedämme, että Laki on
hengellinen, waan miua olen lihallinen, syn-
nin ala myyty.

Luc. 15: 10. Miki te kiusatte Jumalata, että te tahdotte opetuslasten caulaan panna sen ikeen, jota ei meidän isämme, engä me voinet canda.

Eph. 2: 1. Te olitte cuollet yllikekämisten ja syndein tähden.

2. Cor. 3: 5. Emme ole ike meistä soveliat jotakin ajatteleman nijucuin ike meistä.

67. Onko siis Jumala cova ja wäärä, että hän waati meidän sitä kuin emme taida pitää?

W. Pois se, ei Jumalan siihen syhtä ole: waan hän waati oikeudella sitä jällens, kuin hän meidän Esiwan hemmillemme lainannut oli; nimittäin woiman ja taidon Laki täyttää; ei toisin kuin cösa joku toiselle jotain lainannut on, ja tämä sen tuhlanut ettei hän sitä enä woi maya, se ei taida wääräyi soimatta, kuin omans hänen lapsildans ja perillisildans ulos ehti.

68. Mikinä siis Laki on tarpeellinen?

W. Laki opetta 1. Mitä meidän pitää tekemän, ja jättämän. 2. Tunteman meidän syndim, ja turmellun luondomme. 3. Euritta ja aja meitä ehimän Christusta kuin on Lain loppu ja täyttäjä: sillä, että se näyttä meille, ja meidän omasa tunnosam wäke wästi päättä, ettemme omasta woimastamme taida händä täydellisesti pitää.

Rom. 3: 20. Ei yrillän liha taida Lain töiden cautta hänen edesans wanhurseapi tulka: sillä Lain cautta synnin tundo tule.

Gal. 3: 24. Laki on ollut meidän opettajam Christuksen tykö, että me uscon kautta wanhurscaxi tulisimme.

Rom. 10: 4. Christus on Lain loppu, jocaikzelle uscowaiselle wanhurscaudexi.

69. Euinga me syynnin Laista tunnemme?

W. Cosca me oikein tutkistelem Jumalan kymmenen käskyä, ja coet telem meidän elämämmie, ajatuyemme, sanamme ja tecomme niiden jalken; niin me siistä harvaimme ja löydämme, niincuin sielun hengellisestä speilistä, meidän wirhemme ja puutoyemme: sillä moninaissta me caicki puutumme.

Rom. 3: 12. Caicki owat poikennet pois, ja ynnä kelwottomaxi tullet; ei ole yhtän cuin hywää teke, ei yhtäkän.

70. Mikä syndi on?

W. Caicki cuin Jumalan Laia vastaan tehdän, Jumalan wihoitta, ja ansaike rangaistuyen.

1. Joh. 3: 4. Socainen cuin syndiä teke, se myös teke wäärnittä, ja syndi on wäärns.

Psal. 5: 5. Et Cinä ole se Jumala, jolle jumalotoin meno kelpa: joca paha on, ei se pyyh edesäs.

Rom. 2: 9. Murhe ja waiwa cungin ihmisen sielun päälle, joca paha teke.

71. Euinga moninainen on syndi?

W. Cahjalainen: Perisyndi ja tecosyndi.

72. Mikä perisyndi on?

W. Perisyndi ei ainwastans ole Jumalan curwan cadottamus; waan myös, coco ihmisen turmeldu luondo

ja paha halu, josta hän siki ja syntyi
wihan lapsesi, ilman Jumalan pel-
koa, ja totista uskoa: hän on lyhyä-
sti sanonemme, yri voimattomus
caickeen hywään, ja halu caickeen
pahaan.

Rom. 7: 18. Eako N. 61.

73. Mxi se perisyntiisi cuskutan?

W. Siki, että me sen perinet o-
lemme, sen luonnollisen syndymän
cautta, esiwanhemmistämme Adami-
sta ja Ewasta.

Psal. 51: 7. Eako minä olen syntisä syn-
dynyt, ja minua äitin on syntisä mikun si-
tänyt.

Rom. 5: 12. Yhden ihmisen kautta on
syndi maailmaan tullut, ja synnin kautta cu-
olema.

74. Mikä on teeo syndi?

W. Caicki se paha, kuin me ajat-
telemme, puhumme, ja teemme Ju-
malata ja lähimmäistämme vastaan;
joca perisyynnistä tule?

Matth. 15: 19. Sydäimestä ulostulewat
pahat ajatukset, murhat, salasuotendet, huo-
rudet, warcaudet, wäärät todistukset, pilcat.

75. Mikä oli syi meidän esiwanhembain
syndiis?

W. Perkeleen caetus, ja he itse,
cuiin wapaan tahtons pahoin käytit,
enämmän uscoit karmetta kuin Ju-
malata, ja söit kieldyn puun hedel-
mästä.

1. Mos. 3: 1, 4, 6. Kärme sanoi walmol-
le: sanoico Jumala, älkät sökö caickinais-
ta puista paradisiisä? Ei sungen pidä teidän
cusle

enoleman, ja waino otti sen be-
delmäst ja söi, ja andoi myös miehellens sij-
tä, ja hän söi.

76. Rangaistecost Jumala lapsia vanhemo-
bain pahaintecoin tähden?

W. Rangaistus kyllä lange sen
päälle erinomattain kuin synnin teke:
mutta jos lapset owat osalliset wan-
hembain synnissä, ja käywät samaa tie-
tä, niin he saawat kärsiä sekä omain
että vanhembainsa syndein tähden.

Hes. 18: 4. Se sielu joca syndiä teke, sen
pitä cuoleman.

77. Minkä rangaistuxen ne ansaitsewat kuin
Jumalan Lain rikowat?

W. Jumalan wihan, kirouksen,
caickinaiset wairwat, cuoleman ja ijan-
caickisen cadotuxen.

5. Mos. 27. Kirottu oleon joca ei caickia
näitä Lain sanoja tähtä että hän niiden jälken
telis, ja caicki cansa sanocan: Amen.

Gal. 3: 10.

78. Eulnga me mahdamme eallesta sene-
daisesta pahasta pelosteturtulla?

W. Sen opettawat Uscon Tun-
nustus eli Cappalet, ja Ewangelium.

Toinen Pääcappale, Uscon Tunnustuksesta ja Ewangeliumista.

1. Mikä Uscon Oppi on?

W. Se on Oppi Jumalast Pyhä-
stä Colminaisudesta ja Hänen hywi-
stä töistans; jonga Christityn ihmisen
caiketi tule tietä ja uscoa, jos hän au-
tuaxi tulla tahto.

2. Mis

2. Mitä se Grekan sana Evangelium merki?

W. Suloista ja iloista sanomata.

3. Mitästä Evangelium opetta?

W. Se opetta että meillä on yksi armollinen Jumala, uscon kautta JESUXEN Christuxen päälle, että me saamme me synnit andexi, ja ijancaickisen elämän.

Joh. 3: 16. Niin on Jumala maailmaa rakastanut, että hän antoi Hänen ainoan Poicans; että jokainen cuin usco Hänen pääl lens, ei pidä hukuman, mutta ijancaickisen elämän saaman.

Joh. 20: 31. Nämät ovat kirjoitetut, että te uscoisitte, että JESUS on Christus Jumalan Poica, ja että te saisitte elämän, uscon kautta Hänen nimeens.

4. Mikä eroitus on Lain ja Evangeliumin välillä?

W. Laki nuhtelee ihmistä synnin tähden ja peljättä, mutta Evangelium lohdutta händä, ja wacuutta Jumalan armost ja syndein andexi saamisesta. Laki waati töitä; Evangelium uscoa. Laki tutan joldifesti luonrosta; Evangelium on yksi salaisus caikelda toimelda jo ymäärnyeldä kätletin; mutta Jumala on sen edestunut Poicansa kautta. Laki lupa ijancaickisen elämän niille jotca omasta wanhurscaudestans täydellisellä cuuliaisudella sen pitävät: Evangelium lupa sen myös; waan toisen, rimittäin Christuxen wanhurscauden kautta uscolla omistetun.

5. Mos. 27: 15, 17. Kirottu oleon, joca
 raimetun eli waletun epäjumalan curan teke.
 Kirottu oleon joca lähimmäisensä rajan siirtä,
 ja caieki cansa sanocan: Amen.

Rom. 1: 16. Christusen Ewangelium on
 Jumalan woima ihcekullengin uscowasselle
 autudexi.

Luc. 10: 28. Tee se, niins saat elä.

Rom. 10: 9. Jos sinä suullas tunnustat
 HERAN JESUSEN, ja uscot sydämmesäs, eto
 tä Jumala on Hänen cuollusta herättänyt,
 niin sinä tulet autuaxi.

Rom. 2: 14. Paconat, joilla ei Lakia ole,
 tekevät luonostans sitä kuin Laki mo.

Eph. 1: 9. Jumala on meille hänen tah-
 tons salaisuden, hywästä suomastans tlettä-
 wäxi tehnyt, ja sen Hänen cauttans edes tuo-
 ottanut saarnatta.

Job 1: 18. Ei ole kengän coscan Jumala-
 ta nähnyt: ahocainen Poica Joca on Isän
 helmas, Hän ilmoitti meille.

5. Cuinga monda on Uscon Cappaletta?
 W. Colme.

6. Cüteä ne owat?

W. Ensimmäinen Isäst Jumalasta
 ja luomisesta, toinen Jumalan Poja-
 sta ja lunastuksesta: colmas Pyhästä
 Hengestä ja pyhittämisestä.

Ensimmäinen Uscon Cappale.

Isäst Jumalasta ja Luomis-
 esta.

7. Mxi sinä sanot: mindä uscon?

W. Cixi, että se cuin tahdo au-
 tuaxi tulla, hän ei saa luotta muiden
 uscon päälle; woan hänellä pitä ihel-
 läns oleman se Christillinen usco; niin
 eitä

että hän taita sanoa Pawalin kanssa :
Minä teidän tenengä päälle minä us-
scon, ja olen luja, että Hän voi mi-
nulle kätkeä minun uscotun caluni, si-
hen päivän asti.

8. Kenen päälle meidän pitä uscoman?

W. Jumalan päälle.

9. Mikä Jumala on?

W. Jumala on olemisensä puolesta
yksi hengi ; ijankaikkinen, caictis
waldias, wanhurskas, caikisa läsnä
olewainen, caicti tietävä, totinen,
ja armollinen.

Joh. 4: 24. Jumala on Hengi.

Psal. 90: 2. Ennen kuin vuoret olit ol-
maa, ja mailma luotin, olet Sinä Jumala
ijankaikisest ijankaikiseen.

Job. 42: 2. Minä tiedän Sinun caicti
woiman.

Dan. 9: 14. HERRA meidän Jumalan on
hurskas caikisa töisänsä kuin Hän teke.

Psal. 139: 1, 8, 9, 10. HERRA Sinä tui-
tit minua ja tunnet minun ; jos minä astui
sin ylös taivaseen, niin Sinä siellä olet, jos
minä wuoteni helwetic valennaisin, coko Si-
nä myös siellä olet ; jos minä ottaisin aamu-
ruscon sijwet, ja asuisin meren äärillä ; niin
Sinun kates cuitengin siellä minua johdatais,
ja Sinun oikta kates pidäis minun.

Joh 8: 26. JESUS sanoi : se on totinen
Joca Minun lähetti.

2. Kos 34: 6. HERRA huusi : HERRA,
HERRA, Jumala laupias ja armollinen,
pitkämielinen, suuresta armosta ja totudesta.

10. Onko siis enä kuin yksi Jumala?

W. Ei. Yksi Hän ainoastans on,
mutta synä Jumaluden olemises on
colme

colme Personata, Isä, Poica, ja Pyhä Hengi: ja cuhutan Pohäxi Colminaisudexi, eli Colmeyhteydexi.

5. Mos. 6: 4. Tuule Israël, HERRa meidän Jumalam on yksi ainoa HERRa.

1. Joh. 5: 7. Colme ovat, jotka todistavat taimasa, Isä, Sana, ja Pyhä Hengi: ja ne colme yksi ovat.

11. Tuca Isä on?

W. Isä on ensimmäinen Persona siinä Jumalallises olemises; Joca ijanciekkisudest on synnyttännyt Pojan cansans yhdesolewaisen, ja yhdenvertaisen.

Psal. 2: 7. Sinä olet Minun Poicani; tänäpä Minä Sinun synnytin.

Ebr. 1: 3, 5.

12. Mingätähden Isä cuhutan ensimmäisxi Personaxi?

W. Ei sentähden, kuin olis Hän misän enämbi eli suurembi, eli ajan suhten ennen ollut, kuin ne muut Personat: waan Hän cuhut in ensimmäisxi järjestyksen tähden; sillä niincuin Isä on ijanciekkinen, ilman alua ja loppua, niin on Poica ijanciekkinen, niin on Pyhä Hengi ijanciekkinen: ja ei cuitengan colme Jumalata, waan yksi Jumala, ijanciekkinen ja eiekkimaldias.

13. Mitä hyvät työt Isä Jumala meille tehnyt on?

W. Hän on meidän luonut, ylös pitä meitä, suojele, ja edes cako. Hän on ulosandanut Poicans meidän edestäm.

Psal. 71: 6. Sinä minun wedit ulos äi-
tini cobdusta.

Job: 10: 8. Sinun kätes ovat minun wal-
mistanet, ja tehnet minun caicki ymbärins.

Sec. 17: 28. Hänestä me elämme, ja lij-
emme, ja olemme.

Jes. 41: 10. Älä pelkä, sillä Minä olen
sinun canbas, älä harhaele, sillä Minä olen
sinun Jumalas. Minä wahwistan sinun, Mi-
nä autan myös sinua, ja tuen myös sinun,
Minun wanhurscaudeni otti alla kädellä.

Matth. 6: 25. Job. 3: 16.

Esako N. 3.

14. Suljetango siis Poika ja Pyhä Hengi
vois luomisen työstä?

W. Ei suingan. Sillä Isä on
luonut caicki cappalet Pojan kautta
Pyhästä Hengestä.

Ebr. 1: 2. Jumala on Pojan kautta mail-
man tehnyt. Col. 1: 16.

Psal. 33: 6. Herran Sanalla ovat kai-
vat tehdyt, ja caicki heidän joukcons Hänen
suuns Hengellä. Job. 33: 4.

15. Mistä Jumala alusa caicki teki?

W. Tyhjästä.

Ebr. 11: 3. Uscon kautta me ymmärräme
me, että mailma on Jumalan Sanalla wal-
mistettu, ja että caicki cuin me näemme, ne
ovat tyhjästä tehdyt.

16. Mikä se siis on cuin Jumala on tehnyt?

W. Tairvas ja maa, ja caicki
cuin niissä on, sekä näkyväiset, että
näkymättömät.

1. Mos. 1: 1. Alusa loi Jumala taitwan ja
maan. Col. 1: 16.

17. Millä järjestyksellä Jumala caicki mail-
masa loi?

W. Cuutena päivänä loi Jumala
tai

taiwan ja maan, ja caicki mitä niissä on, tällä tavalla, nimittäin, ensimmäisenä päivänä caickein aineen, ja wälkeuden, toisna päivänä, taiwan, colmandena meren ja maan, caickein puiden ja ruohoin cansa, neljändenä, auringon, cuun, ja tähdet. Wijdendena, calat, ja linnut, cuudendena, eläimet maan päällä, wijmeiseyi loi hän ihmisen cuwaxensa.

I. Mos. I. Lue coco luec Luomisesta.

18. **W**isä Jumalan cuwa ihmises seiso?

W. Se seiso ihmisen myötä luodusa täydellises wijsaudes, hurseaudes, ja pyhydes: hänellä oli myös ruumin cuolemattomus, ja wallitus caickein eläinden ylise maan päällä, meresä ja ilmas, ja monet suuret esdut; cuin caicki Jumalan cuwaxi cuxutan: se olis luonnollisen syndymän caultta tullut lasten ja jälken tulewaisten päälle, jos esiwanhemmat olisit heidän cansa luodusa täydellisesäns ollet selsowaiset.

I. Mos. I: 27. Jumala loi ihmisen omari cuwaxens, Jumalan cuwaxi hän sen loi, mtebert ja waimori loi hän hettä.

Eph. 4: 24. Pulekat päästene uusi ihmisen, joca Jumalan jälken luoty on, totises wanhurseaudes ja pyhydes.

I. Mos. I: 28. Jumala siunais hettä ja sanoi; walliteat calat meres, ja taiwan linnut, ja caicki eläimet jotca maalla lijetuwat.

19. Eikö ihminen pysynyt tässä hänelle luomise-
 sesa annetussa eunniallisessa tilassa?

W. Ei, paratcon Jumala!

20. Euinga hän siis Jumalan euvon
 cadotti?

W. Syndiin langemmyen kautta,
 ja Jumalan käskyn rikkeyksymisen.

1. Mos. 5: 3. Adam sitti pojan, joca hä-
 nen euvons cadainen oli.

21. Eutca ne näkymättömät luondocap-
 palet ovat?

W. Engelit.

Psal. 104: 4. HERRA Sinä teet Enge-
 lis hengiri, ja Sinun palwelias liekizewät-
 sexi tulexi.

22. Mitkä Engelit ovat?

W. Engelit ovat henget, näky-
 mättömät, alusa luodut totudesa,
 wiisaudesa, cunniasa, wsimasa, ja
 wanhurscaudesa.

Ebr. 1: 14. Eikö he eadki ole palwelewat-
 set henget, palwelukseen läbetetyt niille, jotca
 auruuden perimän pitä.

23. Pysyitkö he eadki tässä eunniasa?

W. Ei.

Joh. 8: 44. Verkele ei pysynyt totudesa, ei
 totuus ole hänesä.

24. Euinga moninaiset siis Engelit ovat?

W. Cabtalaiset; hywät ja pahat.

25. Eutca ne hywät ovat?

W. Ne cuin pysyit wahwana heis-
 dän cansa luodusa eunniasans ja wan-
 hurscaudesans: ja ovat nyt niin wah-
 wistetut ja lujat hywydesä, ettei he enä
 taida langeta; ja ne eukutan pyhiri,
 ja walkeuden Engeleixi.

Matth. 18: 10. Caſocot, ettette eako y-
lön rhtälän näiffä pienimmiffä; fillä Minä
fanon teille, heidän Engelinä täiwais näle-
wät aina Minun Ifäni caſwon, joca on täi-
waifa. Marc. 8: 8.

2. Cor. 11: 14. Eke ſatanas muutta igens
walkouden Engeliä.

26. Mikä heidän wolmans on?

W. Eunnioitta Jumalata, Hä-
nen käſkynä toimitta, niin myös pal-
wella ja warjella niitä jotea autuuden
perimän pitä.

27. Eutca ſiää pahoiſi Engeliä eukut?

W. Ne euin Jumalasta pois luos-
wuit, ja alafſyſättin helwettiin, ſido-
tut pimenden cableilla, kätettä duo-
miopäimän aſti.

Jub. v. 6. Ne engellit, jotea et alcuans
pitänet, waan ylönannoit eotons, on Hän
kätkenyt pimentyen, ijancatkiſilla cableilla,
ſen ſuuren päimän duomioon aſti.

2. Pet. 2: 4. Ei Jumala niitä engeliä,
jotea ſyndiä teit, armochtanut, waan on pi-
menden cableilla helwettiin ſyösnut, ja ylön-
annoi heidän duomioon kätettä.

28. Pitäkö Jumala wielä joca päimä
murhen caikiffa?

W. Eofin Jumala pitä murhen
caikiffa luoduiſtansa: waan yllhen
caickein ihmiffä, erinomattain uſco-
waiffiſtansa.

Matth. 6: 26. Caſocot täiwan linnuja,
et he kylwä eli niitä, ei myös eoco riſbeen;
ja teidän täiwallinen Ifänne ruocci heidän,
että te paljon enämbi ole euin he?

Matth. 10: 30. Caicci teidän päanne hiu-
ret owat lue ut.

1. Cor. 9: 9, 10.

1. Tim. 4: 10. Jumala on eickein ihmisten vapauttaja, erinomattain uscollisten.

29. Mingätähden Jumala caikia näitä teke?

W. Omasta sulasta armostansa, ja Isällisest hywydestäns, paiki wä hindäkän ansiotamme.

Psal. 145: 9. Suloinen on HERRa caikille, ja armahda caikia tecojansa.

30. Mitästä caikella siitä pahasta sanoa tule kuin mailmas tapattu?

W. Jumala teke caikia hywää, ja edesautta sitä kuin tapattu hänen tahtons jälkeen: mutta sitä pahaa Hän kieldä, rangaise, ja usein estä, mutta wälittä myös myöden anda, asettain wiikin määrän sille, ja hywään loppuun ojenja.

2. Sam. 17: 14. HERRa asetti sen niin että Achitophellin hywä neuwo estettiin, että HERRa saattais Absalomille onnettomuden.

Job. 2: 6. HERRa sanoi satanalle: coho Hän olcon sinun kädesäs, cuitengin säästä hänen hengens.

Job. 7: 30. Olimmäiset eheit JEsusta käsitärens; waan ei kengän lassenuk kättäns Hänen päälläns: sillä ei Hänen aicans ollut vielä tullut.

31. Mitängä me olemme weleapääät näiden ja muiden Jumalan hywain töiden edestä?

W. Riitoyeen, ylistyreen, euuliaisuteen, ja palwellyreen.

Psal. 136: 1. Riittäkät HERRaa, sillä Hän on hywä, ja Hänen lauptudens pösy hancuicikisest. Sue coco Psalmi.

1. Sam. 15: 22. Samuel sanoi Saulille: kelpaco HERRalle paremmin poltoubri ja ubri, cuins

culns euulffit HERran äänen? Eako, cun-
 llasus on parembi cuin uhri, ja totella pa-
 rembi cuin olnasten lihäwus.

Luc. 1: 68, 74. Zacharias sanoi: Kijtelty
 olcon HERra Israelin Jumala: sillä Hän
 on esinyt ja lunastanut Hänen cansans: että
 me wapahdetut meidän wihollistem kädestä,
 häändä pelkämätä palwelisimme, pyhydes ja
 wanhurscaudes Hänen edesans, caickena me-
 dän elinatcanamme.

Toinen Uscon Cappale.

Jumalan Pojasta ja Lupa-
 sturesta.

32. Euca on Jumalan Poica?

W. Jumalan Poica on se toinen
 Persona Jumaludes, Isästä ennen
 ijancaickisutta syndynyt, Poica tuli ih-
 miseri, syndynyt Neikestä Mariasta.

Mich. 5: 1. Betlehem Ephratasta on Se
 tulewa, Poica Israelis on hallizia olewa,
 Jonga ulostäymys on ollut alusta, ja ijan-
 caickisudesta.

Jes. 7: 14. Eako Neiky siittä ja synnyto-
 tä Pojan, Sen nimi pitä enstuttaman Ime-
 manuel

33. Mitkä hywät työt on Jumalan Poica
 meille tehnyt?

W. Hän on meitä pelastanut cais-
 lista synneistä, cuolemasta ja perkele-
 wallan alda.

1. Joh. 1: 7. Jesuren Christuren Juma-
 lan Pojan wert, puhdisti meitä kaikesta syn-
 nistä?

Hos. 13: 14. Mitä tahdon heitä päästä
 helwetist, ja wapahda heitä cuolemasta.

34. Millä Hän meitä lunasti?

W. Ei cullalla eikä hopyalla,

mutta Hänen pyhällä ja callilla werelläns.

1. Pet. 1: 18, 19. Tietkät ettette ole cato-
waisella hoptalla eli callalla lunastetut teidän
kurhasta menostanne, jonga te isäin säädyttä
saitte: waan callilla Christusen werellä, niin-
cuiin wiattoman ja puhtan Carikan.

35. Mitä hywää Hän tolelä tehnyt on?

W. Hän on myös meidän puole-
stam täyttänyt Lain Hänen täydellis-
sellä cuuliaisudellans.

Gal. 4: 4, 5. Cosca aika oli täytetty, lä-
hetti Jumala Poicans syndynen waimosta,
Lain alaisexi tehdyt: että Hän ne, jotea Lain
alaiset olit, lunastais.

Matth. 5: 17. En Minä tullut Lakia pää-
stämän, mutta täyttämän.

36. Cuinga Hän täsä Uscon Cappalesa
nimitetän?

W. JESUS CHRISTUS.

1. Cor. 3: 11. Muuta perustusta ei talda
pyrkän panna, waan sen cain pandu on, joca
on JESUS CHRISTUS.

37. Mitä se Hebrean sana JESUS mer-
kise?

W. Wapahujan: sillä Hän wa-
pahti, cansans synnistä.

Matth. 1: 20, 21. SEKran Engelt ilme-
syt Jusephille unes, ja sanot: Marian pitä
synnyttämän Pojan, jonga nimen sinun pitä
cuhuman JESUS; sillä Hän on wapahawa
cansans heidän synneistans.

38. Mitä se Greecan sana Christus mer-
kise?

W. Woidellun: sillä Hän on Mies
huden luonon puolest woideldu ilo öljylä,
Pyhällä Hengellä, ja woimalla.

Psal.

Psal. 45: 8. Jumala, Sinun Jumalaks on Sinua voidellut ilo öljyllä, enä kuin Sinun osaweljes.

Luc. 10: 38. Jumala on voidellut **SE-**suren Nazaretist, Pohallä Hengellä ja woi-
malla.

39. Suinga monda Luondoa Christuses on?

W. Cayi. Jumaluden ja Miehus-
den Luondo.

40. Onko sijs cayi Personata Christuses?

W. Jesus Christus totinen Ju-
mala ja Ihminen, on yxi Persona:
sillä ne cayi luondoa owat niin Chri-
stuses personalisesti yhdistetyt, kuin
ruumis ja sielu ihmises: cuitengin e-
riämättömästi, niin ettei ne ijancaic-
festi taida eritä toinen toisestans.

41. Mingätähden Christuren piti olemas
Jumalan ja Ihmisen?

W. Ihmisen Hänen olemas piti,
että Hän taidais kärsiä ja cuolla:
mutta niin kuin paljas ihminen ei tais-
tanut syndejä myyää, ja poisotta Ju-
malan wihaa ja Lain kirousta, eikä
woitta cuolemata, perkelettä, ja hel-
wettä, sentähden täydyi Hänen olla
totisen Jumalan.

Psal. 49: 8, 9. Ei weli taida ketän lunn-
sta, eikä Jumalalle ketän sowitzta: sillä hei-
dän sieluns luyastus on ylöncaallis, niin että
se jää tekemätä ijancaicifesi.

Rom. 8: 3. Se kuin Laulle oli mahdotoin,
että Hän lihan kautta oli heicori tullut, sen
Jumala teki, ja lähätti Woicansa soubisen
lihan habmos, ja duomixi synnin lihas syn-
nin kautta.

42. Miksi JESUS voideltu on?

W. Prophetari, ylimmäisxi Pa-
piri, ja Cuningaxi.

43. Mingätähden Hän Prophetari cut-
jutan?

W. Sentähden, että Hän on
meille ilmoittanut taivallisen Jsäns
tahdon, ja neuvon meidän autu-
destam.

5. Mos. 18: 18. HERRA sanoi: Minä
härätän heille Prophetan heidän weliistäns,
niincuisu sinä olet, ja Minä panen Minun
Sanani Hänen subuns, Hän puhu heille
taicki mitä Minä Hänelle läskin.

Joh. 1: 18. Ei ole kengän koscan Jumal-
lata nähnyt. Uinocainen Poica, joca on Jsän
helmas, Hän ilmoitti meille.

44. Mingätähden Hän ylimmäisxi Pa-
piri cukutan?

W. Sentähden, että Hän kerran
uhras itsens, jowinttoxi meidän syn-
deimme edestä; ja jocapäiwä rucoile
Jsää meidän edestämme.

Ebr. 9: 28. Kristus on wihdoin uhrattu
monen syndejä poisottaman.

Rom. 8: 34. Kristus on cuollut: ja Hän
on myös plösherätetty, on myös Jumal-
lan oiktalla lädellä, joca myös rucoile mei-
dän edestäm.

45. Mikä on Hänen Cuningallinen wireans?

W. Se, että Hän hallize, ei ai-
nostans taickia cuin owat taivasa ja
maasa, mutta myös erinomattain
Zionis, se on Hänen armonsa walda-
cunnas, Christillises seuracurnas: ja
Hänellä on myös Hänen cunnians
waldacunda taivasa.

Psal. 8: 7. Sinä asetat Ihmisen Pojan Sinun käsitteeksi HERRANI: kaikki olet Sinä Hänen jalcaius ala Seittönyt.

Psal. 2: 6. Minä asetan Minun Tunni-gani Zionin, Minun pyhälle vuorelleni.

Psal. 110: 7.

46. Mikis sanot: minä uscon, että JESUS on Minun HERRANI, joca minun lunasti?

W. Sivi, etten minä uscon asiota sa mitän pidä, eli pääätä omasta pi-miästä järjestäni: mutta uscon hyiler-taisesti, ja omistan minulle Christuxen yhteisen lunastuxen, wahwalla tiedola, että Hän myös minun on lunas-tanut, ja Jumalan ingö saattanut, euolemasta elämään, ja synnistä wan-hurscauteen.

Gal. 3: 11. Wanhurscaan pitää elämän u-scosta.

47. Mitä meillä on waarin ottamist Christuxesa?

W. Hänen alendamisens ja cor-gottamisens.

48. Mitä Christuxen alendaminen oli?

W. Se oli Christuxen huono muoto, josa Hän näwyi orjan hahmos täsä maan päällä; tyhjensi Ikens, eikä aina waicuttanut sillä Jumaluden woimalla ja cunnialla, jonga Hän Niehuden puolest saanut oli, mutta harwoin ainoastans muutamisa ihmeis-fä cuin Hän teki, cosea Hän tahdoi, ja sen tarpellisexi löysi.

Phil. 2: 7. Christus JESUS alensi ikens, otti orjan muodon päällens, ja tuli muiden ih-

missen werkkasert, ja löyttin meuoisa niinevia ihmisen, nöörötti ihkus, ja oli cuolemaan saacka cuulainen, ja rissin cuoleman asti.

Joh. 2: 11. Tämä on ensimmäinen tunnus tähti, jonga JESUS teki Galilean Canas, ja ilmoitti cuuntansa.

49. Cuinga cauman se päällä seisoi?

W. Hamast Hänen sikimisekstans, ja syndymästäns, Hänen alas astumisens asti helwettijn.

50. Mitkä asiat Hänen alendamisens ti laan tulevat?

W. Christusen sikiminen, syndymä (että se oli huono ja ylöncakottu) piina, cuolema ja hautaminen, niin myös ymbärins leictaus, köyhyyt, paco Egyptiin; Hänen castensa, kiusauyens, wainonsa, ja muut sencaldaiset.

51. Kenestä Christus sikisi?

W. Pyhästä Hengestä, Hänen ihmellisen waicutuksen cautta Neiken Marian cohduka, ilman synnitä ja miehen apua.

Luc. 1: 35. Engeli sanoi Mariolle: Pyhä Hengi tule sinun päällös, ja ylimäisen woima w rjo sinun.

Matth. 1: 20. HERAN Engelt sanoi: Joseph Dawidin Poika, älä pelka ottares Mariata puolisotas tygös: sillä se cuin hänejä on siunyt, on Pyhästä Hengestä.

52. Kenestä Hän syndynyt on?

W. Neikestä Mariasta, joca oli Neiky sekä ennen että jälken synnyttämisen.

Jes. 7: 14. Caka N. 32.

Luc. 2: 7. Maria synnytti Pojan hänen esikoisensa, ja vapalolki Hänen, ja panti seimeen.

53. Kenen vallan alla Hän piinattiin ja ristinnaulittiin?

W. Pontius Pilatusten alla, joka cuin Keisarillinen ja paananallinen duomari, duomiki Jesuksen cuolemahan; tämä asia sisälle wedetän Useon tunnustukseen sen päälle, että historian totuus sillä vahvistetan Christuksen kärsimisestä, ja prophetian täyttämys, että waldicka silloin oli Judalda poistullut.

1. Tim. 6: 13. Minä käsken sinun Jumalan edes ja Christuksen Jesuksen edes, joka Pontius Pilatusten alla hywän todistuksen tunnusti.

1. Mos. 49: 10. Et waldicka oteta pois Judalda, eikä opettaja hänen jalwoissans, siihen asti cuin Sagar tule.

54. Mitä me Christuksen piinaasta ja ristinnaulitsemisest tunnustamme?

W. Että Hän on totisesti kärsinyt meidän syndeim edestä, sekä sielun että ruumin puolesta, ja on ristin puussa ollut Jumalalda ylönnannettu, ja meidän edestäm kärsinyt kironyen ja helwetin ahdistuksen.

Isa. 53: 4, 5, 6. Totisesti Hän kannoi meidän sairaudem, ja meidän lipum Hän sälytti päällens. Hän on haawoitettu meidän pahain tecojimme tähden, ja meidän syndelmme tähden on Hän hofuttu: rangailus on Hänen päällans, että meillä rauha olis. Herrä heitti caikki meidän wäärnydem Hänen päällens.

Matth. 27: 46. Eikö yhderättä heikkuusi Jesus suurella äänellä, sanoden: Eli, Eli, Lam.

Lamma sabachtani; se on, Minun Jumalan,
Minun Jumalan, mielis Minun ylönnöit?

1. Pet. 2: 24.

55. Kuinka JESUS cuoli?

W. Kosca Hän oli sen corwan piis-
nan kärsinyt, ylönnöi Hän hengens
ristin päällä, ja cuoli totifesti, ja cus
olemallans ansaihi meille elämän ja
autuden.

Joh. 19: 30. Kosca JESUS oli etikäta ot-
tanut, sanoi Hän: se on täytetty, callisti
pääns, ja andoi Hengens. Joh. 10: 18.

56. Minkätähden Christus haudattiin?

W. Että hän nähtäisiin totifesti
cuollexi; ja Hän hautamisellans py-
hitäisi meidän hautam lepocamioixi.

Jes. 57: 2. Kotca totimellifesti waelbanet
owat, tulewat rauhaan, ja lepawät cam-
mioisans.

57. Mikä Christuren ylönnöminen on?

W. Se on se tila, johon Chri-
stus Niehudens puolest on corgotettu
ja asetettu Jumaludens istuimelle,
täydellifesti pitämän, ja nautikeman
corkeuttans, woimaans, ja cuñiatans,
ynnä Isän, ja Pyhän Hengen canşa.

Psal. 68: 19. Sinä astuit ylös corkeuteen,
ja olet fangxi ottanut fangeuden: Sinä olet
labioja saanut ihmisille; wastahacotset myös,
että HERRA Jumala siellä cummingin asu.

Eph. 4: 8, 10.

58. Mikä Christuren ylönnömiseen tule?

W. Sitten cuin Christus jälle-
ns omasta woimastans eläwäxi tuli, ja
sielu ruumin canşa yhdistettin, niin
hän 1. Alasastui helwettiin; 2. Nousi
ylös

ylös cuolleista ; 3. Ylösastui taimas seen ; 4. Istu nyt Isän Jumalan ois tialla kädellä ; 5. Siellä jälleens tule ma duomiheman eläwitä ja cuolleita.

1. Pet. 3: 18. Kristus kärsi kerran meidän synneimme tähden, hurskas waarain edes kää : että Hän meitä Jumalalle ubrais ; Et, hän cautta tosin cuoletettu, mutta Hengen cautta eläwäxi tehty. Josa hän myös pois meni ja saarnais hengeille fangiures.

Rom. 14: 9. Sentähden on Kristus cuollut, ja ylösnoussut, ja jälleens eläwäxi tullut, että Hän olis cuolleitten ja eläwitien HERRA.

Joh. 10: 18. Et ota kengän Minun Hengeni Mikulda ; maan Minä panen sen itsestäni. Minulla on walda sitä panna, ja Minulla on walda sitä taas otta.

59. Miksi Kristus helwettiin alasastui ?

W. Julkisesti osottayens, että Hän on kärmien päään rickimusestanut, ja woittanut perkeleen, ja caiken helwettiin woiman.

Col. 2: 15. Kristus on ryöstännyt wallitukset ja wälewydet, ja toi heidän näkywän, ja sai heistä woiton cunnian itse cauttans.

Hos. 13: 14. Eako N. 33.

1. Cor. 15: 55. Cuolema, cusa on sinun otas ? Helwetti, cusa on sinun woittos.

60. Mikä on Christuksen ylösnouseminen ?

W. Se on : että Hän cuolleista ylösnoussi, ja uloskäwi haudasta eläwänä kirkastetulla ruumilla.

61. Cosca se tapabdui ?

W. Colmandena päiwänä jälken Hänen cuolemans, joca oli Sunn

nuntai, jonga me Värsiäis päiwäxi
cukumme.

Luc. 24: 46. Nijn on kirjoitettu, ja nijn
tuli Christusen kärsiä, ja ylösnosta euolluista
colmandena päiwänä.

I Cor. 15: 4. Kristus ylösnosti colman-
dena päiwänä raamattuin jälken.

62. Milä on Christusen taitwaseu astu-
minen?

W. Se, että Hän neljäntenä
kymmenenä päiwänä, jälken ylösnou-
semisens, näkywäisellä muodolla ylös-
meni öljymäeldä taitwaseen, ja niij
eroitti Ihesus näkywäisest olemasta ja
cansa käymisest maan päällä.

Luc. 1: 9. Iesus otettiin ylös Oveluslas-
ten nähden, ja pilwi wet Hänen ylös heidän
siinäns edellä.

Luc. 24: 51. Cosca Iesus oli siunehut O-
petuslapsians ercaut Hän heistä, ja meni
ylös taitwaseen.

63. Ekö Hän siis nyt ole läsnä meidän
työnäm täällä maan päällä?

W. On tosin, waan näkywättö-
mällä tavalla on Hän meidän cans-
sam joca päiwä mailman loppun asti.

Matth. 28: 20. Iesus sanot Opetuslap-
sillens: cako Minä olen teidän cansan joca
päiwä, mailman loppun asti.

64. Milä se isuminen on Ihsän Juma-
lan oikiällä kädellä?

W. Se on, Kristus hallike Mies
hudensa puolest, nyt ja caikes ijan-
caikesudes, Ihsän ja Pyhän Hengen
cansa, cunniasa, ylike caikein luos-
tun taitwasa ja maan päällä.

Psal. 110: 1. HERa sanot minun HER-
ralle;

caicfiseen tuleen, jota valmistettu on perkelelle ja hänen engeleillens.

Eutin luetan Matth. 25: 34, 41.

67. Cosca tämä pitää tapahtuman?

B. Wijmeinä päivänä, cosca tämä maailma loppuus saa: mutta se aica on meidän peräti salattu.

Matth. 24: 36. Sitä päivästä ja hetkestä, ei tiedä keagan, ei taivan Engelittän, waan Minun Isäni yrittäns.

68. Minkä vääle Kristus on meille nämmät hyvät työt tehnyt?

B. Että me Hänen omans olisimme, Hänen waldacunnasans, Hänen allans eläisim, ja häändä ijancaicfises wanhurscaudes, wlattomudes, ja autudesä palvelisimme.

Luc. 1: 74. Eako N. 31.

Est' 2: 14. Kristus andoi Isäns meidän edestäm että Hän meitä calkesta wäärystestä lurastais, ja Isäns erinomaiseri cansaxi puhdistais, ablerari hywijn töihin.

Colmas Uscon Cappale.

Pohäst Hengest ja Pyhittämisestä.

69. Cuca Pyhä Hengi on?

B. Hän on Colmas Persona Jumaluden olemises, Joca Isästä ja Pojasta ijancaicfifest uloskäy.

Joh 15: 26. Cosca Pohduttaja tule, jonga Minä teille Isästä lähetan, totuden Hengi, Joca Isästä uloskäy, Se on Minusta todistawa.

Gal. 4: 6. Jumala lähetti Poicans Hengen teidän sydämmihin.

70. Mitä hyviä töitä Pyhä Hengi meil-
le teke?

W. Hän cuhu meitä Sanan ja Sacramentein kautta Hänen Seura-
cundaans; ylöswalaise meidän pimis-
än järkeme; pyhittä ja ylöspitä meitä
oikiasa ja autuaxi tekewäises uscos;
meidän syndimme jocapäiwä andexi
anda; on myös wijmeisnä päiwänä,
ynnä Isän ja Pojan canša, meitä
ylösherättämä cuolluista, ja andama
meille caickein Christin uscowaisten
canša ijaneaicfisen elämän.

2. Tim. 1: 9. Jumala on meitä pyhällä
cuhumisella cununut.

Rom. 10: 17. Usco tule cuullosta; mutta
cuullo Jumalan Sanan kautta.

1. Cor. 6: 11. Te olette pestyt, te olette
pyhitetyt, te olette wanhurscaxi tullet, HEN-
ran Christuxen Nimen kautta, ja meidän Ju-
malamme Hengen kautta.

2. Tim. 1: 12, 14. Minä tiedän kenen
päälle minä uscon; ja olen lusa, että Hän woi
minulle lätke, minun uscotun caluni siihen
päiwään asti. Tämä hywä uscottu calu lätke
Pyhän Hengen kautta, Joca meisä osu.

Rom. 8: 11. Jumala, Joca Christuxen
cuolluista herätti, on teidän cuolemaisat ruu-
minne eläwäxi tekewä, Sen teisä csumaisen
Hengen kautta.

71. Taidammeo omassa woimastamme
Christuxen tygö tulla, ja Hänen
päällens uscoa?

W. En millän tavalla: sillä me
olemme cuollet synkissä; niincuin nyt
yxi cuollut ihminen ei taida ikens elä-
wäxi tehdä; niin myös emme taida o-
masta

maasta voimastamme, meidän kääntä Christuksen työssä ja Hänen pääalens uscoa.

Eph. 2: 1, 5. Te olette euosset yllikehymisten ja syndein tähden. Armosta oletta te autuaxi tulset.

1. Cor. 2: 14. Ei luonnolinen ihminen ymmärrä niistä kuin Jumalan Hengen ovat; sillä ne ovat hänelle hulluus, ja ei taida käsittää; sillä ne hengelisest duomitán.

1. Cor. 12: 3. Ei yrkán taida Jesusta euhua HERRaksi, waan Pyhán Hengen cautta?

72. Mitá seuracunnan cansa ymmärretán?

W. Ei ihe huone ja rakennus, cuimme Ercopi euhumme; sillä niistä Christiyillä ei ollut monena vuonna, waan he tulit cooon eusa he taisit, Sanaa cuuleman ja Sacramentejä nautikeman: mutta sillä ymmärretán cansa kuin Christuksen uscoa tunnusta.

73. Mitá tämä seuracunda yhdeni euhután?

W. Ei sentähden että ainoastans yri joucko ja cansa mailmasa erinomaiesä paicasa löytán coosa Jumalan Sanaa cuuleman; waan sentähden, että yri ja sama Hengi heitá o:etta eusa itánans he ovat; ja että heillä on yri Jumala, yri caste, yri wapastaja, yri usco, yri toiwó, yri tunnustus.

Eph. 4: 3. 6. Ahleroitcat pitámán Hengen yh euhutá, rauhan siten euhutta. Yri runnis ja yri Hengi, nijneuita telin olette teidän euhue

cutsumisefanne yhden caldaiseen toimoon cut-
zutut. Yxi HERRA, yxi usco, yxi casta, yxi
Zumala ja caikein Jsa, Joca caikein paal-
la on, ja caikein cautta, ja teisa caillisa.

I. Cor. 1: 10.

74. Mingatahden seuracunda pyhæxi cut-
zutun?

W. Sentahden, että Christus on
hânen pyhittänyt werellâns: ja hân
palwele Zumalata pyhydes ja wan
hurscaudes: Pyhä Hengi eroitta hâ-
nen caikesta synnist ja saastaisudest,
pyhæxi teke Sanan ja Sacramentein
cautta, ja omista hânelle Christusxen
pyhityen.

Luc. 1: 75. Eako N. 31.

Eph. 5: 25, 26. Christus ulosannoi Zkens
seuracunnan edestâ, että Hân sen pyhitâs.

75. Euinga seuracunda yhteisæxi cut-
zutun?

W. Sen yhteisen uscon ja opin-
tâhden jonga hân tunnusta, niin-
myös sentâhden, ettei se ole sidottu
mihingân erinomaiseen palckaan, eikä
aiaan, eikä erinomaishin ihmisiin;
waan on hajotettu ymbæri caiken
mailman.

Dec. 15: 11. Me uscomme Zesusxen Chri-
stuxen armon cautta, meidân autuuri tule-
wan, niincuin helin (wanhassa Testamendis.)

Gal. 3: 28. Ei ole tasâ Judalainen eli
Grekiläinen; orja eli wapa, eli mies eli
waimo: sillä te olette caiki yxi Christusxes
Zesures.

Col. 1: 23. Ewangelium on saarnattu
caikein luondocappalden edes, cuin taivan
alla ovat.

76. Eufasa fijs pyhä ja Chriftilinen feu-
racunda löytän?

W. Eufifa paicoifa joifa Jumalan Sana felkiäft ja puhcaff opetetän,
ja pyhät facramentit Chrifturen kä-
fkyt ja afeturen jälken jaetan: ja eufa
ikänän Chrifturen Nimi oikias ufcof
auxihuutan.

77. Mitä fe pyhäin ihmiften yhtenö on?

W. Se on caiffein Chrifittyyin
yhtenö, jotca ofallifet ovat Jumalan
armollififit lupaurifta; yhteiſet ufcofa,
racfaudefa ja toirvoſa, ja ovat Chri-
fturen Hengellifen ruumin oikiat jäſe-
net, jotca Jumala yrinän näke ja
tunde.

1. Joh. 1: 3. Mitä me nähnet ja kuul-
let olemme, feu me teille ilmoitamme, että
teilläkin meidän canſamme ofallifuf olif, ja
meidän ofallifudemme Ifän ja Hänen Poicans
Jefuren Chrifturen canſa.

Eph. 4: 3.* Eufo N. 73.

2. Tim. 2: 19. Jumalan wahwa peru-
ftuf pyſy, joca tällä kirjitetty on: HERRa
tunde omans.

78. Ufcofof fyndein anderi faomifen?

W. Ufcon. Mitä olen luja fiſtä,
että Jumala armoftanſa, ja Chriftu-
ren tähden, anda ſynnit anderi caif-
fille niſlle jotca ufcorwat Hänen pää-
lens, ja ei lue heille cadoturexi hei-
dän pahofa teofanſa.

Rec. 10: 43. Chriftureſta caiffei Propheetat
todiſawat, että jocainen cuit ufco Hänen
pöällens, pitä Hänen Nimens cautta ſynnit
anderi faaman.

79. Mikä oikia usco on?

W. Oikia ja autuaxi tekewäinen usco on, ei paljas tieto Jumalasta ja Hänen pyhästä Sanastans, ja sen totena pitämys eli suostumus; mutta se on yri wahwa luottamus ja sydämelinen uscallus Jumalahan, syndeittandexi saamisest, ja ijancalcisest elämästä, Jesuxen Christuxen ansion tähden.

Rom. 8: 38, 39. Minä olen wahwa sittä, ettei cuolema, eikä elämä, eikä Engeli, eikä Esimallat, eikä wäkewydet, eikä nykyiset, eikä tulewaiset, eikä korkeus, eikä sywyys, eli jocu muu luondocappale, taida meitä Jumalan rackandesta eroitta, jota on Jesuxes Christuxes meidän HERRasam.

Ebr. II: 1. Usco on wahwa uscallus niihin joita totwotan, ja ei näkymättömistä epäile.

80. Mingä wälicappalen kautta Pyhä Hengi uscon waicutta?

W. Sanan ja Sacramenteitt kautta.

81. Kenen kautta Pyhä Hengi Sanans iulista, ja Sacramendit jaca?

W. Pyhän Saarnawiran kautta, cüin Pyhäis Raamatus Hengen wiraxi cukutan: ja Saarnamiehet HERRan Zebaotin Engeleixi, Jumalain apulaisixi, Hänen salaisudens huonett baldiixi, ja Christuxen puolesta kääskyläisixi.

Eec. 20: 28. Ottacat ihestänne waari ja calkesta leumasta, johon Pyhä Hengi on tetädän Piispoixi pannut.

2. Cor. 3: 6. Jumala on meitä sovellaksi tehnyt uuden Testamentin wircaa pitämän, et bookstawiin waan Hengen.

Mal. 2: 7. Papin huulet pitä opin kätke-
män, että lakt hänen suustans kysytäisiin:
sillä hän on HERON Zebaothin Engelt.

1. Cor. 3: 9. Me olemme Jumalan ap-
pulaiset.

1. Cor. 4: 1. Jokaiken pitälän meitä Chri-
stuxen palveliaina, ja Jumalan salaisuden
huonen haldiana.

2. Cor. 5: 20. Me olemme Christuxen
puolest kästhläiset; sillä Jumala neuwo meitä
dän cauttam.

82. Mitä sinä lhan ylösnousemisella ym-
marrat?

W. Että caikkein ihmisten cuim-
euollet ovat, hywain ja pahain, pi-
tä wijmeisnä päivänä ylösnouseman,
ja asetettaman Christuxen duomio istuis-
men eteen, saadayens sen jälken cuim-
he eläisäns tehnet ovat.

Dan. 12: 2. Monda, jotca maan tomus
macawat, heräjäwät, muutamats ijancaikli-
seen elämään, ja muutamats ijancaikliseen pil-
kaan ja hōpiään.

Job. 19: 25. Minä tiedän minun Lunas-
stajani elävän, ja Hän herättä minun wi-
mein maasta. Jes. 26: 19. Job. 5: 28.

83. Cuoleco ihminen, ynnä sekä sielun
että ruumins puolesta?

W. Et. Waan ruumis ainoc-
stans cuole, ja maaxi jäl lens tule,
mutta sielu on cuolematoin.

Saarn. 12: 7. Mullan pitä jäl lens maan
hän tuleman, niincuin se ollut on; ja heng-
pitä jäl lens tuleman Jumalan tygö, Joca-
jen andanus on. Matth. 10: 28.

84. Euhunga siis cuolleitten sielut joutu-
wat?

W. Usemaitten sielut wiedzän Py-
hildä Engeleildä Abrahamin helmaan,
ja saawat ijancaikisen elämän; mut-
ta uscottomain sielut helwettiin pijs-
nan siaan.

Luc. 16: 22.* Kerijä cuoli, ja wietin En-
geleildä Abrahamin helmaan: cuoli myös ri-
cas ja haudatti; ja coica hän helwettis wai-
was oli, huusi hän sanoden: minä cown
wairwaan tä ä liekiä.

Matth. 25: 46. Kirotut pitä menemän
ijancaikiseen wairwaan: mutta wanhurskas
ijancaikiseen elämään.

85. Milliseyi uscollisten ruumit tulewat
ylösnousemises?

W. He tulewat Christuxen kirkan
ruumin caldaisi, eikä enä tarwike
ruocaa eli juomaa ylöspitämiseyens,
nijncuin täsä elos: owat turmelemat-
tomat, sihdämäiset, ja cunnialiset;
cuitengin kirkauden suuruden eroi-
tuyella.

Ph. 1: 21. Jesus Christus meldän he-
con ruumimme kirkaasta, että se Hänen kir-
kan ruumin caltainen olis; sillä woimalla,
jolla hän myös woi caidi ikellens alamaises
xi tehdä.

I. Cor. 15: 40. Toinen kirkaus on tai-
walisilla, toinen maalisilla, toinen kirkaus
on auringolla, ja toinen kirkaus cuulla, ja
toinen kirkaus tähdeillä; sillä pyi tähti woiitta
toisen kirkaudes. Niin myös cuolleitten ylös-
nousemus: se kylwetän turmelluses, ja ylös-
nouse turmelemetoin: se kylwetän huonona,
ja ylösnouse cunniasa: se kylwetän heikou-
desa, ja ylösnouse wäkewydesä: se kylwe-

tän luonnollinen ruumis, ja ylösnouse hengellinen ruumis.

86. Mikä ijankaikkinen elämä on?

W. Se on sanomattoin ilo ja iijäinen autuus Jumalan tykönä taimasa; cusa me caickein pyhäin Engelein ja caickein walittuin cansa, lackamata saamme nähdä Jumalan, castwosta niin castwohon, cuin raamattu sano, ja nähdä Hänen niineuin Hän on.

1. Cor. 13: 12. Nyt me näemme niineuin speilis tapayesa; mutta silloin castwosta castwohon.

1. Joh. 3: 2. Minun rackani, nyt me olemme Jumalan lapses, ja ei se ole wielä ilmestynyt, miert me tulemme mutta me tiedämme, cosca se ilmestw, niisa me Hänen cabdixerens tulemme: sillä me saamme Hänen nähdä niineuin Hän on.

87. Eutca ne walitut owat?

W. Ne jotca Jumala ijankaikkisudesta näki olewan pysyiwäises uscosa Jesuxen Christuxen päälle loypuun asti.

Eph. 1: 4. Jumala on meitä Jesuxen Christuxen cannta walinnut, enneneuin mailman perustus lackettu oli, että me olisimme pyhäes ja laittamattomat rackaudes Hänen edesäns.

88. Mingätähden ei caickei ihmises autuaxi tule?

W. Sentöhden, ettei caickei uscos Christuxen päälle: waan ylöncakowat autuuden walicappaes, ja seisowat Pyhän Hengen waicutusta wastan, ja owat niisa ihe heidän cadotuxens.

syä; joca ei usco hän eadotetan, ja Jumalan wiha pysy hänen päällän.

Matth. 23: 37. Jerusalem, Jerusalem, sinä joca tava: Prophetat, ja kiwillä surmat ne jorca sinun tygös lähetetyt ovat, cuinga usein Minä rahdoin coota sinun lapses niijcuihin cana coco poicans sijpeins ala; ja ette tahtonet.

Luc. 14: 16. Oxi ihminen teli suuren ehkollisen ja cukui monda; ja lähetti palweli-ans ehkollisen heikellä sanoman cukutuille: tuleat, sillä caieki ovat walmistetut; ja he rupeisit järjestäns caieki heitäns estelemän.

Joh. 3: 18, 36. Joca Jumalan Pojan päälle usco, ei händä duomita: mutta joca ei usco, hän on jo duomittu; sillä ei hän usconut Jumalan ainoan Pojan Nimen päälle. Joca usco Pojan päälle, hänellä on ijancaiekinen elämä: mutta joca ei usco Pojan päälle, ei hänen pidä elämälä näkemän, mutta Jumalan wiha pysy hänen päällän.

Marc. 16: 16.

89. Mingätähden caiekin uscon cappelben ulostoitimitus päätetan näillä sanoilla?

Ee on totinen tosi?

W. Sillä me tiettäwäxi teemme, että me caiken sen, cuin me näisä suullamme tunnustamme, myös sydämesämme wahwast uscomme, ja sen päälle sekä elää että cuolla tahdomme.

2. Tim. 1: 12. Eakso N. 7.

90. Mingätähden eli miixi hywäxi me taincaldaisen uscontunnusturen teeime?

W. Että me sen caultta eroittaisimme meitäm caiekin uscottomain ja ulocullattuin parista, ja sencaldaisen tunnusturen caultta myös autuaxi tulisimme.

Colmas Päacappale, JESURAN RUCOUKESTA; Jsa meidän.

1. Mikä Rucous on?

W. Rucous on pyi nöyrä ja uscolinen puhe Jumalan cansa; josa me hänen tahtons perän JEsuren Niimeen, Häneldä pyydämme sekä hengellisiä että ruumilisia tarpeita: ja myös kiitämme ja ylistämme Hänen Pyhää Niimeäns.

Joh. 16: 23. Totifest, totifest sanon Minä teille: mitä ikänäns te anotte Jhdä Minun Niimeeni, niin Hän anda teille.

Dan. 6: 10. Dantel ment ylös huonesens, ja langets colme kerta päiwäs polwillens, rucoilt, kiitti ja ylisti Jumalotans, nijneuin hänen tapans oli eynengin tehdä.

1. **1. Tim. 2: 1.** Minä minä siis neukou, että ennen kaiketta pidetätsin rucouret, anomiset, toivotukset, ja kiitokset, kaikela ihmisten edestä.

2. Mikä meitä rucoureen kehoittaman pitää?

W. 1. Jumalan kasty. 2. Hänen lupauens että Hän meidän rucouremme cuulla tahio. 3. Meidän oma tarpemme. 4. Rucouyen woima ja arwo.

Matth. 7: 7. Anocat niin teille annetan: ehiät, niin te löydätte, coluttacat, niin teille awatan.

Joh. 15: 7. Jos te Minusa pysytte, ja Minun Sanani pysywät telssä, mitä ikänäns te tahdotte niin anocat, ja te saatte.

Psal. 50: 15. Anxes huuda Minua hädäsäs, niin Minä tahdon autta sinua, ja sinun pitää cunnioittaman Minua.

Jac. 5: 16. Wanbursean rucous woi paljon, koska se totinen on.

3. Euinga oikein rucoilla tule?

W. Sydämmellä ja suulla, hengellä ja totudella, se on, Jumalan tahdon jälkeen, sydämmen nöyrydellä, ucosa, epäilemätää, totises parannus pes, paiksi ulocullaisutta.

Matth. 15: 8. Tämä eansa lähesty Minna suullans, ja cunniotta Minna huulillans; mutta heidän sydämmens on caucana Minusta.

Joh. 4: 24. Jumala on Hengi: ja jotea Häändä rucoilewat, niiden pitää Henges ja totudes Häändä rucoileman.

1. **Joh. 5: 14.** Eako N. 53.

Jac. 1: 5, 6, 7. Jos joldain teistä wisautta puuttuis, hän anocan sitä Jumalalta, joca jockalle anda yrtkertaisest; hän anocan uscos epäilemätää: sillä joca epäile se on meren aallon caitainen, joca tuulelta ajetaan ja liikutetan, älkän se ihminen luulco jostain HERRalta saawans.

4. Ketä rucoildaman pitää?

W. Ei ketän muuta, kuin Sitä totista ja korkeinda Jumalata tairwas; jolla caickein Engelitten, pyhäin, ja myös Neiken Marian cumarrus poisfuljetan.

Matth. 4: 10. Jesus sanoi hänelle: mene pois satan: sillä kirjoitettu on: sinun HERRas Jumalatas pitää sinun cumartaman, ja Häändä ainwata palweleman.

Psal. 50: 15. Eako N. 2.

5. Mitä meidän rucoileman pitää?

W. Caickia kuin Jumalan cunniari tule, niin myös meidän, ja meis

Dän lähimmäisemme hyväxi ; olcon se hengellisis eli ruumillisis asioisa.

Joh. 16: 23. Eako N. 1.

6. Mingä sinä hengelliseri hyväxi euhut?

W. Caicki eivin sielun parhaxi tule, ja ijancaickiseen aututeen: niincuin syndein andexi saaminen, usco, toivo, karsiwällisyys, Pyhän Hengen hallitus, ja muut sencaldaiset.

7. Mitkä ruumillinen hyvä on?

W. Se cuin meille tarpellinen on tähän ruumilliseen ja ajalliseen eloon; niincuin terveys ja raitius, waattet ja ruoca, ja mitä muuta siihen tule.

8. Euinga ja millä tavalla meidän caicka näitä rucosleman pitä?

W. Hengellisiä tule rucolla ilman ehdota: sillä me tiedämme, että Jumala niistä wißisti meille anda tahto, ja se on meille aina tarpellinen: mutta ajallisia meidän pitä ehdolla pyytämän, nimittäin, jos se on Jumalalle otollinen, ja meille hyödyllinen.

Luc. 18: 13. Publicani sanoi: Jumala awohda minun syndisen päälleni.

Jac. 4: 3. Te anotte ja ette saa, että te pelwottomasti anotte, että te teidän himoisanne sen eulutaistte.

Matth. 8: 2. Yri spitalinen mies eumarssi JESusta ja sanot; HERRa, jos Sinä tahdot, niin Sinä voit minun puhdistaa.

9. Euca on meille opettanut tämän rucouren: Jsa meidän.

W. Jhe Kristus.

Matth. 6: 9. Näin teidän pitä rucosleman: Jsa meidän se.

10. Mikä järjestyksessä tämä Herran rukous on kokoonpandu?

W. Ensinnä on esipuhe: sitte itse rukous: ja viimein päätös.

11. Euka on esipuhe?

W. Isä meidän Joca olet taito waisa.

12. Euka Isän nimellä ymmärretään?

W. Ei sillä ymmärretä Isä yrittänsä se ensimmäinen Persona Jumaluden olemises: waan koko Pyhä Colominaisuus, Isä, Poika, ja Pyhä Hengi; ei Personain, waan olemisen puolesta.

Jes. 63: 16. Herra, Sinä olet meidän Isämme, ja se on ijäti Sinun Nimes.

Eph. 4: 5. Yri Jumala, ja kaikkiin meidän Isämme.

13. Mingätähden Jumala tässä Isäsi cūkutan?

W. Sentähden, että me meillenne muistutaisimme Hänen Isällisen hywydens ja rakaudens, joca meidän on luonut ja Castesa lapsiyens ylös ottanut; ja ettemme millän muoto epäilisi rukouksen cuulemisest, koska me händä lapsillises turwas rucoilemme ja ouyem huudamme.

Luc. 11: 9. Anocat, niin teille annetaan

14. Miksi me sanomme Isä meidän?

W. Että me uscosa Händä turwalisest rucoilisimme, ei ainoastans itse edestäm, mutta myös muiden, semmengin niiden jotca meidän weljem ja sisaremmme ovat uscosa.

Col. 1: 9. Emme lacka teidän edestän ru-
koilemast ja anomast, että te Hänen tahtons
kundemisella täytetäisn caickinaises Hengelli-
ses wijsaudes ja toimes.

15. Mitä ymmärretän sillä sanalla taiwas?

W. Ei niijn, cuin asuis Jumala
luodusa taiwasa, niijn cuin erinomai-
ses paicas, sillä taiwat ja taiwasten
taiwat, ei woi Händä käsittä: mut-
ta tällä ymmärretän Jumalan Cun-
nian asundo, ja taiwallinen korkeus
sijnä walkeudes, johonga ei cuen tul-
la eli sitä käsittä taida.

Matth. 23: 9. Mikät ketäkän cukuos Isä-
renne maan päällä: sillä nyi on teidän Isän-
ne, joca on taiwas.

1. Eun. 8: 27. Luulecos Jumalan maan
päällä asuwan? Eako. taiwat ja taiwasten
taiwat ei woi Sinua käsittä.

Psal. 11: 4. HERRan istuin on taiwasa.

1. Tim. 6: 16. Cuningasten Cuningalla, ja
caickein HERRain Herralla ainwalla on cuo-
lemattomus, Joca asu birkaudes, johon ei
yrikän tulla taida, jota ei yrikän ihminen
nähynt ole, eikä taida nähdä.

16. Cuinga monda on rucousta?

W. Seikemän.

Ensimmäinen Rucous.

17. Cuinga Jumalan Nimi meildä py-
hitetän?

W. Cosca me oikein tunnemme,
Pijtäm ja ylistämme Jumalata, Hä-
nen Sanans cuulemme, ja sen jälkeen
täytäm meidän elämäkertamme, niijn
Hänen Nimens meildä pyhitetän.

1. Per. 3: 15. Pyhittäkät HERRa Juma-
la teidän sydämmissänne.

Matth.

Matth. 5: 16. Walistacon teidän walken
denne ihmisten edes, että he näkivät teidän hy-
wät työnne, ja cunnoitaisit teidän Isänne,
joca on taitwais.

18. Mistä pahasta me rucoslemme Jumala-
lata meitä warjeleman?

W. Wäärästä eriseuraisest opista;
nijn myös syndisest ja pahendawaisest
elämäst, jonga cautta Jumalan Ni-
mi tule häwäistyxi.

Matth. 15: 9. Surhaan he Minna palwele-
wat, opettain niistä opetuxia, jotea owat ih-
misten käästyt.

Rom. 2: 23. Sinä kerscat ihes laista, ja
häwäiset Jumalata Lain ylikeläymisellä.

Toinen Rucous.

19. Mitä täsä Jumalan waldacunnalla
ymmärretän?

W. Ensin arn.on waldacunda täsä
sä maan päällä; josa Jumala Sanan
ja Sacramentein cautta tarike caikille
ihmisille armons, ja caturwaisille andex-
anda synnit: ja sitten Cunnian walda-
cunda taitwasa, josa Hän anda walitus-
illens hancatetisen elämän ja autuuden.

Rom. 14: 17. Et Jumalan waldacunda
ole ruoca ja juoma, mutta wanhurscaus, ja
rauha, ja ilo Pyhäis Henges.

Luc. 17: 20, 21. Et Jumalan waldacun-
da tule niin että se taitais nähtä: sillä caks
Jumalan waldacunda on teidän sisällänne.

2. Tim. 4: 18. HERRa pelasta minun ca-
kesta pahasta, ja autta hänen taitwaisi-
seem waldacundaans.

20. Cuiuga Jumalan waldacunda ihes
lläns lähesty?

W. Sulasta Jumalan armosta,

paikhi meidän ansiotam, työtäm eli mahdollisuttamme.

21. Euinga se meidän tygöm tule?

W. Cosca me täällä, Jumalan armon kautta, uscom Hänen Pyhää Sanaansa; ja siinä haman loppun asti pysywäiset olemme, niin me siellä Eunnian waldacunnasa saamme ijan saickisest elää.

Colmas Kucous.

22. Mitä on Jumalan tahto?

W. Se on Jumalan tahto; jotta Hän meille Sanasans ilmoittanut on, joca meille opetta mitä meidän tule uscoa, tehdä, ja käärsiä; nimitäin Laista, pitämän pyhää ja laittamatoinda elämästä; ja Ewangeliumista, uscoman Christusen päälle; ja cosca Hän lasse jongun ristin meidän päällem, että me sen käärsiwälisesti kannamme.

1. Ehes. 4: 3, 4. Se on Jumalan tahto teidän pyhydenne, että te huorutta waldatte; että jocainen tiedäis pitä astians pyhydes ja cunnas.

Joh. 6: 40. Samä on sen tahto Joca Minun lähetti, että jocainen cuin näke Wajan, ja usco Hänen päällens, hänellä pitä ijancainen elämä oleman.

Luc. 9: 23. Jos jocu tahto Minun peräsäni tulla, hän kieldäkön itsens, ja ottacon ristin jocapäiwä, ja seurateon Minua.

23. Euinga ja teiden seasa Jumalan tahto taitwasa tapahin?

W. Pyhain Engelein seas ja edesmennein pyhain siinä riemuitzewaises seura-

seuracunnas; jotea ilolla palwelewat, tottelewat, ja siittäwät Jumalata taimasa.

Psal. 103: 20. Siittäkät HERRa te Hän en Engelins, te wakewät sangarit, jotea Hän en käskyns toimitatte, että Hän en Sa nans ääni cuulbaissin.

Dan. 7: 10. Tuhaenen kerta tuhaenen pal welit Händä, ja sata kerta tuhaenen tuhatta seisoi Hän en edesäns.

24. Eutca ne owat jotea meitä estäwät teke mäst Jumalan tahtoa maan päällä?

W. Perkele, mailma, ja meidän oma lihamme.

Jlm. 12: 9. Se suurt lohikärme, se wan ha mato, joca perkelesti ja satanasti cuku tan, oli ulosheitetty; joca coco maan piirin wiettele.

1. Joh. 2: 15. Älkät mailmaa raeastaco, eli mitän cuin mailmas on.

Rom. 7: 18. Minä tiedän etteti minusa, se on minun lihasani, mitän hywää asu.

25. Mitä sinä mailman cansa ymmärrät?

W. Pahoja ihmisiä, cuin mail mas eläwät, heidän pahaa menoans, ja pahendawaista eloonsa.

26. Mitä omalla lihallamme merkitän?

W. Meidän syndinen luondomme, ja lihallinen sisumme, cuin caickeen pahuteen aldis on.

27. Eutca meitä outta caickia näitä woi tamaan?

W. Jumala, joca Sanallans meitä wahwista, ja lujana pitä usco sa, Hän poista caiken sen, cuin estä Hän en tahtoans tekemästä.

Luc. 22: 32. HERRA sanoi Simonille: Minä rucoilin sinun edestäs, ettei sinun useos puuttuman pidä.

Eph. 3: 14, 16. Minä cumarran polventä meidän HERRAN Jesuksen Christuren Isän puoleen; että Hän annais teille voimaa, Hänen cunnians rickauden jälkeen, että te Hänen Hengens kautta wäkewäxi tulisitte sisällises ihmises.

Neijäs Rucous.

28. Mingätähden me sanomme täsä rucous: Anna?

W. Sen tähden, ettemme ilman Jumalan siunausta, omalla työllämme eli taidollamme mitän taida ansaita eli costa: waan caiccinainen hywä ando, tule ylhäldä walkeuden Isäldä.

Jac. 1: 17.

Psal. 127: 1. Joset HERRA huonetta rakenna, nijs ne hukkaan työtä tekewät, jotea sitä rakendawat.

Psal. 132: 15. Minä HERRA sinun hänen elaturens, ja hänen löyhillisens kyllä annan leipää.

29. Mirit me sanomme: anna meille?

W. Sillä ei meidän pidä ainoo stans ihellemme anoman; mutta myös meidän lähimmäisellemme; ja coscu Jumala meille jotain hywää anda, ei meidän pidä sitä vyinans pitämän, mutta myös muille siitä jacaman.

30. Mirit me sanomme: anna meille tänäpäni?

W. Niincuin me jocapäiwä tarwitem meidän hengemme ylös pitämistä: nijs meidän myös tule joca päivä

wä sitä rucvilla : ja emme myös tiedä ;
jos me huomisevi elämme.

31. Mitä me sanomme : anna meille
meidän leipäm ?

W. Sillä me rucoisemme , että Jumala annais meille meidän määrätyn osamme ; ja että me mahdaisimme syödä oman leipämme , jonga Jumala meille meidän työsäm anda ; ja ei muiden leipää warcaudes , wäärüdes , ja laiscudesta.

Sananl. 30: 8. Röhkyttä ja rickautta älä minulle anna , mutta anna minun saada määrätty osani rawinnosta.

2. Theß. 3: 10. Jos ei joku tahdo työtä tehdä , niu ei hänen syömängän pidä.

32. Minkä tähden me anomme jocapäi
wäistä leipää ?

W. Ettemme ajattomalla murhella ja epäilyxellä sureis huomifesta päivästä ; waan tydyisimme siihen cuiu meillä on : sillä cullakin päiwällä on suru ihesians ; tytykön cuiu päiwä surullans.

33. Mitä leiwän carpa ymmärretän ?

W. Caicki ajalliset , cuiu ihmiset tarwikewat tämän elämän ylöspitämisevi , ja Catechismusesta luetellan.

1. Mos. 3: 19. Sinun oksas hies , pitä sinun syömän leipäs.

Gen. 58: 7. Taita isowalle leipäs , wie raadolliset culkiat huonhes : coseas näet aiastoman , niu waateta händä , ja älä käännä ihes pois lihas tyköä.

Wijdes Rucous.

34. Mitä me tässä rucoukses pyydämme?

W. Että Jumala annais meille meidän syndimme anderi, se on Christusyn tähden poispyhkiäs ja anderyt annais caieki meidän vicoyemē, wicamamme, ja ylikeläymisemme, milliset ikänänäs he olla taista.

Matth. 18: 27. HERRA armohti sitä palweljata, ja päästi hänen, annoi hänelle welian anderyt.

Psal. 32: 1, 2. Mutuas on se, jonga pahat teot owat annetut anderyt, ja jonga synnit petteyt ne owat. Mutuas on se ihminen, jollen HERRA ei soima wäärnyttä.

35. Onko eucan ihminen wapa, tässä wiaassa?

W. Ei yrikän, waan Christus yri nänäs; sillä caieki me olemme syndiset, ja ei ole meillä mitän kerscattapa Jumalan edes.

Psal. 14: 3. Caieki owat poikennet pois, ja caieki owat kelwottomat; ei ole yrikän joca hywää teke, ei ainoacan.

Rom. 3: 23. Caieki owat syndiä tehnet, ja ei heillä ole mitän kerscattapa Jumalan edes.

36. Mäxi nämät sanat tygö pannaan: niin, cuin mekin anderyt annam meidän welwollistem?

W. Ei sentähden, cuin taidaisim me ansaita Jumalan armon ja syndein anderyt saamisen meidän anderyt andamisellamme: mutta Christus tahto tällä meitä opetta, että meidän pitä sillä näyttämän meidän welwollisen Eijtollisudem, ja anderyt andaman niille
 syin

euin meitä vastaan riekowat, jos he sitä pyytävät eli ei, jos me muutoin tahdomme Jumalalda euulduri tulla.

Matth. 5: 23, 24. Jos sinä uhrat lahjas altarille, ja siellä muistat, että welhelläs on jotakin sinua vastaan; niin jätä sinne lahjas altarin eteen, ja mene ensin sovimaan weljes kanssa, ja tule sitte lahjas uhraman.

Marc. 11: 25. Kosca te seisotte, ja rucollette, niin andexi andacat, jos teillä on jotakin jotacuta vastaan; että myös teidän Isänne, joca on talwais, annais teille andexi teidän ricoyenne.

37. Euinga meidän ystä meidän lähim-
meisellem andexi andaman?

B. Ei ainoastans sanoilla; mutta myös sydämmestä; niin ettemme pidä salaista wiha häändä vastaan, waan toiwotamme ja teemme hänelle caickia hywää, ehkä hän wahingota meille tehnyt on: seurain sillä meidän taiwallisen Isän esimerckia, Joca niin andexi anda synnit, ettel Hän niitä enä muistuttele.

Jer. 31: 34. Minä tahdon heidän pahat tecons anda andexi, ja en ikäänäs enä muista heidän synnejäns.

Matth. 5: 44. Minä sanon teille: racastacat wihollisianne; siunacat niistä jotca teitä sadattawat; tehlat niille hywin, jotca tettä wihawat; ja rucolcat niiden edest, jotca teitä wainowat ja wahingoitewat.

Euudes Rucous.

38. Euinga monellainen on liusans?

B. Cahtalainen: yri pahari ja eadotuxeri; toinen hywäri ja autuxeri.

39. Tuca pahuteen ihmistä kiusa?

W. Perkele, joca sentähden kiusajaksi cūkutan.

1. Pet. 5: 8. Oleat raitit, walmocat: sillä teidän wihollisenne perkele ymbärtins kån, nijneuin klljura jalopeura, ja ezi kenen hän ntelis.

1. Thek. 3: 5. Minä lähettin tietämän teidän uscoa, ettei kiusaja olis teitä kiusannut.

40. Mingä caldaisten wälicappalden cautta hän sen teke?

W. Mailman, ja meidän oman lihamme.

41. Eutnga hän mailman cautta kiusa?

W. Wälis wainolla, wälis hautuyilla: niin myös pahan seuran ja pahendamaisien esimerckein cautta.

Glm. 12: 12. Woi maan ja meren asuwita: sillä perkele astu alas, teidän tygönne, pitain suuta wihha, tieten hänelläs wabää aicaa olewan.

Joh. 15: 18. Jos mailma teitä wihha, niin tietkät hänen enken Minua wihannen cuin teitä.

Matth. 18: 7. Woi mailmaa pahennusten tähden; sillä pahenkuyet cummingin tulewat, woi cuitengin sitä ihmiskä, jonga cautta pahennus tule.

Sananl. 1: 10. Poicani, jos pahanjuontiset sinua haucuttelewat, niin älä heihin suostu.

42. Euinga hän oman lihamme cautta kiusa?

W. Hän sisälle lyckä pahat yllitykset, häijyt himot ja halut.

Gal. 5: 17. Liha himoike hengeä wastan, ja hengi lihaa waston: nämät owat waston toinen toistans, niin ettet te tee mitä te rahdotte. Rom. 7: 18. Eago N. 24.

I. Pet. 2: 11. Rakkaat weljet, minä neuvon teitä niincuin oudoja ja munealaisia, wältäkät liballisia himoja, jotka sotivat sielua wastan.

43. Mingä päälle hän caiki näitä teke?

W. Saattayens meitä epäuscon, epäilyiin, suruttomuteen, ja muihin suriin syndeihin, ja wijmein ijancaicuseen cadotukseen.

44. Eninga meidän pitä senealtaisia lisaurta wastan seisoman ja plizen woittaman?

W. Bahwalla uscolla, ja hartaalla ruouyella.

Eph. 6: 16, 18. Mutta caikis ottacat uscon kilpi, jolla te woitte sammutta caiki sen ruman tuliset nuolet, ja ruoileat joca aika caikella ruoilemisella ja anomisella hengellä; ja siinä walwoat caikella ahkerudella ja ruouyella.

45. Kiufaco Jumala ketään?

W. Ei Jumala ketän kiufa pahuteen; waan hywäxi Hän coettele lastensa uscoa, toiwoa, ja karsiwälli syttä: niincuin Hän teki Abrahamin cansa, cosca Hän käksi hänen uhrata ainoan poicansa.

Gal. 1: 13. Millän kengän sanoco, cosca hän kiufatan, että hän Jumalalda kiufatan; sillä ei Jumala ole kiufaja pahuteen, ja ei Hän ketän kiufa.

I. Mos. 22: 1, 2. Jumala coetteli Abrahamia, ja sanoi hänelle: ota nyt Izaak sinun ainoa poicas, jotas racastat, ja mene Morian maalle ja uhra händä sielä polto uhrixi.

46. Mikä kiufaus se on, jota me ruoilemme Jumalan poisläätä meistä?

W. Perkeleen, cuin ihmisen cadotukseen.

tuyxi tulle: ja jos me sildä tiusataan, ettemme häneldä ylike voitetaisi, waan Jumalan avulla, uscosa wijsmein voitaisimme.

2. Tim. 2: 3. Kärsi waiwa niineuin lujja Jesuxen Christuxen sotamies.

2. Pet. 2: 9. SEura tietä Jumaliset kiusauksista petasta; mutta wäärät kätke duomio, päiwään asti, waiwattaa.

1. Joh. 5: 4. Eateki mikä Jumalassa syndynyt on se woiikka mailman: ja meidän uscomie on se woiitto, joca mailman woiitti.

Seizeinäsiä Kiusous.

47. Mitä ymmärretän sillä sanalla: pahasta?

W. Perkele, ja caieki pahuus, cuin ihmisiä tässä mailmas waiwa, se kääruumin, sielun, tawaran, ja eunsnian puolesta: niin myös tämän elämän perästä, helwetti ja ijancaiekinen cadotus.

Eph. 6: 16. Eoko N. 44.

Rom. 7: 24. Minä wihelijäinen ihminen, euca päästä minun tästä euoleman ruumista.

48. Mitä sinä päästämisen nimellä ymmärrät?

W. Pahuden poistamisen, ja siitä auttamisen: eli että risti liewitetäisiin, ja armo annetaisiin sitä kärsiä, ja wijsmein toiwotettawa loppu sen päälle tehdäisiin.

Jer. 31: 13. Minä tahdon heidän murhens iloxi käätä, ja lohduutta heitä, ja ilahutan heitä murhestans.

Psal. 94: 19. Minulla oli paljo surua sydämmesäni: mutta Sinun lohdukses ilahutti minun sieluni.

2. Cor. 1: 10. Jumala meitä niin suuresta cuolemasta (se on surusta ja walmasta) päästi, ja päästä: ja me turwamme Hänen päällens, että Hän täst edestkin meitä päästä.

49. Cosca me peräti päästetään catkesta pahasta?

W. Cosca me autuallisesti, se on, uscosa Christuxen päälle, erimme tästä mailmasta.

2. Tim. 4: 18. Eako N. 19.

50. Tuleco ihmisen toiwotta isellens cuolemata?

W. Cosca se tapahtu jumalisesta himost ijancalcisen elämän perän, waan ei kärsimättömydest, niin on se cohtulinen, että me jocapäiwä rucoilemme autualista lähdennotä.

Phil. 1: 23. Minä halajan täälwä eritä, ja olla Christuxen canpa; sillä se paljo parembt olis.

2. Cor. 5: 8. Meillä on turwa, ja paljo halamme enämmän olla caucana pois runni-
sta ja mennä asumän HERRAN tygö.

51. Miksi Rucois näillä sanoilla päätetään:

Sillä Sinun on waldacunda, woima, ja cunnia ijancalcisesti? Amen.

W. Että me wahwat olisimme, että meidän rucoyemne tulewat cuuldusi: sillä Hän on Cuningas sekä woimallinen että laupias, joca tahto ja woi autta, ja me olemme Hänen waldacundas jäsenet ja alammaisat; meidän tule myös siittä oppia päättämän meidän rucoyiamme ylistyrellä ja siityrellä.

Eph. 3: 20.* Hänelle, Cuiin ylönvaldisest
 moi tehdä cailen sengin yllhen, cuiä me ru-
 coilemme taicka ymmärrämme, sen woiman
 jälken, cuiin meissä waicutta; Hänelle oleon
 cunnia seuracunnas, joca on Christures JE-
 surus, cailin aicoin, ijancaictisest niin ijan-
 caictiseen! Amen.

52. Amen, mikä se on?

W. Amen on sencaldainen sana,
 jolla jocu ei ainoastans toimota ihel-
 lens, sitä cuiin hän rucoillut on; waan
 myös näyttä sillä ihens waicutetuyi
 siitä, että Jumala cuule rucoyten;
 jonga päälle hän niincuin sinetillä luki-
 ten, sano: Amen, niin se tapahtacon.

53. Cuileco Jumala aina meidän ru-
 couren?

W. Cosca me rucoilemme Hänen
 tahtons jälken, niin Hän cuule meitä:
 ja josemme cohta saa sitä cuiin me ru-
 coilemme, niin hän anda meille sitä
 cuiin parembi ja hyödyllisempi on.

Psal. 145: 19. HERRa teke mitä Jumala-
 ta pelkääisset halajawat, ja cuule heidän
 huutons, ja autta heitä.

Matth. 7: 8. Jocainen joca ano, hän
 saa; ja joca etsii, hän löytä, ja colcutta-
 walle awatan.

1. Joh. 5: 14. Tämä on se turwa cuiin
 meillä on Häneen, että jos me jotakin anom-
 me Hänen tahtons jälken, niin Hän mei-
 tä cuule.

Matth. 21: 22. Cailki mitä te anotte ru-
 coures uscoden, sen te satte.

54. Mingätähden Jumala toisinaan cauman
 wiipyy cuulemisen cansa?

W. Sen Jumala teke: 1. Coes
 tellas

tellayens sillä meidän karsivällisytämme ja wahrenuttamme uscosa. 2. Muistuttayens meille meidän hitauttamme ja cowacowaisuttamme, cosca Hän huuta ja meitä parannukseen euksu. 3. Että me sitä ahkerammin rucoillisimme. 4. Ja sitä enämmin iloikisimme, cosca me cuuduyi ja autetuksi tulemme.

Neljäs Pääcappale, Lasten Sacramentist.

1. Mikä Sacramentti on?

W. Sacramentti on yksi pyhä toimitus, ja armo työ, josta Jumala näkywäisten ja maatalisten cappalden kautta, ulos jaca taivallisia lahjoja, sillä ei ainoastans tarise ihmisille Ewangeliumin suloisia armon lupauksia, mutta anda myös ja lutihe ne niiden sydämmisä, cuin niitä oikein vastaan ottawat, ja uscosa nautikewat.

2. Cuinga moninaiset owat Sacramentit?

W. Cahtalaiset; toiset owat wanhan, toiset uuden Testamentin.

3. Cuitca olit wanhan Testamentin Sacramentit?

W. Ymbärins leickauss, ja Pääsiäis lammas.

4. Mitkä owat uuden Testamentin?

W. Caste; ja Altarin Sacramentti eli HERRAN Ehtollinen.

5. Mikä on Easte?

W. Easte ei ole ainoastans paljas wesi: mutta on wesi Jumalan käskyyh suljettu, ja Hänen Sanans cansa yhdistetty.

6. Mikä se on: Wesi Jumalaa käskyyh suljettu?

W. Se on, Jumalalda säättty ja käsketty.

7. Mikä se on: Jumalan Sanan cansa yhdistetty?

W. Se on Jumalan Sanan ja Hänen Pyhän Nimens cansa yhdistetty ja pyhittety, Sacramentilliselä tawalla.

8. Taidatcos sen selkiämmin ulostoitmitta?

W. Taidan tällä tawalla: Easte on uuden Testamentin edellinen Sacramenti, josa Jumala weden ja Sanan kautta ylösotta ihmisen liittons; puhdisti hänen synneistans, ja wahwista hänen armosta ja perindöwikeudesta ijankaikkiseen elämään: jota vastaan ihminen luopu pois perkelestä, ja caikesta hänen menostans, ja peräti anda ikens (lupa lujasti, eli otta päällens) Jumalata palwelema wilkittömäsä uscosa, ja totisesa pyhydesä ja wanhurseaudesa.

9. Tuca Easten asettanut ja säättänyt on?

W. Jumala lähetti ike Johanneksen eastaman: ja sen jälkeen käski J. C. sus Christus opetus lapsens mennä ulos caikkeen maailmaan, opettaman
caike

caickia cansoja, ja castaman heitä Niimeen Isän, ja Pojan, ja Pyhän Hengen.

Luc. 3: 2, 3. Cosca Hannas ja Caiphas ylimmäiset Papiit olit: silloin tapahdui Jumalan Sana Johannerelle Zacharian pojalle eorwes, ja hän tuli caickiin maan paickoihin Jordaniin ymbärins, ja saarnais paranuuren castetta, syndein andexi andamisexi.

Joh. 1: 33.

Matth. 28: 19. JEsus sano: Opetuslap: sillens: mengät ja opettacat caickia cansoja, ja castacat heitä Niimeen Isän, ja Pojan, ja Pyhän Hengen.

10. Mitä se on: castaa Isän, Pojan, ja Pyhän Hengen Niimeen?

W. Se on Jumalan Pyhän Colminaisuden läskyn jälkeen, ja Hänen Pyhän Nimens woimasa, ja auvihuutamisesa, upotta, walaa, eli priiscotta ihmistä wedellä, syndein andexi saamisexi.

11. Mitä Castesa on?

W. Cahtalaiset asiat; maalliset, ja taitwalliset.

12. Mikästä se maallinen on, jonga me näemme?

W. Luonnollinen ja puhdas wesi; ja ei mikän muu märkyys.

Joh. 3: 5. JEsus sanoi Nicodemuxelle: totisest, totisest sanon Minä sinulle, ellei jocu synny wedest ja Hengestä, ei hän taida Jumalan walacundaan sisälle tulla.

Eph. 5: 25, 26. Christus ulosennoi It: us seuracunnan edestä, että Hän sen pyhitäis, ja on sen jo puhdistanut Weden Pesos Sanan caussa.

13. Mikä on se taivallinen, jota emme näe?

W. Jumala Pyhä Colme-yhteys, ja erinomattain Pyhä Hengi.

Sit. 3: 5, 6. Laupiuksens kautta hän meidän autuaksi teki, uuden syntymisen Person, ja Pyhän Hengen uudistuksen kautta: jonka Hän lähden päällemme, Jesuksen Christuksen meidän Wapauttamme kautta, runsasti luodattanut on.

14. Miksi sinä sanoit: erinomattain Pyhä Hengi?

W. Sentähden, että uuden synnyttämisen työ erinomattain omistetaan Pyhälle Hengelle, joca meidän päällemme tällä Easten wedellä luodattetaan: ei cuitengan niistä muita Personaita ulossulkein; sillä Jsa Jumala ylösotta sen joca castetaan, lapsyens: Poica puke hänen wanhurscaudellansa: Pyhä Hengi hänen wasta udesti synnyttä, ja teke asumasiarens; sentähden me sanotan syndynexi, ei Pyhästä Hengest yrinäns, waan Jumalasta: joca on työ kaikille Colmelle Personaille yhteinen.

Sit. 3: 5, 6. Eakso N. 13.

1. Cor. 1: 30. Christus Jesus on meille Jumalalda tehty wijsaudexi ja wanhurscaudexi, ja pyhydexi, ja lunastuxexi.

Rom. 8: 15, 16. Ette ole saanet, orjudent hengee, että teidän vielä pidäis pelkämän; mutta te oletta saanet walittuin lasten Hengen, Josa me huudamme: Abba racas Jsa. Se Hengi todista meidän hengemme canpa, että me olemme Jumalan lapset.

15. Onko Easte tarpeellinen?

W. On tosin, sillä Kristus sano: ellei joku synny wedest ja Hengestä, ei Hän taida Jumalan waldacundaan sijalle tulla.

Joh. 3: 5. Eako N. 12.

16. Waicuttaco Easte syndein anderi saamisena?

W. Tosin; me puemme päällemme Christuxen Eastea, Joca caicki meidän syndimme wanhurscaudensa hamella peittä.

Gal. 3: 27. Niin monda kuin te castetut olette, niin te olette Christuxen päällemme pukenet.

Jes. 61: 10. Minä suuresti iloitsen HERRassa, ja minun sielun riemäise minun Jumalassani: sillä Hän puetti minun autuuden waatteilla, ja werhoitti minun wanhurscauden hamella. Joh. 3: 5. Eako N. 12.

17. Mitä se on: päällens pukea Christuxen?

W. Se on, istutetta Christuxeen, ja uscolla ikellens omistaa Hänen ansaitun wanhurscaudens, ja cuuliaisuus kuin ikönäns me olisimme ike täyttänet Lain, ja kärsinet meidän syndeimme edest.

18. Wapahtacco Easte myös cuolemasta?

W. Tosin: sillä Easten kautta Kristus elä meisä, ja me Hänesä: sentähden ei mitän cuolema taida meitä wanhingoitta.

Gal. 2: 20. Minä elän, en sillen minä; waan Kristus elä minussa: sillä jota minä en elän lihassa, sen minä elän Jumalan Po-

jan uscosa, Joca on minua racastanut, ja an-
noi igens minun edestäni.

19. Euinga moninainen on cuolema?

W. Colminainen: luonnollinen,
hengellinen, ja ijancaicfinen.

20. Mikä se luonnollinen cuolema on?

W. Cosca sielu ja ruumis eriwät
toinen toisestansa.

21. Mikä on se hengellinen cuolema?

W. Cosca sielu synnin cautta eria
Jumalasta.

Eph. 2: 1. Te olitte cuollet yllizeläymisten
ja syndeln tähden.

1. Tim. 5: 6. Joca hecumas elä, se on
elämäldä cuollut.

22. Mikä on se ijancaicfinen cuolema?

W. Cosca sielu ja ruumis eroites-
tan pois Jumalan caswon edestä ijan-
caicfisesti, ja heitetän ulconaiseen pi-
menteen.

Matth. 10: 28. Allät peljätkö niitä, jot-
ca ruumin tappawat, ja ei woi sielua tappa:
mutta peljätät enemmän sitä, joca woi sekä
sielun että ruumin helwettis hucutta.

2. Theß 1: 9.

Alm. 20: 14. Cuolema ja helwetti heltei-
tin tuliseen järween: tämä on se toinen cu-
olema.

23. Tulemmaco me Cassen eoutta caikesta
sencaltaisesta cuolemassa wapahdeturi?

W. Tulemme: sillä ehkä meidän
täyty luonnollisesti ja ajallisesti cuolla;
ei se cuolema cuitengan meitä wahin-
goike; sillä ei se taida meitä pitä ijan-
caicfisesti; waan meidän pitä wijs-
meisnä päiwänä ylösnouseman, niins-
cuin unesta ijancaicfiseen elämään.

I. Pet. 3: 21. Westi meitä Castesa autuori teke, (ei että liban saastaisudet pannaan pois, waan että se on hywän oman tunnon listto Jumalan tykönä) Jesuren Christuren ylösnousemisen cautta.

Joh. 11: 25. Jesus sanoi Marthalle: Minä olen ylösnousemus ja elämä; joca usco Minun päälleni hän elä, ehlä hän olis cuollut.

24. Tulemmeco me myös perkelestä wapahdetuyi Casten cautta?

W. Synnin tähden me olemme perkeleen wallan alla: mutta Casten cautta me tulemme sijrtuyi Christuren waldacundaan, ja perkelestä eroitetuyi.

Col. 1: 12, 13. Riittälät Isää, Joca meitä soweliari tehnyt on, pyhäin perimisen osallisuteen waltkundes: Joca meitä pimenden wallasta pelasti, ja on meidän sijrtänyt rackan Boicans waldacundaan.

25. Cuinga Caste anda ijanceaickisen elämän?

W. Sen cautta että se anda meillen woiman Jumalan lapsixi tulla, se myös teke meitä yhtä haawa Jumalan waldacunnan, ja ijanceaickisen autuuden perillixi.

Joh. 1: 12, 13. Niille jotca Hänen otti wastan, annoi Hän woiman Jumalan lapsixi tulla, jotca uscowat Hänen Nimens päälle: jotca ei werestä, eikä liban tahdosta, ei myös miehen tahdosta, mutta Jumalast syntyneet owat.

Rom. 8: 17. Jos me olemme lapses, niin me olemme myös perilliset: jos me muutoin ynnä lähimme, että me ynnä Hänen cansans suuntaan tulhimme.

Tit. 3: 7. Että me Hänen armon's kautta wanhurskari tulimme, ja ijancaikeisen elämän perillisi, toiwon jälkeen.

26. Tulewateo siis caicki Eastetut autuuri?

W. Caicki ne, jotca pitäwät Eastensa liiton, ja pysywät wahwana uscosa loppuun asti, he tulewat autuuri: mutta ulocullatut, jotca tawan ja ajallisen hyödytyren tähden, andawat ikens casta, niille se tule enämin cadotuxeyi, kuin autudexi.

Matth. 10: 22. Joca loppuun asti wahwana pysy, hän tule autuuri.

Hebr. 11: 6. Ilman uskota on mahdotoin pelwata Jumalalle.

27. Mingätähden Easte cuxutan Uuden syndymisen Pesoxi?

W. Caicki ihmiset jotca sikiwät ja syndywät synnisa, owat luonnosta wihan lapset: mutta Easten kautta he wastaudesta syndywät, ja tulewat Jumalan lapsi, puhdistetut ja pestyt synnistä, ijancaikeiseen elämään.

Psal. 51: 7. Eako, minä olen synnisa syndymyt, ja minun äitini on synnisa minun sittänyt.

Evh. 2: 3. Me olimme luonnostamme wihan lapset, niincuin muutkin.

Rom. 8: 17. Eako N. 25.

28. Mingätähden Easte cuxutan Pyhän Hengen uudistuxeyi?

W. Sentähden että Pyhä Hengi Easten kautta uudista meitä sekä ymmärryren että tahdon puolesta, ja anda meille woiman uuteen elämään, niin että me enämin ja enämin seisom

somme syndiä vastaan, ja tulemma
soweliaxi hywiin töihin, jotta eukutaan
Hengen ja uscon hedelmiä.

Gal. 4: 6. Eitä te olette lapsat, läbetti
Jumala Polcaus Hengen teidän sydämmihin-
ne, Joca huuta, Abba racas Isä.

Col. 3: 18. Pufecat pääslenne uusi ihmio-
nen, joca Hänen tundemiseens uudistetän,
Hänen eumans jälken joca hänen luonut on.

29. Mitä se wanha Adam merkiße?

W. Meidän turmellun luondoms-
me, ja canßamme syndyuen pahan
himomme, jonga me esi-isästämme Adas-
mista perinet olemme.

30. Euinga se wanha Adam meisä upo-
tetan ja cuoletetan?

W. Cosca me jocapäiwäsen eafu-
muyen ja parannuyen eautta, nijneuin
hengellises wedes, upotamme sen pa-
han himou, ristinnaulikemme lihams-
me, ja seisomme sen syndisiä halus-
ja vastaan.

Gal. 5: 24. Jotca Chrsturen omat owat,
ne owat ristinnaulinnet lihans, himoin ja
haluin canßa.

Rom. 6: 6. Tieten sen, että meidän wan-
ha ihminen on ristinnaulittu hänen canßans,
että synnin ruumis pita turmeldaman, etten
me täs edes syndiä palwelis.

31. Tuleco se canßamme syndynyt paha hi-
ms ja perisyndi Castesa perätti pois
oteturi?

W. Syndi kyllä Castesa pois ote-
tan ja andery annetan, nijn ettei sitä
enä meille lueta, eikä se meitä enä
woi cadotta: mutta se asu euit ngin

meisä niin eaurwan cuin me elämme,
eikä tule pois juuritetuyi ennen cuin
cuolemasa.

Rom. 7: 17, 23, 24. Niin en minä sitä
enä tee, waan syndi, joca minus asu. Minä
näen toisen Lain minun jäsenisäni joca soti
minun mieleni lakia vastaan, ja otta minun
fangixi synnin laisa, joca minun jäsenisäni on.
Minä wiheittänen ihminen, cuca päästä minun
tästä cuoleman runnista.

32. Mitä uuden ihmisen cança ymmär-
retän?

W. Se cuin Pyhästä Hengestä
on waštaudest syndynyt, ja elä wan-
hurscaudes ja puhtaudes: pane pois
wanhan ihmisen, joca himoin cautta
exyris ikens turmele, ja ahkeroize pi-
tämän uscon ja hywän oman tunnon.

Col. 3: 10. Eako N. 28.

Eph. 4: 22. Niin pangat pois se wanha
ihminen, jonga cança te enuen waelsitte, joca
himoim cautta exyris ikens turmele.

1. Tim. 1: 19. Ettäs pidäisit uscon ja hy-
wän oman tunnon.

33. Taitaco ihminen ikens lohduka Castensa
lijtosta, cosca hän sen rikonut on, ja
jällens syndijn langennut?

W. Taita caiketi; sillä waicka ih-
minen hänen puoleldans rikko sen
tehdyn liiton, ja lange syndiin; niin
on Jumala cuitengin uscollinen, ja
pysy wahwana liitosans, jonga caut-
ta hän jällens armoihins otta syndi-
sen, niin useim cuin hän käändä ja
paranda ikens.

Hes. 18: 21. Jos jumalatoim käändä ik-
ens caikista syneittäns joita hän tehnyt on, ja
pitä

pitä kaikki Minun lakini, ja teke oikeuden, ja vanhurskauden, niin hän saa totisesti elä, ja ei pidä cuoleman.

2. Tim. 2: 13. Ellen me usco, niin hän pysy uscollisna, joca ei ikens kiellä taida.

Rom. 3: 3. Ettei muutamat usconet Ju dalaisista, mikä siitä on? Pidäiskö heidän epäuscons, Jumalan uscoa turhaxi teke- män? Pois se.

Wides Pääcappale, Riipist ja Synnin Pää- stöstä.

1. Mitä se sana Riipist merkitse?

W. Synnin tunnustusen.

2. Cuinga se tapahtu?

W. Cosca syndinen tunde syndins, niistä caturwaisella sydämellä Jumalan edes tunnusta, ja pyytä anderi anda- mista Christusen tähden.

3. Cuinga monella tavalla synnin tun-
nustus tapahtu?

W. Se tapahtu yhteisesti, ja e-
rittäin.

4. Mingäs yhteisesti cuikut?

W. Cosca coco seuracunda yhteis-
festi tunnusta syndins, yhteisesä Ju-
malan palvelusesa, eli cosca yhteinen
häätä käsillä on.

Neh. 9: 1. Neljändenä päiwänä colmatta-
kymmendä, seikemännesä cuusa tulit Israelin
lapset cocoon paastoten, säkeis, ja mulda
heidän päälläns; tunnustit heidän syndins ja
heidän Isäns pabat tegot.

Duom. 10: 10. Israelin lapset huusit
HERran tygö, sanoden: me olemme syn-
diä

diä tehnet Sinua vastaan: sillä me olemme hyljännet meidän Jumalamme ja palvellet Baalia.

5. Minkä sinä cikut erinomaisxi?

W. Cosca jocu erittäin eli yrinäns tunnusta syndins.

6. Euinga se tapahtu?

W. Monella tavalla, 1. Jumalan edes ainoasti, cosca jocu yrinänsä ollesans, eli ikelläns huoca Jumalan tygö, tunnusta syndins, ja rucöile niitä andexi: niincuin Dawid, Manasse ja Publicani teit: jonga caldainen synnin tunnustus on aina tarpelinen, ja pitä jocupäiwä tehtämän. 2. Eoco seuracunnan edes: cosca julki syndinen, cuin suuren pahan teon tehnyt on, tunnusta ja andexi ano syndins; se cikutan julki ripixi. 3. Eä himmäisen edes, jonga jocu wihoittanut on, ja hänelä vicoyens andexi pyytä. 4. Jumalan Sanan palvelian edes myös synnit tunnustetan, taicka yhteisesti caicki, eli jocu erinomainen syndi tunnustetan, cuin jongun omatundoa waiwa; joca cikutan kala ripixi ja tunnustuxeyi, jota ei kengän saa ilmoitta.

Psal. 51: 6. Sinua, Sinua ainoata vastaan minä syndiä tein, ja pahasti tein Sinun edessä: ettäs olisit oikia Sanoissas, ja puhdas duomikesas.

1. Tim. 5: 20. Muhtele niitä cuin syndiä tekewät, caickeia cuulden, että muuttin pelkäisit.

Luc. 17: 4. Jos sinun weljes seikemän lersa päiwäs ricco sinua vastaan, ja seikemän lersa

ta päiväs sinun tygös palaja, sanoben: minä cadun, niin anna hänelle anderi.

Matth. 5: 23, 24. Jos sinä uhrat lahjas alttarille, ja siellä muistat, että weljellä on jotakin sinua vastaan; niin jätä sinun lahjas alttarin eteen, ja mene ensin sopimaan weljes kanssa, ja tule sitten lahjas uhraman.

2. Sam. 12: 13. Dawid sanoi Nathanille: minä olen syndiä tehnyt HERAA vastaan. Nathan sanoi Dawidille: niin on myös HERA sinun syndis ottanut pois; et sinua pidä cuoleman.

Matth. 3: 5, 6. Jerusalem, ja koko Judea, ja kaikki maacunda Jordanin ympärillä, menit Johanneksen tygö: ja he castettin häneltä Jordanis, ja tunnustit heidän syndins.

7. Onko se tarpellinen, näin ripittä
ikeys?

B. On; ei ainoastans tarpellinen, waan myös hyödyllinen: sillä siinä ihminen saa sydämmesäns lohduksen, ja omalle tunnollens rauhan ja lewon.

8. Pitäkösä kaikki synnit saarnawiralle lueteldaman?

B. Ei siihen tarwetta ole, eikä se ole mahdollinen: sillä erhetyret cuca ymmärtä.

Psal. 19: 13. Erhetyret cuca ymmärtä? Anna minulle anderi salaiset ricoret.

9. Cuinga monda cappaleeta on oikias catumures?

B. Cayi: ensin totinen suru ja catumus syndein yllike; ja toiseyi, usco Christuxen päälle.

Marc. 1: 15. Uica on täytetty, ja Zuma-lan walvacunda on lähestynyt; tehkät parannus, ja uscoat Ewanaeliuni.

Sec. 20: 21. Pawali todisti sekä Judalain sille että Grekeille sitä kääntymistä kuin Jumalan tykö on, ja sitä usco, kuin meidän Herran JESUXEN Christuxen päälle on.

10. Mistä synnin tundo ja catumus tule?

W. Jumalan Laista, joka lyckä ihmisen omaa tundoa, näyttä hänen pahoin teben, ja sillä ansainnen Jumalan wihan, ajallisen ja ijankaikkisen rangaistuxen.

Rom. 3: 20. Lain kautta synnin tundo tule.

Rom. 4: 15. Laki kehottaa wihan: sillä cusa ei lakia ole, ei siellä ole myös yllike läymistä.

11. Mistä usco tule?

W. Ewangeliumin suloisesta opista, ja armon lupauyista, syndein andexi andamisesta Christuxen tähden.

Rom. 1: 16. En minä häpe Christuxen Ewangeliumita: sillä se on Jumalan woima, igecullengin uscowa: sella autudexi.

12. Mistä on synnin päästö?

W. Se on lupaus, ja wacutus syndein andexi saamisesta; annettu sanan palwelioilda Christuxen siasa.

13. Cuca on andanut sanan palwelialle sen woiman?

W. Christus JESUS Jumalan Poica.

Sec. 13: 38. Olcon teille tiettäwä, miehet rackat weljet, että teille JESUXEN kautta ilmoitetan syndein andexi andamus.

2. Cor. 2: 10. Jotte te jotokin andexi annatte, sen minä myös andexi annan: sillä jolle minä jotain andexi annan, sen minä ande-

andexi annoin teidän tähtenne Christuksen puolesta.

14. Mistäs sen tiedät?

W. Christuksen omista sanoista, cuin hän sanoi Apostoleillens.

Joh. 20: 23. Ottacat Pyhä Hengi: joille te synnit andexi annatte, niille ne andexi annetan: ja joille te ne pidätte, ne owat pidetyt.

Matth. 18: 18. Totisesti sanon Minä teille, caicci mitä te maan päällä sidotte, pitä myös oleman sidotun taimasa: ja caicci mitä te päästätte maan päällä, pitä myös oleman päästetyn taimasa. Ja Petarille.

Matth. 16: 19. Minä annan sinulle taiman waldacunnan awaimet: ja mitä sinä maan päällä sidot pitä sidotun oleman taimais: ja mitä sinä päästät maan päällä, sen pitä oleman päästetyn taimaisa.

15. Mitä taiman waldacunnan awaimilla ymmärretän?

W. Se woima cuin Christus on andanut seuracunnalle, ja erinomattain saarnawiralle, syndejä andexi andaja ja pidättä.

Joh. 20: 23. Eakso N. 14.

16. Euinga monda näitä awaimia on?

W. Eaxi. Yri cuhutan päästön awaimexi: toinen siteen eli pidätös awaimexi.

17. Millinen on Päästön awain?

W. Se on se woima, cuin Christuksen palvelijalle annettu on maan päällä, päästää caturwaisista syndistä synneistäns, ja awata hänelle taiman waldacundaa.

2. Cor. 5: 20. Me (sano Pawali) olemme

Christuxen puolesta läskyläiset: sillä Jumala neuvo meidän cauttamme; niin me rucoilemme siis Christuxen puolesta, että te Jumalan canssa sowitzte.

18. Millä on Etdet eli pidätys awain?

B. Se on se annettu woima, jolla saarnamies sito catumattoman hänen syndeiins, ja sulke hänelle tairwan: joca pannaxi cukutan.

1. Cor. 5: 3, 4, 5. Minä tosin (sano Paawali) joca uijn cuin ruumin puolesta pois olen, caittengin henges tyhönä olen, olen jona, niincuin tyhönä olewa sen duominnut, että hän joca sen nija tehnyt on, meidän HERRan Jesuxen Christuxen Nimeen, teidän cocoon tulemisesanne, ynnä minun hengenti canssa, meidän HERRan Jesuxen Christuxen woimalla, annetan satanan halduun, liban cadotuxeri, että heugi autuaxi tulis HERRan Jesuxen päiwänä.

Matth. 18: 15, 18. Jos sinun weljes ricke sinua wastan, niin mene ja nuhtele händä cahden kessen yxinäns; jos hän sinua ei cuule, niin ota vielä yxi eli caxi canssa: että caieki asia cahden eli colmen todistajan suus olis; mutta ellet hän niitä tahdo cuulla, niin sano seuracunnalle: ellei hän seuracunda tottele, niin pidä händä pacanana ja Publicani; totifesti sanoa minä teille: caieki mitä te maan päällä sidotte, pitä myös sidotun oleman tairwasa; ja caieki mitä te päästätte maan päällä, pitä myös oleman päästetyn tairwasa.

19. Millä panna on, eli pannaan paneeminen?

B. Se on, cosca yxi catumatoim ja mahdotoin syndinen suljetan pois
HERRA

HERRAN ehtolifelda; eli myös peräti pois seuracunan yhteydestä: tämä cutzutan suuremmaksi panna, mutta se ensimmäinen vähemmäksi.

20. Taitaco pannaan pandu, joka syndeins sidottu on, jälleens armohon ylös otetta?

W. Taita caiketi, koska hän itzens käändä, näyttäin oikian catumusen ja parannusen; pitää hän ylös vijetaman Evangeliumin lohduksella, ja wacuutettaman Jumalan armosta; sillä pidätys awain ei ole cadotukseksi annettu, waan sielun parannukseksi ja oijendamiseksi.

Hes. 18: 31. Eakso N. 33.

2. Cor. 13: 10. Sentähden minä pois ollesani näitä kirjoitan, ettei minun pidäts läsnä ollesani cowa olemas, sen woiman jälken, kuin HERRA annoi minulle rakennukseksi, ja ei cukiukseksi.

21. Mitä Jumala sitten meidän waati, kutu me olemme parannusen tehnet, ja saanet syndimme andeksi?

W. Uuden cuuliaisuden, joka näyttä itzens pyhästä ja jumalisesa elämästä kerrasa, ja cutzutan parannusen heidelmäksi.

Matth. 3: 8. Tehkät parannusen soweliaista hebelmitä. Luc. 3: 8.

22. Mitä meidän pitää wahwistaman meidän uscomme syndeins andeksi andamifesta?

W. HERRAN corfialla Ehtolifella eli Altarin Sacramentillä.

**Euudes Väicappalle,
HERran Ehtollisest eli
Altarin Sacramendistä.**

1. Minkätähden se Altarin Sacramen-
dixi kutsutaan?

W. Että se vanhasta Christillisestä
tavasta, pidetään Altarin edes, eli sen-
caldaisten pöytään tykönä, kuin näö-
stääns ovat niiden muinaisten Alta-
rein muotoiset.

2. Mxi se kutsutaan HERran Ehtolli-
seri?

W. Sillä HERra JEsus asetti
tämän eorikian pidon yöllä, sitte kuin
Hän Väsiäis lamban syönyt oli, wä-
hä ennen cuolemaans mentyä: se kutsu-
tutaan myös Jumalan eli HERran
pöydäxi; että siinä edes tuodan cor-
fiat ja tairvallisest hereut, kuin on sie-
lun hengellinen ruoca: wielä se kutsu-
tan Mesuxi, Augspurgin tunnustuxes;
mutta ei paawilaisten mielen jälkeen.

1. Cor. II: 20. Kosca te siis cocoon tulet-
ta yhteen, ei se ole HERran Ehtollista pitää.

1. Cor. IO: 21. Ette taida HERran cal-
cia juoda, ja perkelitten calcia: ette taida
osalliset olla HERran pöydästä ja perkelitten
pöydästä.

3. Mikä on Altarin Sacramenti?

W. Se on uuden Testamendin toi-
nen Sacramenti, meidän HERran
damme Christuxelda säättö ja asetettu,
josa Hän, tutkimattomalla tavalla,
anda meille, ynnä sen siunatun Leis-
wän

wan canſa totifen Ruumin ſyöddä, ja ynnä ſen ſiunatur Bijnan canſa, Berens juoda: että me ſillä tavalla yhdiſtetyt Chriſtuyen canſa, muistu-
taſimme meillem Hänen piinansa ja cuolemanſa, uſcommē wahwiſtuyexi, ja elämämme parannuyexi.

4. Mitä täſä Ehtoliſes on?

W. Cahtalaisia: näkywäiſiä ja näkymättömiä.

5. Eutea ne näkywäiſet cappalet owat?

W. Leipä ja Bijna.

6. Euteaſta ne näkymättömät owat?

W. Chriſtuyen Ruumin ja Beren.

7. Mitäſtäs ſiis ſaat täſä pyhäſä Ehtol-
liſes?

W. Leiwäſä, leiwän canſa, ja leiwän alla, minä ſaan ja otan minun ſuullani Chriſtuyen totifen Ruumin, ſe on Hänen Lihaſ: ja Bijnan canſa Chriſtuyen Beren.

1. Cor. 10: 6. Se ſiunattu Calakt, jota me ſiunomme, eikö ſe ole Chriſtuyen Beren ofalliſuſ? Se Leipä, jonga me murramme, eikö ſe ole Chriſtuyen Ruumin ofalliſuſ?

8. Mxi ſe euzutan uuden Teſtamendin Berexi?

W. Eroituyexi Lewitaiten eli wan-
han Teſtamendin uhrin werestä, jota
ca olit ainoaſtans yri warjo ja eſi-
malauſ Jeſuyen Chriſtuyen Jumalan
Vojan Bereen.

Ebr. 9: 12. Eikä cauriſten taicla woſiclain
weren cautta, waan on Herran oman Berenſ
cauto

cautta mennyt pyhään, ja ijankaikkisen luu-
stuyen löhnyyt.

9. Euinga se on mahdollinen, että Kristus
taita anda meille Ruumin ja Berens
syödä ja juoda?

W. Jumalalle ei ole mitän mah-
dotoinda: waikka emme taida tutkia
eli käsittä tätä salaisutta; pitä meidän
cuitengin, niincuin oikiain Christittuin,
sen yrikertaisest uscoman; siitä, että
meidän HERRAME Kristus, joca sen
sanonut on, on totinen ja caikkival-
dias HERRA, cuin sen tehdä taita.

Luc. 1: 37. Engeli saanoi Marialle: ei Ju-
malan edes ole yhäkään asiata mahdollinda.

Eph. 3: 20. Jumala caikki ylönvaldisesti
voi tehdä, caiken sengin ylitse, cuin me ru-
coilemme taikka ymmärrämme.

Ebr. 6: 18. Mahdotoin on Jumalan wa-
lehdella.

10. Kingäcalbainen on se syöminen ja juomi-
nen, cuin HERRAN Ehtollises tapahtu?

W. HERRAN Ehtollises tapahtu
colmenlainen syöminen ja juominen.

1. Luonnollinen ja tawallinen syömi-
nen ja juominen, cosca leipä ja wijna
otetaan suuhun, niellän, ja culu wat-
zasa. 2. Hengellinen syöminen ja juo-
minen, cuin tapahtu uscolla Jumalan
armoou, ja Jesuyen Christuyen an-
sihoa. 3. Sacramentillinen, joca
tapahtu käsittämättömällä ja tutki-
mattomalla tawalla, cosca caikki wies-
rat; niin mahdottomat cuin mahdol-
lisetkin, Ehtollisesa, ottawat suullans
Christi

Christuksen totisen Ruumin ja Veren, leivän ja wijnan alla : ja tämä syöminen ja juominen erinomattain tapahtu HERRAN Ehtoollises.

Joh. 6: 47: 51. - Totisesti, totisesti sanon Minä teille ; joca usco Minun vääleni, hänellä on ijankaikkinen elämä. Minä olen elämän leipä ; teidän isänne söit mannaa corves ja cuolit. Tämä on se leipä, joca taimast alas tuli : ja joca siitä syö, ei hänen pidä cuoleman. Minä olen se elämä leipä joca taimast alas tuli : se cuin tästä leiwästä syö, hän elä ijankaikkisesti : ja se leipä jonga Minä annan, on Minun Liha, jonga Minun pitää andaman mailman elämän edestä.

I. Cor. II: 23: 26. HERRA JESUS, sinä yönä, jona Hän peretti, otti leivän, ja rikki, mursi, ja sanoi : ottacat, syökät, tämä on Minun Ruumi, joca teidän edestänne murretan : se tehlätte Minun muistorenti ; niin myös calkein Ehtoollisen jälken, ja sanoi : tämä Calcki on se uusi Testamenti Minun Veresäni, se tehlät, niin usein cuin te juotta Minun muistorenti ; sillä niin usein cuin te syötte tästä leiwästä, ja juotte tästä calkista, pitää teidän HERRAN cuoleman julistaman, siihen asti cuin Hän tule.

II. Mikä eroitus on sen Hengellisen ja Sacramentillisen syömisen ja juomisen välillä ?

B. Eroitus seisoo siinä : 1. Että se Sacramentillinen syöminen ja juominen tapahtu ainoastans uuden Testamentin Seuracunnas : mutta se Hengellinen pidetään caickin aicoin, sekä wanhas että uudes Testamentis. 2. Se Sacramentillinen nautitaan suulla, leiwäsa ja wijnasa, Ehtoollisella.

tollisessa : mutta hengellinen uscolla ,
sekä Ehtollisessa että ilman. 3. Sac-
ramentillinen otetaan niin jumalattos-
milda kuin Jumalissilda , mutta hen-
gellinen jumalissilda ja mahdollissilda
wierailda ainoasti.

12. Onko se kullengän hyydyllinen mennä
tälle Herran pöydälle ilman uskota eli
sitä hengellistä syömistä ja juo-
mistä ?

W. Ei. Ilman uskota eli sitä hen-
gellistä syömistä ja juomista se Sac-
ramentillinen ei mitään autta kuin Eht-
ollisessa tapahtu : vaan se tulee ottaa-
walle enämmin duomioxi kuin aus-
tudexi.

13. Onko Christuksen Ruumin ja Weri lei-
wästä ja wijnasta, eli niiden tykönä, ehkä
ei cuean sitä syö ja juo ?

W. Ei. Leipä ei ole muu kuin lei-
pää , ja wiina ei muu kuin wiina , en-
nen ja jälkeen , eli paiksi Ehtollisen pi-
tämistä ja nauttimesta.

14. Missä siis sen pitäminen ja nauttike-
minen seiso ?

W. Se seiso siinä , että se siunata-
tu leipä ja wiina , Ehtollisessa ulos jae-
tan , otetaan , syödään ja juodan.

15. Onko se oikein sanottu , että leipä ja wi-
na merkitse Christuksen Ruumin ja
Weren ?

W. Ei. Sillä meidän Herram-
me Kristus ei ole Ehtollisessa andanut
meille Hänen Ruumin ja Weren
niin

nijneuin poisolewaisten paljat merkit :
mutta ike olennon, nimittäin totisen
Kuumins ja Berens.

16. Muuttuo siis leipä ja wiina Chri-
sturen Kuumixi ja Berexi?

W. Ei millän muoto : waan se
on ja pysy leipä ja wiina ike Ehtolli-
sen nautikemises ; mutta sen Saera-
mendillisen yhdistyksen woimasta, saa-
dan Ehtolliēs totifesti Christuren
Kuumis ja Beri leiwäsä ja wiinasa,
leiwän ja wiinan alla, ja ynnä leiwän
ja wiinan cansa.

17. Euinga se Jumalan Sanalla wah-
vistetan ?

W. Apostoli Pawali cuku sen lei-
wäxi ja wiinaxi sitten cuin se siunattu
on sanoden : leipä jonga me murram-
me, on Christuren Kuumin osalli-
sus ; ja se siunattu Calcki, jota me
siunamme, on Christuren Beren os-
fallisuus.

1. Cor. 10: 16. Eako N. 7.

18. Mingätähden on Kristus Ehtolli-
sen asettanut ?

W. Että me nöyrydesä muistai-
simme ja julistaisimme ne suuret hy-
wät työt, cuin Hän piinallansa meille
tehnyt ja osottanut on, ja händä sen
edestä kiihtäisimme.

Luc. 22: 19. JEsus otti leiwän, kiietti ja
mursi, ja annoi heille, sanoden : tämä on
Minun Kuumini, joca teidän edestänne an-
netan ; se tehläs minun muistorent.

1. Cor. 11: 26. Mijñ usein cuin te syötte tästä leiwästä, ja juotte tästä calckista, pitä teidän HERRan cuoleman julistaman.

19. Mitä hywää meille HERRan Ehtollisesta on?

W. 1. Tule meidän uscommie siinä wahvistetuyi ja wacuutetuyi syndein andexi saamisest. 2. Tulemme Christuyen canssa yhdistetuyi, niin että Hän on meisä, ja me Hänesä. 3. Tule meidän uscommie wahvistetuyi ylösnousemisest ijancaikfiseen elämään.

Matth. 26: 28. Tämä on Minun Weirent, sen uuden Testamendin, joca monen tähden muodatetan syndein andexi andamisexi.

Gal. 2: 20. Minä elän, en sillen minä, waan Christus elä minusa: sillä jota minä nyt elän lihassa, sen Minä elän Jumalan Pojan uscosa, Joca on minua racastanut, ja antoi ikens minun edestäni.

20. Onko sillä siunatuilla leiwällä ja wijnalla, paitsi Ehtollisen pitämistä, muisa asioita, yhdesä eli toisesa, yhtän salaisla woimaa, enä cuin muulla leiwällä ja wijnalla?

W. Ei wähindäkän: waan se on yxi tirottu syndi ja epäjumalan palvelus, cosca niillä tahdotan parataruumillisia tauteja, jota ei pidä sallitaman, mutta ne jotca sitä ešiwät ja pyytävät rangaistaman ja pois näytettämän.

21. Onko se jocalken ehdoisa, löyhdä HERRan Ehtolliselle, eli siitä ikens pois pitää?

W. Ei suingan; sillä HERRA

ra sano, tämä tehtät syökat ja juo-
scat.

1. Cor. II: 25, 26. Eakko N. 10.

22. Tuinga usein HERran Ehtolliselle men-
dämän pitä.

W. Et ainoastans kerran wuode-
sa; waan usiammin, ja niin usein
cuin oma tundo lohduituxyens ja wah-
wistuxyens waati.

23. Mikä meitä kehoitta HERran Eh-
tolliselle käymän?

W. 1. Jesuxen Christuxen käsky.
2. Hänen armollinen lupauxens. 3. O-
ma tarpemme, heikkoudemme, ja kii-
saxet cuin aina cohtawat.

24. Eutca owat mahdolliset ja mahdottomat
wierat tälle Pyhälle Pidoke?

W. Kelwolliset ja mahdolliset wi-
erat owat ne jotca ikens coettelewat,
jos he ymmärtäwät, mihingä tämä
Pyhä toimitus kelpa: 1. Jos he sy-
dämmestäs caturwat tehtyjä synde-
jänsä. 2. Jos he wahvasti uscowat,
että Jumala Christuxen tähden anda
heille anderi heidän syndins, ja sen
iukike Pyhällä Ehtollisella. 3. Jos
heillä on sopiwainen sydän lähimmäi-
stäs cohtan. Ja 4. totinen ja waca-
aicomus ja tahto parata elämätäs.
Mutta ne owat mahdottomat ja kel-
wottomat, jotca näistä ei pidä lueta;
waan menewät sinne tawan wuoyi,
ulconaisen muodon tähden ja ulco-
eullatusta sydämmestä; ja he syö-
wät

wät ja juovat ikellens duomion ja cadoituksen.

1. Cor. 11: 28. Coetelcan ihminen ikensä, ja niin syökan tästä leiwästä, ja juocan tästä Calkista.

Matth 5: 23, 24. Eako N. 6.

25. Euinga meidän tule meitäm kättä cosca me edesastumme HERRAN Pöy, dalle?

W. Sitte cuin me sarnawiralda olemme saanet synnin päästön, tule meidän: 1. Edesastua totises parannuses, pois pannen caicki wierat ja mailmalliset ajaturet. 2. Ihe Sacramentin nautikemises kättä meitäm jumalifesti, raitisti, ja siwiästi; ajatellen, ettei meillä ole ihmisten, waan Jumalan canga tekemistä. 3. Cosca me sieldä lähdemme, tule meidän iloista Hengesa, Jumalan uudistetusta armosta, ja Händä sen edestä sydämestämme kättä: pitäin hywää aicomusta ja tahtoa waeldamaan uude selämäsä.

26. Taidatcos päätöyxi, Inhykäisessi minul le sanoa, euinga jocu oikein taidais kättä caicki nämät Cuusi Pääcappalet, Chri, stillisydens harjoituyxi?

W. Cosca ihminen, Jumalan kymmenestä käskystä ja Laista, on oppinut tundeman ja catuman syndins, niin ei hänen pidä epäilyeen langesman; waan Uscon Tunnuksen ja Ewangeliumin iohdatuyest, cobta paeta Jesuxen Christuxen ansion tygd, sen

sen uscolla ikellens omistaa, ja wah-
 wan olla syndein anderi saamisesta :
 Siinä sinus tule hänen jorapainvä
 uscollisesti ruoilla Jumalata, caiki-
 sta hengellisistä ja ruumillisista tarpei-
 stansa. Isä Meidän ruouyella cuin
 JEsus ike opettanut on : muistain
 aina Eastensa liittoa, josa hän lu-
 wannut on luopua pois perkelest ja
 caikista hänen menoistans ; ja sitä
 vastaan palwella Jumalata pnyhdesä
 ja wanhurscaudesa. Ja cosca hän ha-
 waike sen rickonens ja wicaan tulo-
 lens, pitä hänen Ripille menemän,
 tunnustaman siinä syndins ja anoman
 synnin Päästöä saarnawiralda, jolle
 woima annettu on syndejä anderi an-
 daa Christuxen siasa ; ja sitten Chri-
 stillisesti mennä HERRAN Ehtolliselle,
 uscons wahwistuxeyi Jumalan Ar-
 mosta, syndein anderi saamisesta, ja
 ijancaickisesta elämästä, jonga Jus-
 mala meille caikille, Christuxen
 tähden armollisesti suocon !

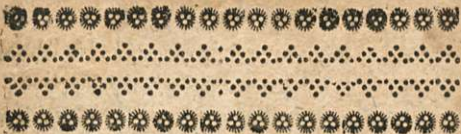
Loppu.

Psalm. 41 : 14.

Kiitetty olcon HERRA
Israelin Jumala ijancaicki-
sest ijancaickisen! Amen!
Amen!!

Seitsemän

Euningas Dawidin
Tatumus = Psalmia.

I.

Psalm. 6.

1. Dawidin Psalmi edelläweisattapa,
kahdeksalla kielessä.

S HERRA älä rangaise minua
wihassas, ja älä minua julmudesas
curita.

3. HERRA ole minulle armollinen: Sillä
minä olen heikko, paranna HERRA minua:
Sillä minun luuni ovat peljästyneet.

4. Ja minun sielun on sangen hämmästy-
nyt, woi HERRA, cuinga cauman?

5. Käännä sinuas HERRA, ja pelasta
minun sielun, auta minua sinun hywydes-
tähdän.

6. Sillä ei cuolemas kengän muista sinua,
eikä kiittä sinua helwetic?

7. Wina olen niin wäsynyt huocauksista,
minä uitan minun wuoteni yll yötä, ja ca-
stan minun leposiant tyhneillänt.

8. Minun wuoton on muuttunut murhe-
sta, ja on wanbennut: Sillä minä ahdiste-
tan caikida puoltida.

9. Erikkät minusta caicki pahointekiät;
Sillä HERRA cuule minun iteuyt.

10. HERRA cuule minun ruocuyent, mi-
nun anoymseni HERRA otta wastan.

II. Cuseo

11. Taidi minun viholliseni saacon häpiän ja suurest peljätettäkön, läändykön taca-perin, ja noptast häväistäkön.

2.

Psalm. 32.

1. Dawidin Opetus.

Utuuas on jonga pahat tegot ovat an-netut anderi, ja jonga synnit peitettyt ovat.

2. Utuuas on se ihminen, jollen HERRa ei soima wäärystä, jonga hengesä ei wilpliä ole.

3. Sillä cosca minä tahdotu sitä wailleta, muserruit minun luuni minun jocapäiwäisellä itcuskant.

4. Sillä sinun lätes oli yöllä ja päiwällä rascas minun päällänt, niin että minun nesteni cuitui, niincuin se lesällä cuitwa, Sela.

5. Sentähden minä tunnustan syndint, ja en peitä minun pahoja tecojani. Minä saavin minä tunnustan HERRalle, minun pahatteconi, niin sinä annoit anderi minun syndint wäärystet, Sela.

6. Tämän tähden pitä caicki pyhäät sinua rucoileman oikiassa ajalla, sentähden cosca suuret wedenpaisumiset tulewat, ei he siihen ulotu.

7. Sinä olet minun warjeluxen, pätkke minua murhesta, että minä pelastettuna sangen riemuisest kerscaisin, Sela.

8. Minä neuwon sinua, ja osotan sinulle tien jotas waellat, minä johdatan sinua minun filmillänt.

9. Ällät olco niincuin orhit ja muulit, joilla eiymmärryst ole, joille pitä suiket ja ohjat suuhun pandaman, ellet he läbeke sinua.

10. Jumalattomalla on monda wihausta, mutta joca HERRaan totwo, hänen hymys ymbäri vihrättä.

11. Kiemulteat teitän HERRasa, ja oleat iloiset te wanburscat, ja kerscateat tizen caitti te hyiwacaiset.

3.

Psalm. 38.

1. Dawidin Psalmi muistoksi.

HERRa älä rangaise minua wihasas, ja älä curita minua hirmuisudesas.

3. Sillä sinun nuolet owat minun siun niteryt, ja sinun kätet palaa minua.

4. Ei ole terweys minun ruumisani, sinun uhcaurestas, ja ei ole rauha minun luisani, minun syndeini tähden.

5. Sillä minun sydeini käyväät yääni ylitte, nijneuin rascas cuorma owat he minulle ylön rascaxi tullet.

6. Minun haawani haifewat ja mätänevät, minun huuludeni tähden.

7. Minä kahn kymäräs ja cumarruiss, yli päiwä minä kahn murheisani.

8. Sillä minun cupeni veräti cultwestutwat, ja ei ole miän terweyttä minun ruumisani.

9. Minä olen ylönpaljo runneldu ja looty rieki, minä myrisen minun sydämeni krousta.

10. HERRa sinun edesäs on caicki minun haluni, ja minun huocaxeni ei ole sinulda selattu.

11. Minun sydännen wäriise, minun woi-man on minuusta luopunut, ja minun silman walkeus ei ole minun tykönäni.

12. Minua ystämäni ja lähimmäisenti wat eohdastens minua wassan, ja cahowat minun waiwani, ja minun omaisenti seisowat caucana.

13. Jotca minun sieluani wäyhvät, he wirittäwät paulat minun eteeni, ja jotca minulle

mille paha suovat, ne puhuvat aina pahutta,
ja petosta jocapäiwä ajattelewat.

14. Mutta minun tähty olla niineuin cuu-
roin, ja ei mitän cuuleman, ja niineuin mys-
tän, joca ei awa suutans:

15. Ja minun tähty olla niineuin se joca ei
mitän cuule, jonga suusa ei ole wastaušta.

16. Mutta minä odotan sinua HERRA,
sinä HERRA minun Jumalani cuuldelet
minua.

17. Sillä minä ajattelen, ettet he suin-
gan minusta iloişis, jos minun jalcan aino-
astans combastuis, niin he kerscaisit sanger
paljo minusta.

18. Sillä minä olen tehşy kårşimån, ja
minun lipuni on alatti minun edesåni.

19. Sillä minä julistan pahatteconi, ja
murhedin minun şyndini tähden.

20. Mutta minun wihollisen, elåwåt ja
owat wålewåt, ne owat suuret jotca minua
şyttömåst wihawat.

21. Ja ne jotca minulle marawat pahalla
hywån, ja asettawat heitåns minua wasta,
ettå minä hywå nouwatan.

22. Mlå hyljå minua HERRA minun Ju-
malan, ålå ole caucana minusta.

23. Kåännå sinuas minua auttamen,
HERRA minun apur.

4.

Psalm. 51.

1. Dawidin Psalmi edellä welsattapa.

2. Cosca Propbeta Nathan tuli hänen ty-
gõns, sitte cain hän Bathseban
tygõ kånnyt oli.

Jumala ole minulle armollinen, sinun hy-
wõdes tähden, ja pyhi pois minun şyn-
dini, sinun suuren laupiudes tähden:

4. Pese minua hywin minun wäärystänti, ja puhdisti minua synnistäni.

5. Sillä minä tunnen pahattecont, ja minun syndini ovat aina minuun edesänti.

6. Sinua, sinua ainsata vastaan minä syndiä tein, ja pahasti tein sinun edesäs. Että olisit pikta sanoisas, ja puhdas duomitesas.

7. Eako, minä olen synnisa syndynyt, ja minun äitin on synnisa minun siittänyt.

8. Eako, sinä halajat totutta, joca salaudes on, ja ilmoittit salatuun wiisauden minulle.

9. Puhdisti minua Isopilla, että minä puhdistuisin, pese minua, että minä lumiwalkiari tulisin.

10. Anna minun cuulla ilo ja riemu, että ne luut ihastuisit jocas särkenyt olet.

11. Peitä casmos minun synnistäni, ja pyhi pois caikki pahatteconi.

12. Jumala luo minuun puhdas sydän, ja anna minulle uusi wahwa hengi.

13. Älä heitä minua pois casmois edesstä, ja älä maulda ota pois sinun Wyhä Henges.

14. Anna minulle taas sinun autudes ilo, ja sillä hywällä Hengellä tue minua.

15. Minä tahdon wäärille opetta sinun ties, että syndiset tygös palajassit.

16. Päästä minua weren wigolsta Jumala, minun autubeni Jumala, että minun kieleni ylistäis sinun wanburiscauttas.

17. Uwa HERro minun huuleni, että minun suuni ilmoitais sinun kiitoses.

18. Sillä ei sinulle kelpa uhri, että minä sen annaisin, ja ei polto uhri sinulle ensingän kelpa.

19. Ne uhrit jotea Jumalalle kelpawat, ovat murbellinen hengi abdistettua ja särjettyä sydämbä et sinä Jumala hyljä.

20. Tee Zionille hyvästit sinun armos jäl-
ken, rakenna Jerusalemin muurit,

21. Silloin sinulle kelpavat wanhurscauden
uhrit, poltonhrit ja muut uhrit, silloin sinun
Altarilles härkiä uhrahan.

5.

Psalin. 102.

I. Raabollisen Rucous, cosca hän murheisans
on, ja walituxens HERRan eteen
muodatta.

HERRa cuule minun rucourenti, ja anna
minun huutoini tygös tulla.

3. Mä caswoas minulda peittä häbäsä,
callista corwas minun puoleni, cosca mi-
nä sinua rucollen, niin cuule pian minun
rucourenti.

4. Sillä minun päiwänt owat culunet
nijneuin satou, ja minun luuat owat polde-
tut nijneuin kekäle.

5. Minun sydämen on lyöty ja cuiwet-
tunut nijneuin heinä, niin että minä myös
unhodaan minun leipäni syödä.

6. Minun luuni tartuwaat minun lihani,
minun hucauxistant.

7. Minä olen nijneuin ruogon päristäjä
corwesa, minä olen nijneuin Hyyptä häwite-
tyisä Caupungeisa.

8. Minä walwon, ja olen nijneuin hriinät-
nen lindu caton päällä.

9. Joca päiwä häwäisewät minun wihol-
sent minua, ja joca minua syljeskelewät,
wannowat minun cauttani.

10. Sillä minä syön tuhca uijneuin leipä,
ja secotian minun juomani itculla.

11. Sinun uhcaures ja wihās tähden,
ettäs minun ylös nostanut olet, ja paisean-
nut maahan.

12. Minun päiväni ovat kuluneet niistä
 kuin warjo, ja minä kuin wetun niijnein
 ruoho.

13. Mutta sinä HERRA pysyt ianvates
 kisesi, ja sinun muistos sukucunnast sucu-
 cundaan.

14. Nouse siis ja armahda Zionita, sillä
 aica on händä armahda, ja aica on tullut.

15. Sillä sinun palvelijas halajawat sitä
 raketta, ja näkösit mielelläns, että hänen ki-
 wens ja Calcins walmit olisit.

16. Että pacanat HERRan Nimee pelkät-
 sit, ja catki Cuningat maan päällä sinun
 cunniaas.

17. Että HERRa rakenda Zionin, niin
 hän nähdän cunniasans.

18. Hän käändä igens hyljättöiden ru-
 couren puolen, ja ei cako heidän rucou-
 stans ylö.

19. Se pitää kirjotettaman tulewaisille su-
 cucunnille, ja se Cansa kuin luodan, pitää
 kirjotaman HERRa.

20. Sillä hän cazele pyhästä corkende-
 stans, ja HERRA näke taitwasta maan
 päälle.

21. Että hän cuule fangein huocauxet ja
 kirkotta cuoleman lapset.

22. Että he saarnawat HERRan Nime
 Zionis, ja hänen kirjotstans Jerusalemis.

23. Cosca cansat yänä cocondurwat, ja
 waldacunnat HERRa palweleman.

24. Hän nöyryttä tiesä minun woimani,
 hän lyhendä minun päiväni.

25. Minä sanoin: minun Jumalan älä
 minua ota pois minun kessi ijsäni. Sinun
 ajastatcas pysywt sugusta suenun.

26. Sinä olet maan perustanut ja taitwat
 ovat sinun käsialas.

27. Ne catowat, mutta sinä pysyt, ne catki
 wanhenewat niijnein waate: ne muutturwat
 niijnein waate, cosca sinä heitä muuttelet.

28. Mutta sinä pysyt niucuin's olet, ja sinun vuotes ei loppa.

29. Sinun palveliais lapset pysyvät, ja heidän sikiäns sinun edesäs menestyvät.

6.

Psalm. 130.

Weisu korkeimmas Euvris.

Suuydesä minä huudan sinua HERRA.
2. HERRA cuule minun ääneni, waarin ottacan sinun corwas minun rucouxiäni äänestä.

3. Jos sinä HERRA soimat syndiä, HERRA cuca siis pysy?

4. Sillä sinun tyköäs on andexi andamus, että sinua peljää isin.

5. Minä odotan HERRA, minun sielun, odotta, ja minä toiwon hänen sanans päälle.

6. Minun sielun wartioike HERRA, huomen wartasta toiseen huomen warttan asti.

7. Israel toiwocan HERRAN päälle, sillä HERRalla on armo, ja runsas lunastus hänellä.

8. Ja hän lunasta Israelin cailista hänen synneistäns.

7.

Psalm. 143.

Dawidin Psalmi.

HERRA cuule minun rucouxiäni, ota minun anomisen corwijs, sinun totudes tähden; cuule minna sinun wanhurscaudes tähden.

2. Ja älä kây duomiole palvelias cansa, sillä ei yrikän elämä ole waca sinun edesäs.

3. Silo

3. Sillä vihollinen waino minun sielua-
ni, ja lyö minun elämäni rikki maahan
asti, hän pane minun pimeyteen, nijacuin
cuollet mailmasa.

4. Ja minun Hengen on minusa abdi-
stettu, minun sydämmen on minusa cu-
lutettu.

5. Minä muistelen endisiä aicoja, minä
ajattelen caikia sinun töitä, ja tutkistelen
sinun kättes töitä.

6. Minä lewitän kätent sinun puolees,
minun sielun jano sinua, nijacuin caikia
maa, Sela.

7. HERRa cuule minua ropiaast, minun
Hengen cato: älä castos minulda kätke,
etten minä nijden caltaisext tulis, jotea hau-
taan menewät.

8. Sus minun warahin cuulla sinun ar-
mojas, sillä sinuun minä toiwon, ilmoita
minulle tie, jota minä lähän: Sillä minä
ylönnän sieluni sinua tygös.

9. Pelasta minua HERRa minun vihollis-
sistant, sinun tygös minä palenen.

10. Opeta minua tekemän sinun suosios
jälken; Sillä sinä olet minun Jumalan,
sinun hyvä Henges wietön minua tasat-
sta tletä.

11. HERRa wirwota minua sinun Nimes
tähden, wie minun sielun hävästä ulos, si-
nun wanhurscaudes tähden.

12. Ja teloita minun vihollisen sinun lau-
piudes tähden, ja cadota caicki jotea minun
sielua ni abdistawat: sillä minä olen
sinun palweljas.

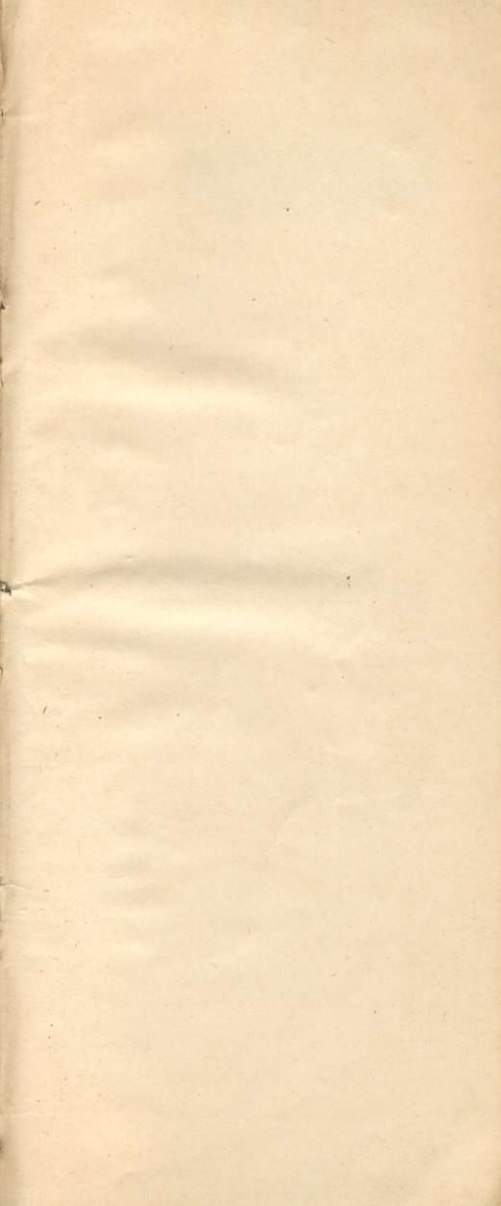

Sinä waiwainen syndinen Ihmi-
 nen, joca synnis, sekä sijnnyt,
 että syadynyt olen, ja wielä sitteckin
 caickena elin aicanani syndistä elämästä
 pitänyt olen, tunnustan caikesta sy-
 dämmestän sinun edesäs, O Caicki-
 waldias ijancaickinen Jumala, minun
 racas Tairwallinen Isän, etten mi-
 nä ole sinua racastanut ylikin caickia
 cappaleita, engä minun Lähimmäis-
 stäni niincuin iheni. Minä olen (sen
 pahempi) minun Isäni cansa, mo-
 nella muodolla rickonut sinua, ja si-
 nun pyhiä Käskyanojas vastaan, sekä
 ajatuksilla, sanoilla ja töillä. Ja ties-
 dän iheni sentähden ansainnen helwe-
 tin ja ijancaickisen cadotuksen, jos si-
 nun pitäis minua niin duoniheman,
 kuin sinun cowa oikeudes watti, ja
 minun Syndini ansaimet ovat. Mut-
 ta nyt sinä racas Tairwallinen Isä
 ulos luvannut olet, että tahdot Ar-
 mon ja Laupiuden tehdä, caickein
 waiwaisten syndisten cansa, jotka
 heitäns parata tahtewat, ja wih-
 walla uicolla paeta sinun käsittämät-
 tömän Laupiudes, ja Wapahajan
 Jesuksen Christuksen ansion tygö, niil-
 le sinä tahdot armollinen olla, ehkä
 cuinga he ovat sinua vastaan rickonet,
 ja et ikänäns enä heidän Syndesäns
 soimata: Siihen minä myös wai-
 wainen syndinen iheni luotan, jo ru-
 coi.

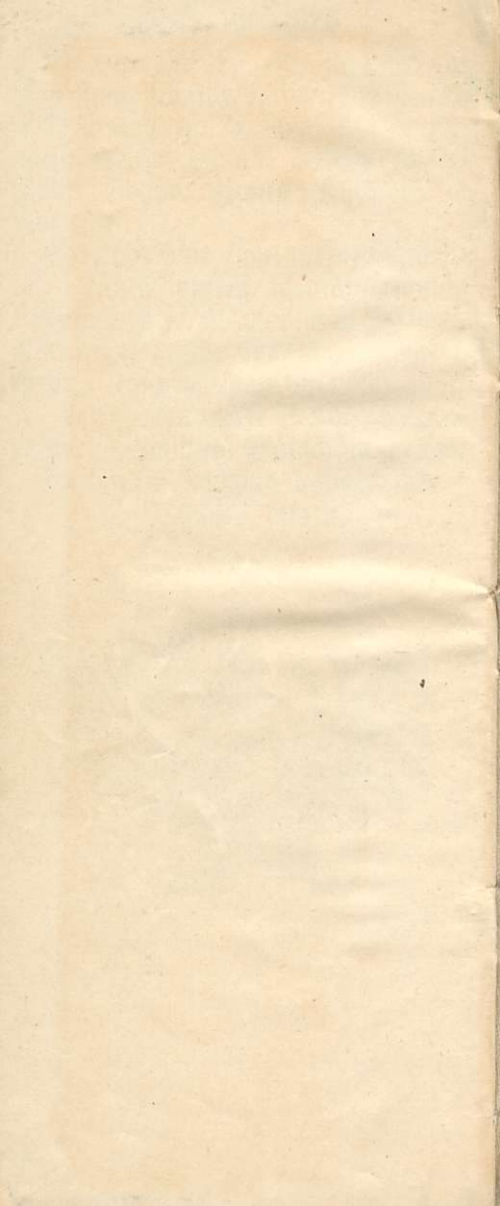
voiten turvallisest, että sinä sen sa-
 man sinun lupauks jälken, olisit mi-
 nulle armollinen ja laupias, ja an-
 naisit eaccki minun syndini anderi-
 sinun Pyhän Nimes Kijtoyxi ja
 Cunnioxi.

Eacckiwaldias ijancaickinen Zuma-
 la, hänen suuren käsittämättömän
 Laupiudens ja Wapahujan Jesuxen
 Christuxen ansion tähden, andacon
 meille, eaccki meidän Syndim ande-
 xi, ja andacon meille Armojans para-
 ta meidän syndistä Elämätäm ja saa-
 da hänen cansans ijancaickisen
 Elämän, Amen.

Ro. Katekismi I.

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 101 9061

MF KB

+

